

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: Informační studia a knihovnictví

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví

Diplomová práce

Bc. Aneta Plzáková

**Pozice knihovny v rámci organizační struktury vysokých škol a univerzit:
srovnání situace v České republice a USA**

**The Place of the Library within the Organisational Framework of Universities in
the Czech Republic and USA: A Comparison Study**

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Hana Landová, Ph.D.

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 24. dubna 2012

.....

podpis diplomanta

Identifikační záznam

PLZÁKOVÁ, Aneta. *Pozice knihovny v rámci organizační struktury vysokých škol a univerzit : srovnání situace v České republice a USA = The Place of the Library within the Organisational Framework of Universities in the Czech Republic and USA : A Comparison Study*. Praha, 2012. 115 s., 5 s. příl. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví 2012. Vedoucí diplomové práce PhDr. Hana Landová, Ph.D.

Abstrakt (česky)

Cílem diplomové práce bylo popsat a zhodnotit současnou pozici knihovny v rámci organizační struktury vysokých škol a univerzit v České republice a USA. První kapitola stručně charakterizuje současný stav českých a amerických vysokoškolských knihoven z hlediska jejich pozice v organizační struktuře vysokých škol. V oblasti českých vysokoškolských knihoven je věnována pozornost veřejnému vysokému školství a vysokoškolským knihovnám veřejných vysokých škol v základních datech, legislativnímu rámci, v jehož rámci vysokoškolské knihovny fungují, a pozici vysokoškolských knihoven v organizační struktuře veřejných vysokých škol. V oblasti amerických vysokoškolských knihoven je jejich současný stav rozebrán na konkrétním příkladu pěti amerických veřejných vysokých škol. Druhá kapitola se věnuje současným trendům ve vývoji vysokoškolských knihoven v České republice a USA, se zaměřením na pozici knihovny v rámci vysokých škol a univerzit. Třetí kapitola představuje stěžejní část práce. Obsahuje zprávu o provedeném průzkumu mezi představiteli veřejných vysokých škol v České republice a představiteli jejich knihoven. Závěrečná kapitola se zabývá obdobnými průzkumy provedenými v USA. [Autorský abstrakt].

Abstract (in English)

The aim of this master thesis was to describe and asses the place of the library within the organizational framework of universities in the Czech Republic and USA. Aim of this thesis is to describe and evaluate the current position of library in organizational structure of colleges and universities in the Czech Republic and USA. First chapter sums up the current situation. For Czech universities in public school sector the corresponding elementary data, relevant legislative scope and position in organizational structure of public universities are emphasized and presented. For US universities the current status is presented with a particular example of five public universities. Second chapter is about current trends in evolution of

university libraries in Czech Republic and USA with an emphasis on position in university or college structure. Third chapter is the essential part of the thesis. It contains report about survey performed with representatives of Czech public universities and representatives of given libraries. Last chapter presents parallel research done in USA.

[Author's abstract].

Klíčová slova (česky)

Vysokoškolské knihovny, Česká republika, Spojené státy americké, USA, organizační struktura, dotazníky, průzkumy

Klíčová slova (anglicky)

Academic libraries, Czech Republic, United States of America, USA, organizational framework, questionnaires, surveys

OBSAH

PŘEDMLUVA	8
ÚVOD	10
1. SOUČASNÝ STAV VYSOKOŠKOLSKÝCH KNIHOVEN V ČESKÉ REPUBLICE A USA: VYBRANÉ ASPEKTY	11
1.1 VYSOKOŠKOLSKÉ KNIHOVNY V ORGANIZAČNÍ STRUKTUŘE ČESKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL	11
1.1.1 České veřejné vysoké školy – základní údaje	11
1.1.1.1 České veřejné vysoké školy v číslech	12
1.1.2 Knihovny českých veřejných vysokých škol	13
1.1.2.1 Vysokoškolské knihovny a právní rámec	13
1.1.2.2 Financování vysokoškolských knihoven	15
1.1.2.3 Vysokoškolské knihovny veřejných vysokých škol v číslech	16
1.1.2.4 Knihovní systém českých veřejných vysokých škol	16
1.1.2.5 Postavení vysokoškolských knihoven v organizační struktuře českých veřejných vysokých škol	19
1.1.3 Shrnutí	20
1.2 VYSOKOŠKOLSKÉ KNIHOVNY V ORGANIZAČNÍ STRUKTUŘE VYBRANÝCH AMERICKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL	21
1.2.1 Kalifornská univerzita v Berkeley	22
1.2.1.1 Knihovna Kalifornské univerzity v Berkeley	22
1.2.1.1.2 Knihovní systém	23
1.2.1.1.3 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity	23
1.2.1.1.4 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity	24
1.2.2 Kalifornská univerzita v Los Angeles	25
1.2.2.1 Knihovna Kalifornské univerzity v Los Angeles	25
1.2.2.1.1 Knihovní systém	26
1.2.2.1.2 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity	26
1.2.2.1.3 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity	27
1.2.3 Michiganská univerzita – kampus v Ann Arbor	27
1.2.3.1 Knihovna Michiganské univerzity	28
1.2.3.1.1 Knihovní systém	28
1.2.3.1.2 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity	29
1.2.3.1.3 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity	29
1.2.4 Texaská univerzita v Austinu	30
1.2.4.1 Knihovna Texaské univerzity v Austinu	31
1.2.4.1.1 Knihovní systém	31
1.2.4.1.2 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity	31
1.2.4.1.2 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity	32
1.2.5 Univerzita Severní Karolíny v Chapel Hill	32
1.2.5.1 Knihovna Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill	33
1.2.5.1.1 Knihovní systém	33
1.2.5.1.2 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity	33
1.2.5.1.2 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity	34
1.2.6 Shrnutí	34
1.3 POROVNÁNÍ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE A USA	35
2. HLAVNÍ TRENDY VE VÝVOJI VYSOKOŠKOLSKÝCH KNIHOVEN V ČESKÉ REPUBLICE A USA	37

2.1 SOUČASNÉ TRENDY VE VÝVOJI ROLE A POZICE VYSOKOŠKOLSKÝCH KNIHOVEN V ČESKÉ REPUBLICE A USA V KONTEXTU ZMĚN POSLEDNÍCH DESETILETÍ	39
2.1.1 Knihovna jako místo.....	40
2.1.2 Knihovna jako sbírka.....	42
2.1.3 Zaměstnanci vysokoškolských knihoven.....	43
2.1.4 Uživatelé vysokoškolských knihoven.....	45
<u>3. DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM MEZI PŘEDSTAVITELI VYBRANÝCH ČESKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL A PŘEDSTAVITELI JEJICH KNIHOVEN: METODIKA, DISTRIBUCE A ANALÝZA VÝSLEDKŮ.....</u>	46
3.1 DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM MEZI PŘEDSTAVITELI VYBRANÝCH KNIHOVEN ČESKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL.....	46
3.1.1 Cíle průzkumu.....	46
3.1.2 Metodika průzkumu.....	47
3.1.3 Struktura dotazníku.....	47
3.1.4 Příprava průzkumu.....	48
3.1.5 Výsledky průzkumu.....	49
3.1.6 Závěry průzkumu.....	77
3.2 DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM MEZI PŘEDSTAVITELI VYBRANÝCH ČESKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL.....	79
3.2.1 Cíle průzkumu.....	79
3.2.2 Metodika průzkumu.....	79
3.2.3 Struktura dotazníku.....	80
3.2.4 Příprava průzkumu.....	80
3.2.5 Výsledky průzkumu.....	81
3.2.6 Závěry průzkumu.....	90
<u>4. POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU S VÝSLEDKY OBDOBNÝCH PRŮZKUMŮ PROVEDENÝCH V USA</u>	92
<u>ZÁVĚR.....</u>	94
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	97
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	108
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	109
SEZNAM PŘÍLOH.....	115

PŘEDMLUVA

Téma této diplomové práce, tedy *Pozice knihovny v rámci organizační struktury vysokých škol a univerzit : srovnání situace v České republice a USA*, bylo vypsáno Ústavem informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Zaujalo mě zejména proto, že ačkoli je otázka pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy pro tyto knihovny velmi důležitá a téma je možné označit za stále vysoce aktuální, nebylo dosud v české odborné literatuře uceleně zpracováno.

Cílem diplomové práce je popsat, zhodnotit a porovnat postavení vysokoškolské knihovny v rámci vysokých škol a univerzit v České republice a USA.

Z důvodu dostupnosti dat ze strany českých vysokoškolských knihoven, byly pro porovnání vybrány knihovny veřejných vysokých škol. Vhodným protějškem pak pro ně byly samozřejmě knihovny veřejných vysokých škol amerických (ačkoli v případě USA si nelze na nedostupnost informací o knihovnách soukromých vysokých škol stěžovat).

Stav vysokoškolských knihoven českých veřejných vysokých škol je v první kapitole práce, syntézou a shrnutím informací nalezených převážně na webových stránkách jednotlivých vysokých škol (organizační schémata, statuty vysokých škol, zprávy o činnosti ad.). Stav vysokoškolských knihoven amerických veřejných vysokých škol je pak představen na příkladu pěti jejich vybraných zástupců.

Druhá kapitola, zabývající se trendy ve vývoji vysokoškolských knihoven v České republice a USA, zejména s přihlédnutím k jejich pozici a roli v rámci vysokých škol, je zpracována na základě studia české i americké odborné literatury.

Stěžejní část práce pak tvoří zpráva o provedeném průzkumu mezi představiteli českých veřejných vysokých škol a představiteli jejich knihoven. Výsledky průzkumu ve formě tabulek a grafů jsou pro přehlednost řazeny přímo do textu práce, nikoli do přílohy.

Závěrečná část práce s názvem *Porovnání výsledků průzkumu s výsledky obdobných průzkumů provedených v USA* byla, jak se ukázalo, jediným úskalím této diplomové práce, neboť se i přes veškeré úsilí nepodařilo obdobné výzkumy provedené v USA nalézt – text kapitoly je tedy spíše zamyšlením nad tímto nečekaným stavem.

Tímto bych ráda poděkovala všem účastníkům průzkumu, kteří si přes množství povinností udělali na dotazník čas a pomohli tak vzniku této práce.

Můj dík patří rovněž vedoucí práce, PhDr. Haně Landové Ph.D., za mnoho podnětných

připomínek k práci a zejména za velmi vstřícný přístup při vedení mé diplomové práce.

ÚVOD

Vysokoškolské knihovny tvoří v České republice a USA (stejně jako i jinde ve světě) významnou součást vysokých škol a univerzit. Jejich význam v současné, na znalost orientované společnosti nadále vzrůstá.

Knihovny vysokých škol prošly v posledních desetiletích výraznou transformací jak vlivem procesu globalizace, tak i díky rozvoji digitálních síťových technologií – zcela se proměnil nejen jejich význam, ale i jejich role a pozice v rámci vysokých škol. Tyto změny byly mnohokrát popsány v odborné literatuře a celý proces je tedy velmi dobře zmapován.

Téma, jež však v české odborné literatuře dosud popsáno nebylo, přestože je pro fungování těchto knihoven jistě tématem zásadním, je otázka pozice vysokoškolských knihoven v organizační struktuře vysokých škol, tedy téma této diplomové práce.

Neexistence české odborné literatury je v tomto případě zarážející, umožňuje však aplikaci vlastního přístupu ve zpracování.

V následujících kapitolách diplomové práce se tedy pokusím pokud možno uceleně podat základní informace o této problematice v České republice a zároveň tyto porovnat s informacemi o pozici knihovny v organizační struktuře amerických vysokých škol a univerzit. Toto srovnání může vést nejen k zajímavým výsledkům, ale může poskytnout i možná východiska pro budoucnost českých vysokoškolských knihoven.

1. SOUČASNÝ STAV VYSOKOŠKOLSKÝCH KNIHOVEN V ČESKÉ REPUBLICE A USA: VYBRANÉ ASPEKTY

1.1 VYSOKOŠKOLSKÉ KNIHOVNY V ORGANIZAČNÍ STRUKTUŘE ČESKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL

1.1.1 České veřejné vysoké školy – základní údaje

Vysoké školy, coby instituce poskytující terciární vzdělávání, tvoří významnou součást vzdělávacího systému České republiky a jejich význam v souvislosti s orientací společnosti na znalost stále narůstá.

Dle Zákona o vysokých školách¹ jsou vysoké školy jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti. Jako takové uchovávají a rozhojňují dosažené poznání, pěstují činnost vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost, umožňují v souladu s demokratickými principy přístup k vysokoškolskému vzdělání, podílejí se na celoživotním vzdělávání a hrají aktivní roli ve veřejné diskusi o společenských a etických otázkách, při pěstování kulturní rozmanitosti a vzájemného porozumění, při utváření občanské společnosti a přípravě mladých lidí pro život v ní.²

Vysoké školy jsou dle Zákona o vysokých školách rozděleny na veřejné, soukromé a státní. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy eviduje v současné době na území České republiky 46 vysokých škol soukromých, 26 vysokých škol veřejných a 2 vysoké školy

1 Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

2 ČESKO. 1998. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (Zákon o vysokých školách). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39. Dostupný z: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb98111&cd=76&typ=r>.

státní³.

Veřejné vysoké školy jsou dle Zákona dále rozděleny na vysoké školy univerzitního a neuniverzitního typu, přičemž Zákon v § 2 specifikuje:

- (4) Vysoká škola univerzitní může uskutečňovat všechny typy studijních programů a v souvislosti s tím vědeckou a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.
- (5) Vysoká škola neuniverzitní uskutečňuje bakalářské studijní programy a může též uskutečňovat magisterské studijní programy a v souvislosti s tím výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Vysoká škola neuniverzitní se nečlení na fakulty.⁴

Většina veřejných vysokých škol v České republice spadá pod typ univerzitní, pouze dvě veřejné vysoké školy jsou typu neuniverzitního⁵.

Základním zdrojem příjmů veřejných vysokých škol tvoří příspěvek ze státního rozpočtu České republiky. Další zdroje pak tvoří například poplatky spojené se studiem, výnosy z majetku, příspěvky ze státních fondů a z rozpočtů obcí a krajů, výnosy z doplňkové činnosti a příjmy z darů a dědictví.

1.1.1.1 České veřejné vysoké školy v číslech

Z celkového počtu 396 307 studentů veřejných a soukromých vysokých škol studovali ke konci roku 2010 na veřejných vysokých školách v 2 311 akreditovaných studijních programech 339 582 studenti, což tvoří zhruba 85% celkového počtu. Dle tohoto procentuálního vyjádření je tedy zřejmé, že veřejné vysoké školy hrají zásadní roli v systému vysokých škol České republiky.

Počet uchazečů o studium na veřejných vysokých školách překračuje 100 000, konkrétně v roce 2010 podalo 138 660 zájemců o studium celkem 313 230 přihlášek k přijímacímu řízení a zapsáno bylo 87 711 nových studentů. V tomtéž roce 72 998 studentů absolvovalo.⁶

Počet studentů studujících na jednotlivých veřejných vysokých školách je samozřejmě vysoce

3 Tyto vysoké školy mají v soustavě vysokých škol České republiky specifické postavení - jedná se o vojenské a policejní vysoké školy spravované přímo příslušným ministerstvem a jsou organizačními složkami státu.

4 ČESKO. 1998. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (Zákon o vysokých školách). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39. Dostupný také z: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb98111&cd=76&typ=r>.

5 Mezi veřejné vysoké školy neuniverzitního typu patří Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích a Vysoká škola polytechnická Jihlava.

6 ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zpráva o činnosti vysokých škol za rok 2010* [online]. Praha : Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, c2006 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vyrocní-zpráva-o-cinnosti-vysokych-skol-za-rok-2010>.

rozdílný. Zatímco na největší z veřejných vysokých škol, tedy Univerzitě Karlově v Praze, studovalo v roce 2010 téměř 50 000 (konkrétně 49 775) studentů, na nejmenší z nich, Akademii výtvarných umění v Praze, to byl pouhý 331 student.⁷

Přepočtený počet akademických pracovníků veřejných vysokých škol byl ke konci roku 2010 19 288,92. Z tohoto počtu tvořili zhruba 10,6% profesori, 18,2% docenti, 47,6% odborní asistenti, 8,6% asistenti, 3,7% lektori a 11,3% vědečtí pracovníci.⁸

1.1.2 Knihovny českých veřejných vysokých škol

Vysokoškolská knihovna je tradiční součástí vysokých škol již od samotného prvopočátku těchto institucí. Ačkoli se funkce a postavení knihoven jako součástí vysokých škol v posledních desetiletích významně proměňuje, tvoří vysokoškolské knihovny nadále významnou složku českých veřejných vysokých škol.

1.1.2.1 Vysokoškolské knihovny a právní rámec

Zákon o vysokých školách se o vysokoškolských knihovnách přímo nezmiňuje, v §22 (Členění veřejné vysoké školy) 1. odst. písm. a) však udává, z jakých součástí se vysoká škola může skládat. Do výčtu možných součástí patří rovněž „jiná pracoviště pro vzdělávací a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost nebo pro poskytování informačních služeb“, přičemž knihovna do tohoto rámce logicky spadá.

Knihovna je tedy jednou z volitelných součástí vysoké školy a vysoká škola nemá povinnost knihovnu provozovat. Přesto však v České republice neexistuje veřejná vysoká škola, jež by v rámci své organizační struktury knihovnu neměla.

Vysokoškolská knihovna nemá právní subjektivitu a je tedy plně podřízena dané vysoké škole.

Existence knihovny je ustanovena ve statutu vysoké školy, konkrétně v části vymezující organizační strukturu vysoké školy. Statut vysoké školy je vnitřním předpisem dané vysoké školy, evidovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Zákonem, který přímo ovlivňuje každodenní fungování vysokoškolských knihoven je samozřejmě Knihovní zákon⁹, přičemž práva a povinnosti plynoucí z tohoto zákona jsou

⁷ Tamtéž

⁸ Tamtéž

⁹ Zákon ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)

dodržovány bez výjimky všemi knihovnami veřejných vysokých škol.

Z hlediska vysokoškolských knihoven je nejspornější částí Knihovního zákona otázka evidence těchto knihoven. Knihovní zákon vymezuje v §3 typy knihoven tvořící knihovní systém České republiky, přičemž z hlediska vysokoškolských knihoven je důležitý odstavec c - základní knihovny, zřízené příslušným orgánem obce a odstavec d - specializované knihovny.¹⁰

§ 12 a § 13 dále specifikují:

Základní knihovna

- (1) Základní knihovna je knihovnou s univerzálním knihovním fondem nebo se specializovaným knihovním fondem.
- (2) Základní knihovna je součástí systému knihoven vykonávající informační, kulturní a vzdělávací činnosti.

Specializovaná knihovna

- (1) Specializovaná knihovna je knihovnou se specializovaným knihovním fondem.
- (2) Specializovaná knihovna je součástí systému knihoven vykonávající koordinační, odborné, informační, vzdělávací, analytické, výzkumné, metodické a poradenské činnosti, v jejichž rámci zejména
 - a. spolupracuje s Národní knihovnou při zpracování národní bibliografie a při zpracování souborného katalogu,
 - b. zpracovává a zpřístupňuje tematické a oborové bibliografie a databáze,
 - c. ve spolupráci s Národní knihovnou plní funkci centra meziknihovních služeb v oblasti své specializace,
 - d. spolupracuje s knihovnami v oblasti své specializace při zavádění nových technologií v oblasti zajištění veřejných knihovnických a informačních služeb.

Toto je pro evidenci vysokoškolských knihoven zásadní moment – pro evidenci knihovny totiž poskytuje dle Knihovního zákona prostor jak knihovna základní (konkrétně knihovna základní se specializovaným knihovním fondem), tak i knihovna specializovaná.

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 257/2001 Sb. ze dne 29. června 2001, o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 98, s. 5683-5688. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2001/sb098-01.pdf>.

Vysokoškolské knihovny nebyly v názorech na to, jak se zaevidovat, jednotné. Někde převažoval názor, že je třeba respektovat právní rámec, byť nevyhovující, a zaevidovat se jako knihovna základní, přestože objektivně to funkci a postavení vysokoškolské knihovny neodpovídá. Jinde byl pocit, že to je pro vysokoškolskou knihovnu natolik degradující, že je třeba zaevidovat se jako specializovaná s vědomím toho, že všechny vyjmenované funkce nebudou vykonávány.¹¹

Dle databáze knihoven vedené Ministerstvem kultury¹² se v současnosti 16 z 26 vysokoškolských knihoven řadí pod knihovny základní se specializovaným knihovním fondem, 10 pak pod knihovny specializované.

Výše jmenované zákony samozřejmě nejsou jediné právní normy, jež je nutné v souvislosti s fungováním vysokoškolských knihoven zmínit. Mezi dalšími právními normami je nutné jmenovat zejména Autorský zákon¹³, Zákon o svobodném přístupu k informacím¹⁴ a Zákon o ochraně osobních údajů¹⁵.

1.1.2.2 Financování vysokoškolských knihoven

Vysokoškolské knihovny jsou financovány z rozpočtů daných vysokých škol, v jejichž rámci fungují, nejsou však závislé výhradně na jejich prostředcích.

Knihovnám bylo rovněž dosud umožněno čerpat prostředky z Fondu rozvoje vysokých škol¹⁶, tedy z fondu tvořeného finančními prostředky, které Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na základě vyjádření Rady vysokých škol každoročně vyčlenilo z rozpočtu vysokých škol.¹⁷

Získání finančních prostředků dále umožňují také grantové programy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a dotace z programu VISK (Veřejné informační služby knihoven) Ministerstva kultury.

11 PROCHÁSKOVÁ, I.; RAMAJZLOVÁ, B. Vztah vysokoškolských knihoven ke Knihovnímu zákonu a jejich role v systému českých knihoven. In: *Knihovny současnosti 2004: sborník z 12. konference, konané ve dnech 14. - 16. září 2004 v Seči u Chrudimi*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. ISBN 80-86249-30-1.

12 ČESKO. MINISTERSTVO KULTURY. Evidence a adresář knihoven evidovaných Ministerstvem kultury a související informace [online]. Praha : Ministerstvo kultury, c2007 [cit. 2012-04-03]. Dostupný z: <http://www.mkcr.cz/images/knihovny/A1.HTM>.

13 Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

14 Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

15 Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

16 Osud tematického okruhu E – Vysokoškolské knihovny Fondu rozvoje vysokých škol není do budoucna jasný. Uvažuje se o zrušení tohoto okruhu.

17 FOND ROZVOJE VYSOKÝCH ŠKOL. FRVŠ. [online]. Aktualizováno 2012-04-02 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.frvs.cz>.

1.1.2.3 Vysokoškolské knihovny veřejných vysokých škol v číslech

Základní číselné informace o vysokoškolských knihovnách veřejných českých vysokých škol poskytuje Statistická ročenka školství – Výkonové ukazatele¹⁸ (konkrétně pro rok 2010/2011, dále jen Ročenka), jež byla zpracovávána Ústavem pro informace ve vzdělávání¹⁹. Ročenka obsahuje informace o počtech vysokoškolských knihoven, rozsahu knihovních fondů knihoven jednotlivých veřejných vysokých škol a počtu jejich registrovaných uživatelů.

Dle Ročenky existovala ke konci roku 2010 na českých veřejných vysokých školách celkem 1051 knihovna – započítány byly veškeré vyskytující se typy vysokoškolských knihoven, konkrétně knihovny celoškolské, fakultní/areálové, ústavní/katederní a tzv. knihovny dílčí (tedy pracoviště, jež uchovávají a zpřístupňují fond nadřízené knihovny).

Knihovní fondy vysokoškolských knihoven veřejných vysokých škol pak byly tvořeny téměř 12 634 000 jednotek, přičemž nejrozsáhlejší fondy uchovávaly Univerzita Karlova v Praze (cca 4 684 000 knihovních jednotek) a Masarykova univerzita (cca 1 776 000 knihovních jednotek).

Celkový počet registrovaných uživatelů knihoven veřejných vysokých škol činil ke konci roku 2010 423 369, přičemž tito uživatelé realizovali zhruba 3 654 000 výpůjček.

1.1.2.4 Knihovní systém českých veřejných vysokých škol

Knihovní systémy jednotlivých českých veřejných vysokých škol samozřejmě nejsou jednotné, každý z těchto systémů má svá specifika, stejně jako má svá specifika organizační struktura každé jednotlivé vysoké školy.

Základním požadavkem na knihovní systém je jeho funkčnost a lze předpokládat, že jednotlivé knihovní systémy konkrétních vysokých škol jsou přizpůsobeny právě pro co nejdůslednější naplnění tohoto požadavku. Tento předpoklad samozřejmě naplní, či vyvrátí odpovědi na dotazníkový průzkum mezi vedoucími pracovníky vysokoškolských knihoven, kterému je věnována kapitola 3.

Obecně lze charakter jednotlivých knihovních systémů využívaných českými veřejnými vysokými školami shrnout do následujících bodů:

18 ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ. Statistická ročenka školství 2010/11 – Výkonové ukazatele : kapitola L [online]. Ústav pro informace ve vzdělávání [cit. 2012-04-03]. Dostupný z: <http://www.uiv.cz/clanek/730/2127>.

19 Ústav pro informace ve vzdělávání byl zrušen ke konci roku 2011 a jeho agendy přebralo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

1. v rámci organizační struktury vysoké školy existuje centrální knihovna
 - 1.1 centrální knihovna je jediným knihovním pracovištěm dané vysoké školy
 - 1.2 v rámci organizační struktury vysoké školy existují další knihovny, jež nespádají do organizační struktury knihovny centrální
2. v rámci organizační struktury vysoké školy neexistuje centrální knihovna

Současná praxe českých vysokoškolských knihoven velmi silně podporuje model centrální knihovny. Z 26 českých veřejných vysokých škol existuje centrální knihovna na 24 z nich.

Nejjednodušším modelem je samozřejmě model, kdy je centrální knihovna jedinou knihovnou dané vysoké školy (viz bod 1.1.). S tímto modelem se můžeme setkat zejména u vysokých škol s menším počtem studentů a vysoce specializovanými studijními programy (např. Akademie výtvarných umění v Praze či Veterinární a farmaceutická univerzita Brno). Příklon k centrálním knihovnám můžeme často sledovat rovněž u vysokých škol vzniklých v 90. letech 20. století – zde byl tento model aplikován přímo při budování univerzity (například Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně). Centrální knihovny také vznikaly tam, kde došlo v posledních letech k vybudování nových univerzitních budov a kde před rokem 1989 sídlila většinou jen jednooborová vysoká škola, která se teprve později rozšířila na vysokou školu univerzitního typu, jako je Technická univerzita Liberec, Univerzita Pardubice nebo Univerzita Hradec Králové.²⁰

Existence centrální knihovny, ať jsou již její fondy a služby lokalizovány v jednom místě, nebo je její systém složen z dalších poboček, ovšem nemusí znamenat, že v rámci vysoké školy neexistují další samostatně fungující knihovny. Příkladem takového modelu je Česká zemědělská univerzita v Praze, kde kromě existující centrální knihovny vzniklo specifické pracoviště s názvem Kolejní knihovna beletrie.

Specifickým případem centrální knihovny je Ústřední knihovna Univerzity Karlovy v Praze. Tato knihovna není knihovnou v klasickém slova smyslu. Je pouze manažerským pracovištěm, jež plní funkci koordinačního a metodického centra pro jednotlivé knihovny Univerzity Karlovy²¹ (dále jen UK), neposkytuje však klasické knihovnické služby. Proto je UK pro potřeby této práce, zejména pak dotazníkového šetření, vnímána jako vysoká škola, v rámci jejíž organizační struktury centrální knihovna neexistuje (centrální knihovny existují

20 MATUSZKOVÁ, Alena. *Integrace uživatelů a služeb ve vysokoškolských knihovnách*. Praha, 2011. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví, s. 25. Dostupná také z univerzitního digitálního archivu (URI): http://digitool.is.cuni.cz/R/-?func=dbin-jump-full&object_id=723263&silo_library=GEN01.

21 UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. *O Ústřední knihovně UK*. [online]. Praha : Univerzita Karlova v Praze, aktualizováno 2012-04-03 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-2200.html>.

pouze v rámci některých fakult). Podobně funguje rovněž Knihovna AMU (Akademie múzických umění v Praze, dále jen AMU) – centrální knihovna nevlastní knihovní fond, poskytuje pouze koncepční a metodické pokyny třem samostatným knihovnám jednotlivých fakult AMU.

Centrální knihovnu nemají pouze Masarykova univerzita (dále jen MUNI) a Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (dále jen UJEP). V případě UJEP se však centrální knihovna připravuje a dle dostupných zpráv by měla být otevřena během roku 2012²²). Knihovní systém MUNI i UJEP je tvořen knihovnami jednotlivých fakult (v případě MUNI centrálními knihovnami fakult), jež nejsou organizačně propojeny. V případě MUNI ovšem existuje koordinační pracoviště – Knihovnicko-informační centrum, jež plní obdobnou funkci jako Ústřední knihovna UK či Knihovna AMU.

Zřízení centrální knihovny v rámci vysoké školy má vzhledem k široké podpoře tohoto konceptu jistě své výhody. Mezi tyto lze zařadit například usnadnění komunikace jednotlivých dílčích pracovišť (oproti situaci, kdy tato pracoviště fungují samostatně) - ovšem na komunikaci je zároveň kladen vyšší důraz, širší možnost prosazení a upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy (knihovnu je zjednodušeně řečeno „více vidět“) či usnadnění některých administrativních činností. Další výhody uvádí ve své prezentaci dr. Lošťáková, jež má zkušenost s přechodem od jednotlivých fakultních knihoven Univerzity Palackého v Olomouci ke knihovně centrální. Patří mezi ně například společný, jednotně řízený online katalog, usnadnění nákupu elektronických zdrojů, jednotnost služeb a společná akvizice.²³ Nutno podotknout, že z pohledu jednotlivých fakult, resp. oborů může být společná akvizice dokumentů chápána spíše jako jev negativní. Výhodou však může být centrální knihovna pro její uživatele, z nichž mnozí jistě ocení dostupnost veškerých (či většiny) informačních zdrojů a služeb na jednom místě.

Jako nevýhody centrální knihovny pak Lošťáková jmenuje zejména nesnadné získávání finančních prostředků na rozpočet knihovny.²⁴

Je možné předpokládat, že neexistence centrální knihovny u dvou největších českých veřejných vysokých škol (UK s téměř 50 000 a MUNI s téměř 40 000 studenty) je důsledkem právě jejich velikosti, počtu knihoven v rámci vysoké školy a rozsáhlými knihovními fondy. Organizační problémy při zřizování centrální knihovny, společně s problémy prostorovými

22 UNIVERZITA JANA EVANGELISTY PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. *Knihovny* [online]. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, c2008 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.ujep.cz/cz/podle-cinnosti/knihovny.html>.

23 LOŠŤÁKOVÁ, Dana. *Od fakultních knihoven ke knihovně centrální* [online]. Olomouc : Knihovna Univerzity Palackého, [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: http://ciks.vse.cz/download/kvsk_05.ppt.

24 Tamtéž

zde mohou vyvážit či dokonce překonat výhody možného zřízení centrální knihovny.

1.1.2.5 Postavení vysokoškolských knihoven v organizační struktuře českých veřejných vysokých škol

Postavení knihovny v organizační struktuře českých veřejných vysokých škol je dáno zejména charakterem knihovního systému každé vysoké školy. Jiná je situace na vysokých školách s jedinou centrální knihovnou a jiná tam, kde centrální knihovnu doplňují další knihovní pracoviště, jež nepatří do její organizační struktury, či kde centrální knihovna neexistuje vůbec.

Pozice vedoucího pracovníka knihovny (ať se již jedná o knihovnu centrální či knihovnu ústavu či katedry) nese jednoduchý název *ředitel* či *vedoucí* (případně *správce knihovny*). Na rozdíl od praxe amerických vysokoškolských knihoven zde neexistuje pozice tzv. univerzitního knihovníka (*university librarian*), který je hlavou celého knihovního systému dané vysoké školy.

Přímý nadřízený, jemuž pak tento vedoucí pracovník podléhá, je dán organizační strukturou dané vysoké školy.

V případě centrální knihovny je tímto nadřízeným ve většině případů prorektor. Ve výjimečných případech spadá vedoucí pracovník knihovny přímo pod rektora (např. Akademická knihovna Jihočeské univerzity) či kvestora (Univerzitní knihovna Západočeské univerzity v Plzni).

V případě, že na vysoké škole neexistuje centrální knihovna, spadají jednotlivé knihovny fakult pod děkana či proděkana dané fakulty (např. knihovny jednotlivých fakult UJEP), samostatné knihovny jednotlivých ústavů či kateder pak pod vedoucí či ředitele základních součástí. I zde se samozřejmě vyskytují nejrůznější výjimky – např. Ústřední knihovna Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity spadá pod tajemníka.

Poradní orgánem, jenž má na českých veřejných vysokých školách jistou tradici, je Knihovní rada. Tento orgán se vyjadřuje ke koncepčním záležitostem knihovny, otázkám jejího rozpočtu a otázkám akvizice. Členové knihovní rady jsou jmenováni z řad zástupců jednotlivých knihoven a součástí univerzity (fakult), nikoli však z řad studentů, ačkoli by tato kooperace mohla vést k zajímavým výsledkům jak pro knihovny, tak i její uživatele. Otázkami souvisejícími s rozvojem knihoven se může zabývat rovněž Akademický senát dané vysoké školy či fakulty. Další poradní orgány v našich podmínkách nejsou obvyklé.

Stejně tak nepatří k běžným oficiální studentské orgány (rady, výbory), náplní jejichž

programu, ať již úplnou či částečnou, je spolupráce s knihovnou.

Jisté posílení pozice v rámci vysokých škol však pro knihovny znamená jejich spolupráce s neknihovními pracovišti vysoké školy (ať již jednotlivými fakultami, katedrami a odděleními, ale i dalšími součástmi, jako jsou například školní vydavatelství apod.). Tento typ spolupráce je pro fungování knihovny nezbytným.

1.1.3 Shrnutí

Vysokoškolské knihovny tvoří v České republice tradiční součást veřejných vysokých škol. Jejich vysoký počet, počet knihovních jednotek a zejména počet uživatelů těchto knihoven vypovídá o jejich potřebnosti a nenahraditelnosti. Tuto pozici si udržují i přesto, že na ně nepamatuje Zákon o vysokých školách a jisté problémy přináší i znění Knihovního zákona.

Knihovní systémy jednotlivých vysokých škol se často značně odlišují. Tyto odlišnosti jsou dány zejména historickým vývojem dané vysoké školy. Na základě porovnání knihovních systémů jednotlivých veřejných vysokých škol je možné tvrdit, že vysoké školy s hlubokou historickou tradicí mají tento systém nejčlenitější, zatímco mladé vysoké školy se přiklání spíše k jednoduchému systému skládajícího se nejčastěji z centrální knihovny a případně několika dalších pracovišť, jež do organizační struktury centrální knihovny nespadají.

V knihovnách českých veřejných škol prozatím neexistuje funkce ředitele celého knihovního systému (jak je obvyklé ve vysokoškolských knihovnách amerických). Samozřejmě na vysokých školách, kde existuje pouze centrální knihovna, je situace tomuto stavu velmi podobná, ovšem na vysokých školách, kde existují další knihovní pracoviště mimo organizační strukturu centrální knihovny, či centrální knihovna neexistuje vůbec, existuje ředitel či vedoucí pro každou jednotlivou knihovnu, přičemž každý z nich je přímo podřízen jiné osobě. Důsledkem této situace pak může být to, že knihovna je v rámci vysoké školy méně vidět a nesnadněji tak prosazuje své zájmy.

Oficiálním orgánem vysoké školy, jehož posláním je zprostředkování komunikace mezi představiteli vysoké školy a vysokoškolské knihovny je obvykle Knihovní rada. Další takovéto orgány nejsou v našich podmínkách obvyklé.

Stejně tak nejsou obvyklé ani orgány tvořené z větší části či výhradně studenty, jež slouží pro zprostředkování komunikace mezi knihovnou a jejími uživateli.

1.2 VYSOKOŠKOLSKÉ KNIHOVNY V ORGANIZAČNÍ STRUKTUŘE VYBRANÝCH AMERICKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL

Pro představení a zhodnocení pozice vysokoškolské knihovny v organizační struktuře amerických vysokých škol a univerzit jsem vybrala pět, v žebříčcích tradičně velmi dobře hodnocených, zástupců veřejných vysokých škol: Kalifornskou univerzitu v Berkeley (*University of California Berkeley*)²⁵, Kalifornskou univerzitu v Los Angeles (*University of California Los Angeles*)²⁶, Michiganskou univerzitu – kampus v Ann Arbor (*University of Michigan - Ann Arbor*)²⁷, Texaskou univerzitu v Austinu (*University of Texas at Austin*)²⁸ a Univerzitu Severní Karolíny v Chapel Hill (*University of North Carolina at Chapel Hill*)²⁹ - zapsáno v pořadí dle pozice v žebříčku The World University Rankings 2011 – 2012, sekce Top North American Universities 2011 – 2012, spravovaném společností Thomson Reuters³⁰. Státní vysoké školy jsou vybrány zejména proto, že co do způsobu financování alespoň částečně odpovídají současným podmínkám v České republice – kromě finančních příjmů plynoucích z plateb školného jsou tyto vysoké školy samozřejmě financovány ze státních rozpočtů, což činí tyto a české veřejné vysoké školy (a jejich knihovny) vhodnými ke srovnávání.

V následujících podkapitolách budou představeny jednotlivé vysoké školy a jejich knihovny nejprve souhrnně, v základních faktech a číslech, pro vytvoření základního povědomí o nich, a následně bude pozornost věnována pozici knihoven v organizační struktuře daných vysokých škol. Tato pozice bude popsána nejen na základě vztahů nadřazenosti a podřazenosti, typickými pro organizační schémata, ale popsány budou rovněž spolupracující poradní či výkonné orgány (rady, výbory), jež do značné míry definují a upevňují pozici knihovny v rámci vysoké školy, a krátká podkapitola bude vždy věnována i spolupráci knihovny s dalšími součástmi dané vysoké školy, neboť i tyto formy spolupráce upevňují postavení vysokoškolské knihovny.

25 Více o univerzitě na oficiálním webu: <http://www.berkeley.edu>

26 Více o univerzitě na oficiálním webu: <http://www.ucla.edu>

27 Více o univerzitě na oficiálním webu: <http://www.umich.edu>

28 Více o univerzitě na oficiálním webu: <http://www.utexas.edu>

29 Více o univerzitě na oficiálním webu: <http://www.unc.edu>

30 THOMSON REUTERS. *Top University Rankings 2011-2012* [online]. ©2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2011-2012/north-america.html>.

1.2.1 Kalifornská univerzita v Berkeley

Hlavní kampus Kalifornské státní univerzity, Berkeley, byl založen roku 1868. V současné době v této významné výzkumné univerzitě studuje více než 36 tisíc studentů – z toho zhruba 26 tisíc před získáním univerzitního titulu (tzv. undergraduates). Na plný či částečný úvazek zde pracuje více než 2000 členů pedagogického sboru. Univerzita v Berkeley svým studentům nabízí více než 300 studijních programů.³¹

Obrázek č. 1: Kampus Kalifornské univerzity v Berkeley s jeho dominantou, Sather Tower, v popředí³²

1.2.1.1 Knihovna Kalifornské univerzity v Berkeley³³

Knihovna Kalifornské univerzity v Berkeley patří co do počtu svazků mezi pět největších univerzitních knihoven ve Spojených státech amerických. Její sbírky v současné době zahrnují více než 10 milionů svazků monografií a přes 70 tisíc svazků odborných periodik.³⁴

31 UNIVERSITY OF CALIFORNIA BERKELEY. *Berkeley : University of California* [online]. Berkeley (California) : University of California Berkeley, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Facts of a glance. Dostupný z: <http://www.berkeley.edu/about/fact.shtml>.

32 Obrázek převzat z: KOGUAN LAW SCHOOL OF SHANGHAI JIAO TONG UNIVERSITY. *Koguan Law school of Shanghai Jiao Tong university* [online]. Shanghai : Koguan Law school of Shanghai Jiao Tong university, ©2009 [cit. 2012-04-01]. International programs : University of California Berkeley Law school. Dostupný z: <http://law.sjtu.edu.cn/International/Detail12194.aspx>.

33 Více o knihovně na oficiálním webu: <http://www.lib.berkeley.edu>

34 UNIVERSITY OF CALIFORNIA BERKELEY. *University of California Berkeley libraries* [online]. Berkeley (California) : University of California Berkeley, ©2012 [cit. 2012-04-01]. About the libraries. Dostupný z: <http://lib.berkeley.edu/AboutLibrary/index.html>.

Budována je rovněž rozsáhlá sbírka digitálních zdrojů. Pro vyhledávání zdrojů je využíván elektronický katalog OskiCat (pouze pro kampus v Berkeley) či Melvyl (pro všechny kampusy v systému Kalifornské univerzity).

Knihovna je členem Asociace vědeckých knihoven (Association of Research Libraries, dále ARL³⁵).

Svým uživatelům knihovna poskytuje škálu standardních (výpůjční služby, meziknihovní výpůjční služby, DDS, tisk a kopírování, možnost využívání studoven a počítačových pracoven ad.) i nadstandardních (instruktační kurzy a workshopy, konzultace) služeb.

1.2.1.1.2 Knihovní systém

Systém knihoven Kalifornské univerzity v Berkeley je tvořen třemi typy knihoven. Základní stavební kámen systému tvoří Doeova, Moffittova a Bancroftova knihovna spolu s 24 specializovanými fondy pro jednotlivé obory – tyto společně tvoří jedinou jednotku, o níž se na univerzitě v Berkeley hovoří jako o Knihovně (*The Library*). Další částí systému tvoří 11 tzv. přidružených knihoven (knihovny primárně sloužící výzkumu obsahující výzkumné materiály a těžko zařaditelné dokumenty akademických jednotek, pod něž tyto knihovny spadají). Významnou složku knihovního systému pak tvoří knihovny a studovny jednotlivých oborů (*departmental libraries*).

1.2.1.1.3 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity

V čele knihovního systému stojí tzv. univerzitní knihovník (*university librarian*). Pojem „univerzitní knihovník“ je názvem specifické pozice v rámci organizační struktury amerických vysokých škol a univerzit, jenž označuje nejvyššího (či hlavního) knihovníka dané vysoké školy či univerzity. Pod univerzitního knihovníka tedy spadá správa celého knihovního systému. Univerzitní knihovník je v případě Kalifornské univerzity v Berkeley přímo podřízen výkonnému prorektorovi (kompletní název pozice - *Executive Vice Chancellor and Provost*). Podřízeni jsou mu pomocní univerzitní knihovníci³⁶ (tzv. *associate university librarians*), ředitelé jednotlivých knihoven systému Knihovny (viz výše) a ředitelé speciálních oddělení knihovny (např. oddělení pro rozvoj knihovny), nikoliv však správci jednotlivých přidružených knihoven a neformálních knihoven (tito jsou podřízeni děkanům jednotlivých fakult).

Hlavní poradní orgán univerzitního knihovníka tvoří tzv. Roundtable, tedy kulatý stůl. Tento orgán sehrává zásadní roli v komunikaci vedení a zaměstnanců knihovny. „Kulatý stůl“

35 Členy Asociace vědeckých knihoven jsou přední vědecké knihovny USA a Kanady. Hlavním cílem ARL je ovlivňování veřejné politiky, která působí na oblast vědeckých knihoven.

36 Použit byl co nej přesnější možný překlad názvu této pozice do českého jazyka.

zahrnuje jednoho zástupce z každé knihovny v rámci systému The Library a rovněž z každé přidružené knihovny. Tito zástupci pak působí jako vyslanci jednotlivých zastoupených knihoven – výsledky jednání s podřízenými pracovníky ohledně veškerých otázek rozvoje a budoucích plánů jsou jimi komunikovány ostatním členům „kulatého stolu“ a dále projednávány. Kulatý stůl tvoří rovněž základní spojnicí mezi knihovnami a univerzitou samotnou.

„Kulatý stůl“ však není jediným poradním orgánem univerzitního knihovníka. Současně zde funguje ještě několik dalších poradních a výkonných orgánů, přičemž mezi nejdůležitější patří tzv. Administrativní tým knihovny (*The Library's Administrative Team*), konzultující knihovní politiku, plánování, otázky ochrany knihovního fondu a digitalizace, správu sbírek ad. Administrativní tým knihovny je tvořen samotným univerzitním knihovníkem, tzv. ADMIN a Admin Plus skupinami a jednotlivými výbory, jež tvoří zaměstnanci univerzitních knihoven (například Výbor pro katalogizaci a metadata, Rada pro veřejné služby ad.).

Specifickým poradním orgánem, jehož zásadní funkcí je prohlubování partnerství a komunikace mezi knihovnou a univerzitou, je tzv. Knihovní poradní výbor (*Library Advisory Board*). Tomuto výboru předsedá sám rektor univerzity a jeho členy tvoří univerzitní knihovník, řídící pracovníci univerzity, zástupci profesorského sboru, ale také významní absolventi školy a zástupci z řad studentů.

Výše zmíněné rady a výbory tvoří jen část veškerých poradních a výkonných orgánů spojených s univerzitními knihovnami. Společně s mnoha dalšími (vlastní výbor pro knihovny má například také akademický senát) tak tvoří hustou komunikační síť mezi knihovnami a dalšími součástmi univerzity, jež je zásadní pro postavení knihovny v rámci organizační struktury univerzity.

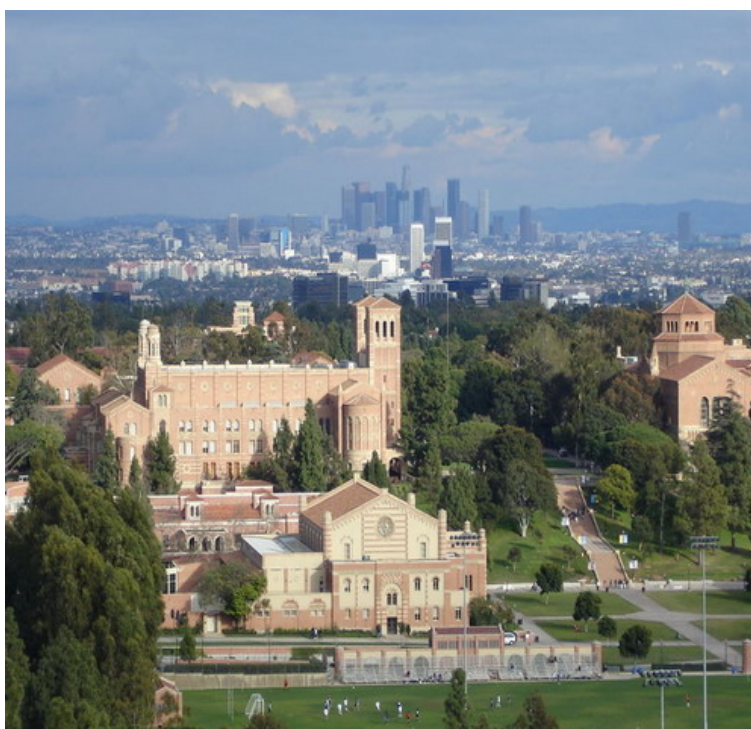
1.2.1.1.4 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity

Silné postavení berkeleyjské univerzitní knihovny v rámci univerzity je důsledkem propracovaného systému vazeb mezi knihovnou a jednotlivými součástmi univerzity. Tento systém je samozřejmě tvořen jednotlivými poradními a výkonnými orgány (viz výše), významně se zde však podílí rovněž přímá spolupráce knihovny s dalšími součástmi univerzity.

Univerzitní knihovna se podílí na řadě klíčových aktivit součástí univerzity, jež se zabývají zejména podporou studentů v nejrůznějších oblastech akademického života. S knihovnou spolupracuje například *GSI Teaching & Resource Center*, zabývající se přípravou a školeními tzv. *graduate students instructors*, tedy instruktorů z řad studentů navazujících magisterských

a doktorských programů, kteří se podílejí na výuce. Knihovna se rovněž podílí na některých bodech tzv. Programu pro akademické úspěchy (*Academic Achievement Program*), který poskytuje podporu zejména studentům bakalářského studia.

1.2.2 Kalifornská univerzita v Los Angeles

Další z výzkumných univerzitních kampusů systému Kalifornské univerzity, který leží v sousedství města Los Angeles, byl založen roku 1919. V současné době zde studuje více než 40 tisíc studentů a pedagogický sbor čítá přes 4 000 zaměstnanců (toto číslo zahrnuje i instruktory z řad studentů magisterských a doktorských programů).³⁷ *Obrázek č. 2: Kampus Kalifornské univerzity v Los Angeles*³⁸

1.2.2.1 Knihovna Kalifornské univerzity v Los Angeles³⁹

Sbírký knihovny Kalifornské univerzity v Los Angeles čítají více než 8 milionů svazků monografií a zhruba 80 tisíc svazků periodik a výrazně rozšiřovány jsou také sbírky

37 UNIVERSITY OF CALIFORNIA LOS ANGELES. *UCLA* [online]. Los Angeles (California) : University of California Los Angeles, ©2012 [cit. 2012-04-01]. About UCLA. Dostupný z: <http://www.ucla.edu/about.html>.

38 Obrázek převzat z: *EHS Campus connection* [online]. EHS Campus Connection, ©2012 [cit. 2012-04-01]. California Dreamin'... Next Stop: UCLA. Dostupný z: <http://blogs.studenthousing.org/campusconnection/2011/07/26/california-dreamin-next-stop-ucla>.

39 Více o knihovně na oficiálním webu: <http://library.ucla.edu>.

elektronických informačních zdrojů – na akvizici tištěných i elektronických informačních zdrojů je ročně vynaložena částka přesahující 10 milionů dolarů. Pro vyhledávání je uživatelům přístupný UCLA Library Catalog (a případně výše zmíněný katalog Melvyl).

Služby knihovny jsou stejně jako v prvním případě na vysoké úrovni a jejich škála je velice široká a nadále expandující.

Knihovna je členem rovněž ARL.

1.2.2.1.1 Knihovní systém

Knihovní systém Kalifornské univerzity v Los Angeles je tvořen dvanácti dílčími knihovnami a dvanácti dalšími složkami, jež tvoří archivy, studovny a výzkumná centra. Hlavní prvky systému tvoří osm knihoven – knihovna Powellovy fakulty pro studenty bakalářského studia, tedy studenty před získáním univerzitního titulu (*Powell College Undergraduate Library*), která je srdcem celého systému, šest oborových knihoven a výzkumná knihovna Charlese E. Younga.

1.2.2.1.2 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity

Knihovní systém Kalifornské univerzity v Los Angeles je veden univerzitním knihovníkem, který je přímo podřízen výkonnému prorektorovi. Univerzitní knihovník je přímým nadřízeným čtyř pomocných univerzitních knihovníků (tzv. *associate university librarians* - pro oblast služeb, sbírek a vědecké komunikace, digitalizaci a informační technologie a vědu) a zástupce univerzitního knihovníka. Ředitelé jednotlivých knihoven jsou tedy podřízeni určenému pomocnému univerzitnímu knihovníkovi.

Hlavním orgánem, který zprostředkovává komunikaci mezi knihovnou a univerzitou je Výbor pro knihovny a vědeckou komunikaci (*Committee on Library and Scholarly Communication*), jeden z výborů akademického senátu univerzity. Tento výbor si klade za cíl zejména formulovat názory a požadavky členů akademické obce týkající se úlohy knihovny v oblasti akvizice a poskytování odborných materiálů⁴⁰. Ve výboru je kromě univerzitního knihovníka zastoupeno devět členů profesorského sboru a dva studenti (jeden bakalářského a jeden magisterského programu). Na zasedáních výboru tedy probíhá komunikace členů profesorského sboru a studentů přímo s univerzitním knihovníkem, což má zásadní vliv na formulování politiky a plánů rozvoje knihovny.

Univerzitní knihovník rovněž spolupracuje s Asociací knihovníků Kalifornské univerzity v Los Angeles (*Librarians Association of the University of California – Los Angeles*, LAUC –

40 UNIVERSITY OF CALIFORNIA LOS ANGELES. *Academic Senate* [online]. Los Angeles (California) : University of California Los Angeles, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Committee on Library and Scholarly Communication. Dostupný z: <http://www.senate.ucla.edu/committees/library>.

LA), jež je sekci Knihovnické asociace Kalifornské univerzity (asociace univerzitních knihoven vzdělávacího systému Kalifornské univerzity). Asociace je v podstatě poradním orgánem a podrobně se zabývá zejména otázkami kvality služeb, proaktivity v komunikaci s vedením univerzity a knihovnami a řeší aktuální problémy akademického knihovnictví, samozřejmě s důrazem na každodenní knihovnickou praxi univerzitní knihovny Kalifornské univerzity v Los Angeles.

1.2.2.1.3 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity

Knihovna Kalifornské univerzity v Los Angeles rozvíjí spolupráci s mnoha dalšími součástmi univerzity a rovněž některými výbory, jež se podílí na chodu univerzity.

Příkladem spolupráce s dalšími součástmi univerzity je například kooperace s tzv. *Writing center* (součást univerzity, jejímž hlavním cílem je poskytnout studentům rady ohledně psaní seminárních a jiných odborných prací). Knihovna v tomto případě poskytuje zejména základní rady v oblasti využívání a citování zdrojů.

Spolupráce s Asociací studentů bakalářského studia (*Undergraduate Students Association*) pak přináší zejména změny organizačního charakteru – díky této spolupráci jsou například rozšiřovány otevírací hodiny studoven a přijímána další opatření, jejichž hlavním cílem je vyjít vstříc studentům univerzity.

1.2.3 Michiganská univerzita – kampus v Ann Arbor

Státní výzkumná univerzita ve městě Ann Arbor patří vedle dvou podstatně menších kampusů do systému Michiganské univerzity. Kampus v Ann Arbor je kampusem nejstarším – poté, co se Michigan stal jedním ze států Unie, byla sem roku 1837 přesunuta univerzita vybudovaná původně v Detroitu.

Pedagogický sbor kampusu v Ann Arbor čítá více než 8 000 zaměstnanců, včetně instruktorů z řad z řad studentů navazujících magisterských a doktorských programů, a studuje zde přes 40 000 studentů⁴¹.

41 UNIVERSITY OF MICHIGAN. *All about Michigan* [online]. Ann Arbor (Michigan) : University of Michigan, ©2012 [cit. 2012-04-01]. U-M facts and figures. Dostupný z: <http://mmd.umich.edu/forum/michigan.php#a2campus>.

Obrázek č. 3: Centrální část kampusu v Ann Arbor, Michiganská univerzita⁴²

1.2.3.1 Knihovna Michiganské univerzity⁴³

Univerzitní knihovna v Ann Arbor patří mezi největší knihovny Spojených států. V současnosti její tištěný fond obsahuje více než 8,5 milionů svazků a ročně se o dalších 150 tisíc svazků rozrůstá. Velmi objemný je rovněž fond elektronických informačních zdrojů. Pro vyhledávání informačních zdrojů slouží katalog Mirlyn.

Michiganská univerzita se v partnerství se společností Google podílí na projektu Mbooks. A od počátku hostila rovněž projekt JSTOR.

Stejně jako knihovny předcházející je knihovna Michiganské univerzity členem ARL.

1.2.3.1.1 Knihovní systém

Celý rozsáhlý knihovní systém Michiganské univerzity nese jednoduchý název „Univerzitní knihovna“, někdy se také používá označení „hlavní knihovna“. Nejvýznamnější složkou hlavní knihovny je bezesporu knihovna Harlana Hatchera pro studenty vyšších stupňů studia (navazující magisterské a doktorské) – v současnosti čítá sbírka Hatcherovy knihovny přes 3,5 milionu svazků a tvoří tedy zhruba 40% celkového knihovního fondu knihoven Michiganské univerzity. Druhou významnou složkou je pak Shapirova knihovna pro studenty

⁴² Obrázek převzat z: EDUCATION IN UNITED STATES. *Education in Michigan* [online]. Education in United States, ©2011-2012. University of Michigan's Ross School of Business to Deliver Executive MBA Program in Los Angeles. Dozupný z: <http://educationinmichigan.org/2011/12/04/university-of-michigan%E2%80%99s-ross-school-of-business-to-deliver-executive-mba-program-in-los-angeles>.

⁴³ Více o knihovně na oficiálním webu: <http://www.lib.umich.edu>.

bakalářského studia (*Shapiro Undergraduate Library*). Do knihovního systému tzv. Hlavní knihovny dále patří více než 20 dalších knihoven, rozmístěných v 12 budovách kampusu. Vedlejší složku knihovního systému tvoří téměř 30 knihoven jednotlivých oborů s vysoce specializovanými fondy.

1.2.3.1.2 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity

Pozice nejvyššího knihovníka Michiganské univerzity nese oficiální název „univerzitní knihovník a děkan pro knihovny“ (*University Librarian and Dean of Libraries*). Univerzitní knihovník Michiganské univerzity je přímo podřízen rektorovi a výkonnému vice prezidentovi pro akademické záležitosti (*Provost and Executive Vice President for Academic Affairs*), přičemž tato pozice je samozřejmě s pozicí výkonného prorektora v podstatě totožná. Univerzitní knihovník a děkan pro knihovny je přímým nadřízeným šesti pomocných univerzitních knihovníků (tzv. *associate university librarians* - pro učení a výuku, publikování, sbírky, informační technologie, veřejné služby a provoz knihovny), provozního ředitele a jednotlivých oddělení administrativy.

Nejvýznamnějším poradním orgánem univerzitního knihovníka a komunikačním kanálem mezi univerzitou a knihovnami je Knihovní rada (*Library Council*). Tato rada se skládá ze sedmi členů univerzitního senátu, dvou členů nominovaných univerzitním knihovníkem a dvou zástupců z řad studentů (jeden z bakalářského a jeden z magisterského programu). Knihovní rada má poradní hlas zejména v oblasti finančních zdrojů a formulování politiky knihovny.

Na rozdíl od dvou předchozích případů není výbor pro knihovny součástí akademického senátu. Knihovní rada však s akademickým senátem spolupracuje.

Orgán, jenž zprostředkovává komunikaci mezi knihovnou a jednotlivými součástmi univerzity, členy pedagogického sboru, výzkumnými pracovníky i studenty, a to zejména v oblasti programů pro udržení a rozšiřování různorodosti a začleňování těchto programů do politiky knihoven, se nazývá Knihovní rada pro rozmanitost (*Library Diversity Council*) – diverzita je nakonec hlavním mottem Michiganské univerzity. Rada slouží jako poradní skupina a úzce spolupracuje s řediteli jednotlivých knihoven a administrativními pracovníky.

1.2.3.1.3 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity

Na Michiganské univerzitě probíhá klasická spolupráce univerzitní knihovny a centra pro psaní (*Sweetland Center for Writing*), jejímž základním úkolem je pomoci studentům při tvorbě odborných prací, jak z obsahového hlediska, tak z hlediska využívání a citování rozličných informačních zdrojů.

Univerzitní knihovna spolupracuje rovněž s Centrem pro výzkum ve výuce a učení (*Center for Research on Learning and Teaching*). Toto centrum úzce kooperuje s pedagogickým sborem university, studenty i správou univerzity na vytváření univerzitní kultury, jež si váží výuky, která „respektuje a podporuje individuální rozdíly mezi studenty a pomáhá pro tyto studenty vytvořit prostředí, v němž se mohou učit a excelovat“. ⁴⁴ Spolupráce s knihovnou zde přináší zejména zařazování práce s vhodnými informačními zdroji do výuky a podporu studentů při práci s informačními zdroji obecně.

1.2.4 Texaská univerzita v Austinu

Státní výzkumná univerzita byla ve městě Austin založena roku 1883. V současné době zde ve více než 270 studijních programech studuje přes 51 tisíc studentů (ročně je uděleno přes 12 tisíc titulů) a pedagogický sbor univerzity tvoří téměř 2 800 osob⁴⁵.

Obrázek č. 4: Kampus Texaské univerzity v Austinu⁴⁶

44 UNIVERSITY OF MICHIGAN. *CRLT - Center for Research on Learning and Teaching* [online]. Ann Arbor (Michigan) : University of Michigan, ©2011 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.crlt.umich.edu/index.php>.

45 UNIVERSITY OF TEXAS AT AUSTIN. *Common data set 2009 – 2010 : General information* [online]. Austin (Texas) : University of Texas at Austin, 2010 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: http://www.utexas.edu/academic/ima/sites/default/files/CDS_UT_Austin2009-10%20%28Final%29.pdf.

46 Obrázek převzat z: RGK CENTER FOR PHILANTHROPY AND COMMUNITY CENTER. *RGK center* [online]. RGK Center, ©2010. The University of Texas at Austin. Dostupný z: <http://www.rgkcenter.org/programs/ISE/ut>.

1.2.4.1 Knihovna Texaské univerzity v Austinu⁴⁷

Fondy knihovny Texaské univerzity v Austinu obsahují více než 8 milionů tištěných svazků. Velká pozornost je věnována rovněž tvorbě digitálních archivů – uživatelům je přístupný rozsáhlý digitální repositář (*UT Digital Repository*). Významnou aktivitou, na níž se knihovna Texaské univerzity v Austinu podílí, je projekt Google Book search.

Knihovna je členem ARL.

1.2.4.1.1 Knihovní systém

Knihovní systém knihoven Texaské univerzity tvoří 12 knihoven se specializovanými fondy a 5 tzv. center, poskytujících klasické knihovní služby týkající se jejich vysoce specializovaných fondů, ale i řadu zvláštních služeb, jež svým charakterem nespádají pod činnost knihovny. Mimo knihoven a center spadá do knihovního systému Texaské univerzity v Austinu rovněž provoz 4 muzeí.

1.2.4.1.2 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity

Hlavou knihovního systému Texaské univerzity v Austinu není univerzitní knihovník, nýbrž prorektor a ředitel knihovny (*Vice Provost and Director*). Jedná se samozřejmě spíše o rozdíl v názvu pozice, nikoli však v její náplni a zařazení v organizační struktuře. To je v podstatě stejné jako v předchozích případech – prorektor a ředitel knihovny je přímým podřízeným výkonného vice prezidenta a rektora (*Executive Vice President and Provost*). Prorektor a ředitel knihovny je přímým nadřízeným čtyř pomocných ředitelů (*associate director*) a dvou asistentů ředitele (*assistant director*).

Významným orgánem, jehož úkolem je vedení a udržování komunikace mezi studenty univerzity a knihovnou, je Studentská knihovní rada (*Student Library Council*). Jedenáctičlenná rada slouží jako obousměrný komunikační kanál mezi studentskými organizacemi a univerzitní knihovnou, zejména její administrativní složkou, a pomáhá tak utvářet knihovní politiku i plány rozvoje v souladu s potřebami a zájmy studentů.⁴⁸

Rozsáhlejším poradním orgánem, jehož členská základna je tvořena studenty, členy pedagogického sboru i administrativními pracovníky univerzity a univerzitní knihovny, je Výbor univerzitní knihovny (*University Library Committee*). Funkcí Výboru univerzitní knihovny je zejména udržovat vlastní informovanost o fungování knihovny a na jejím základě vyvíjet operační postupy, asistovat při tvorbě fiskální i zaměstnanecké politiky a radit řediteli

⁴⁷ Více o knihovně na oficiálním webu: <http://www.lib.utexas.edu>

⁴⁸ UNIVERSITY OF TEXAS AT AUSTIN. *University of Texas libraries* [online]. Austin (Texas) : University of Texas at Austin, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Student Library Council. Dostupný z: http://www.lib.utexas.edu/vprovost/meetings/slcminutes/slc_index.html.

univerzitní knihovny.⁴⁹

1.2.4.1.2 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity

Stejně jako předchozí univerzitní knihovny spolupracuje knihovna Texaské univerzity v Austinu s tzv. writing center (v tomto případě *Undergraduate Writing Center*, tedy centrum určené pro studenty bakalářského studia). Writing center nabízí jak individuální přístup ke studentům, tak společné dílny (*workshops*), přičemž knihovna opět spolupracuje zejména při výuce práce se zdroji a správného citování.

Součástí Texaské univerzity v Austinu je rovněž Centrum pro výuku a učení (*Center for Teaching and Learning*), jež spolupracuje s pedagogickým sborem univerzity a studenty. Univerzitní knihovna spolupracuje na přípravě dílen či seminářů pro pedagogy, jejichž náplní jsou zejména cenné rady, jak koncipovat jednotlivé hodiny i kurzy jako celek, i studenty.

1.2.5 Univerzita Severní Karolíny v Chapel Hill

Státní výzkumná univerzita v Chapel Hill, člen ARL, byla studentům otevřena roku 1795 a je jednou z nejstarších státních univerzit Spojených států amerických.

Univerzita nabízí více než 250 studijních programů pro současných zhruba 29 tisíc studentů.

Obrázek č. 5: Kampus Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill, Manningova síň⁵⁰

49 UNIVERSITY OF TEXAS AT AUSTIN. *University of Texas libraries* [online]. Austin (Texas) : University of Texas at Austin, ©2012 [cit. 2012-04-01]. University Library Committee. Dostupný z: http://www.lib.utexas.edu/vprovost/meetings/ulcminutes/ulc_index.html.

50 Obrázek převzat z: *About.com : College Admissions* [online]. About.com, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Explore the UNC Chapel Hill Campus in Photo Tour. Dostupný z: http://collegeapps.about.com/od/phototours/ss/unc-chapel-hill-photo-tour_13.htm.

1.2.5.1 Knihovna Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill⁵¹

Knihovna Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill spravuje téměř 6 milionů svazků a patří tak mezi 20 největších knihoven Severní Ameriky. K vyhledávání informačních zdrojů slouží elektronický katalog UNC-Chapel Hill Libraries Catalog.

Knihovna se rovněž podílí na vytváření Karolinského digitálního repozitáře (*Carolina Digital repository*), který umožňuje přístup k vědeckým článkům, výzkumům a studentským pracím, jež byly vytvořeny (či shromážděny) členy akademické obce univerzity.

Knihovna je členem ARL.

1.2.5.1.1 Knihovní systém

Základním prvkem knihovního systému Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill je Davisova knihovna. Tato knihovna slouží zejména absolventům bakalářského programu, tedy současným studentům magisterským či doktorským a samozřejmě pedagogům a vědeckým pracovníkům. „Hlavní“ knihovnu doplňuje knihovna pro studenty bakalářských programů, tzv. *Undergraduate Library*, a Wilsonova knihovna, jejíž sbírku tvoří zejména vzácné tisky a historické fondy a specifické fondy týkající se historie oblasti Severní Karolíny. Vedle těchto tří knihoven je systém doplněn několika knihovnami s vysoce specializovaným fondem a fakultními knihovnami.⁵²

Velmi specifickou a výjimečnou složkou knihovního systému je tzv. *Grant Resources Library*, jejíž rozsáhlá sbírka obsahuje dokumenty týkající se grantů a stává se tak jedinečným nástrojem pro vědecké pracovníky, hledající možné grantové příležitosti.

1.2.5.1.2 Postavení knihovny v organizační struktuře univerzity

V čele systému knihoven Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill stojí univerzitní knihovník (kompletní název pozice - *Associate Provost for Libraries and University Librarian*). Univerzitní knihovník je podřízen rektorovi (*Executive Vice Chancellor and Provost*). Podřízení jsou mu ředitelé jednotlivých knihoven a dalších organizačních útvarů.

Orgánem, který významně ovlivňuje fungování univerzitní knihovny je Správní rada knihovny (*Administrative Board of the Library*). Tato rada se skládá z čtrnácti členů, mezi nimiž jsou kromě univerzitního knihovníka a zástupců knihoven rovněž zástupci z řad profesorů a studentů (jeden z bakalářského a jeden z magisterského programu). Úkolem tohoto orgánu je zejména poskytování rad univerzitnímu knihovníkovi v oblasti správy

51 Více o knihovně na oficiálním webu: <http://www.lib.unc.edu>

52 LANDOVÁ, Hana. Knihovny Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill. *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 1 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.ikaros.cz/node/2096>. ISSN 1212-5075.

knihovního systému, společně s univerzitním knihovníkem také formuluje akviziční politiku, zabývá se otázkami rozpočtu i organizace knihovních služeb.⁵³

Významným poradním orgánem, který se zformoval z řad studentů, je Studentská knihovní rada (*Student Library Advisory Board*). Základním úkolem Studentské knihovní rady je budování přímého informačního kanálu mezi studenty a univerzitní knihovnou. Prostřednictvím Rady tak studenti mohou podávat své návrhy správě knihovny a zapojovat se tak do administrativního rozhodování či se angažovat ve formulaci nových programů knihovny.

1.2.5.1.2 Upevnění postavení knihovny v rámci univerzity

Stejně jako tři z dříve popsaných univerzitních knihoven se knihovna Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill podílí na přípravě některých aktivit tzv. *writing center*. Knihovna rovněž spolupracuje s chapelhillskou obdobou výše zmíněných center pro výuku a učení – Center for Faculty Excellence.

1.2.6 Shrnutí

Systém knihoven výše uvedených univerzit není v porovnání s obvyklým uspořádáním vysokoškolských knihoven v České republice nikterak výrazně neobvyklý. Samozřejmě zde platí, že (stejně jako v České republice) systém každé jednotlivé knihovny má svá specifika.

Pozice knihovny v organizační struktuře jednotlivých vysokých škol má rovněž svá specifika, v zásadě je však situace velmi podobná u všech vybraných institucí a je možné předpokládat, že situace se nebude výrazně lišit ani u většiny ostatních veřejných vysokých škol v USA.

Velmi zajímavou je pozice univerzitního knihovníka (*university librarian*), který je hlavou celého knihovního systému všech výše uvedených amerických veřejných vysokých škol. Univerzitní knihovník rozhoduje o koncepci a rozvoji všech knihoven systému a je zástupcem jednotlivých knihoven v rámci těchto vysokých škol.

Rozhodujícím faktorem pro upevnění pozice vysokoškolské knihovny v rámci vysoké školy se zdá být nikoli její umístění v organizační struktuře, ale spíše efektivní systém propojení a komunikace knihovny s vedením, správou, dalšími součástmi a pedagogickým sborem dané vysoké školy a rovněž s jejími studenty.

Velké množství oficiálních orgánů školy, ať již tvořených vedením jednotlivých součástí

53 UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA AT CHAPEL HILL. *Administrative Board of the Library : 2011-2012 Annual Report* [online]. Chapel Hill (North Carolina) : University of North Carolina at Chapel Hill, 2011 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://faccoun.unc.edu/wp-content/uploads/2012/03/ABL2012.pdf>.

vysoké školy, pedagogy či studenty vypovídá o silném zájmu o knihovnu coby významnou a silnou součást amerických veřejných vysokých škol.

1.3 POROVNÁNÍ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE A USA

Na základě předchozího popisu situace v České republice a USA je možné shrnout základní rozdíly i společné body ve fungování knihoven veřejných vysokých škol i jejich pozici v rámci organizační struktury těchto vysokých škol.

Knihovní systém vysokoškolských knihoven v USA nesou podobné znaky jako knihovní systémy vysokoškolských knihoven České republiky. Jak v České republice, tak v USA platí, že tyto systémy mají svá specifika, jež jsou do značné míry dána historickým vývojem daných vysokých škol.

Odlišnost postavení knihovny v organizační struktuře je dána zejména neexistencí pozice univerzitního knihovníka v rámci vysokých škol České republiky. Pozice univerzitního knihovníka umožňuje nejen jednotnou koncepci a rozvoj jednotlivých knihoven v rámci knihovního systému amerických veřejných vysokých škol, ale díky jeho přímé podřízenosti prorektorovi dané vysoké školy je umožněno rovněž zviditelnění knihoven a jejich zájmů v rámci vedení vysoké školy. V České republice se tomuto postavení samozřejmě blíží ředitel či vedoucí centrální knihovny, za předpokladu, že centrální knihovna je jedinou knihovnou v rámci knihovního systému dané vysoké školy. V případě, že v rámci vysoké školy existují další knihovní pracoviště, či centrální knihovna neexistuje vůbec, nemají tyto knihovny jednotného zástupce pro komunikaci s vedením vysoké školy.

Velmi zajímavý je z hlediska zvyklostí v České republice rovněž vysoký počet poradních a výkonných orgánů v rámci amerických veřejných vysokých škol. Tyto orgány mohou být tvořeny jak představiteli vysokých škol (či jejich jednotlivých složek), tak i jejich studenty. V České republice toto není prozatím zvykem. Typickým orgánem zabývajícím se otázkami koncepce a rozvoje knihoven je zde Knihovní rada, ani ta však oproti zvyklosti amerických vysokých škol neumožňuje členství zástupců z řad studentů vysokých škol.

Je však možné tvrdit, že právě existence těchto orgánů, jež umožňují efektivní komunikaci knihovny s vedením a správou vysoké školy, stejně jako s uživateli knihovny z řad studentů i pedagogů, mají rozhodující vliv na upevnění pozice knihoven v rámci amerických veřejných vysokých škol. Pozice knihovny v rámci českých veřejných vysokých škol je dána zejména

jejich silnou tradicí a nepostradatelností, otázkou však zůstává, zda by podobně efektivní systém komunikace neznamenal zajímavý přínos pro její upevnění.

2. HLAVNÍ TRENDY VE VÝVOJI VYSOKOŠKOLSKÝCH KNIHOVEN V ČESKÉ REPUBLICE A USA

Vysokoškolské knihovny v České republice a USA (stejně jako i jinde ve světě) prošly za poslední dvě desetiletí významnou transformací. Příčiny této transformace lze spatřovat zejména ve dvou do jisté míry propojených jevech charakteristických pro toto období jako celek, nikoli jen pro oblast knihovnictví - globalizaci a rozvoj digitálních síťových technologií.

„Globalizace coby přeměna dosavadních společenských struktur je zmiňována již od sedmdesátých let minulého století. Jestliže jsme v osmdesátých a devadesátých letech minulého století chápali pojmy globalizace a globální společnost jako proces, který vede nebo povede k nějaké nové formě a uspořádání společnosti, po vstupu do nového milénia globalizaci identifikujeme jako skutečnost, která již nastala.“⁵⁴

Základním rysem dnešní globální společnosti je pak změna orientace na znalost coby významnou komoditu ekonomickou i sociální, zaručující kontinuální hospodářský rozvoj společnosti. Tato orientace posiluje význam vysokých škol - institucí kde v rámci výzkumné činnosti znalosti vznikají a zároveň jsou distribuovány širokým řadám studentů.⁵⁵ Důraz je kladen především na kvalitu poskytovaného vzdělání současně se širokou nabídkou studijních programů s co nejširší možností budoucího uplatnění. Vysoký důraz je kladen rovněž na programy celoživotního vzdělávání.

S novými odpovědnostmi však přicházejí nové požadavky dotýkající se vysokých škol jako celku i každé jejich jednotlivé organizační součásti. Vysokoškolské knihovny samozřejmě nejsou výjimkou.

Snaha vyhovět nárokům tzv. znalostní společnosti však není jedinou výzvou, s níž se vysokoškolské knihovny v současnosti potýkají. Tvář těchto knihoven během dvou desítek let zcela proměnily expandující digitální síťové technologie. Významně se tak změnila jejich role i postavení v rámci vysokých škol a univerzit.

54 HRON, Jan. *Řízení vysokých škol v prostředí globální společnosti* [online]. 2006 [cit. 2012-3-15]. Dostupný z: <http://www.agris.cz/vyzkum/konference-detail.php?iConf=968&iYear=2006&PHPSESSID=bb>.

55 Tamtéž

„Dramatický dopad těchto technologií a médií na mnohé primární aktivity vysokoškolských studentů, učitelů a výzkumných pracovníků má za následek radikální prosíťování, digitalizaci, a „rozvolnění“ celého akademického a vědeckého diskursu.“⁵⁶

V souvislosti s prudkým rozvojem informačních technologií pak někteří odborníci hovoří přímo o krizi akademického knihovnictví.

Primárně tištěné knihovní fondy byly v důsledku technologického vývoje transformovány na hybridní – knihovny rozšiřují své digitální sbírky, rozšiřují možnosti přístupu k vzdáleným zdrojům. Informační potřeby uživatelů vysokoškolských knihoven a jejich očekávání se však dynamicky mění a knihovny tak stojí tváří v tvář nesnadnému, možná dokonce nesplnitelnému úkolu dostihnout jejich potřeby a držet s nimi krok. Hodnocení vysokoškolských knihoven jejich uživateli již není primárně závislé na tradičních ukazatelích jako je kvalita, šířka knihovního fondu a základních služeb - do popředí se dostává zejména „přidaná hodnota“⁵⁷ kterou produkují nově vznikající služby.

Akademické knihovny se jak vlivem globalizace, tak vlivem rozvoje informačních technologií dostaly do tržního prostředí, které jim prozatím není zcela vlastní. Přizpůsobení se tomuto prostředí je však jediným možným východiskem pro uhájení a udržení své pozice nejen v rámci vysokých škol, ale i v rámci globálního znalostního systému.

Přizpůsobení tržnímu prostředí je dnes aktuální zejména v České republice, kde byl vlivem politických podmínek tento vývoj oproti USA výrazně pozdržen. Dá se říci, že i přes 20 let trvající demokratické zřízení, je zde zařazení vysokoškolských knihoven, i knihoven obecně, do tržního prostředí stále ještě novinkou.

Následující podkapitoly věnující se současným trendům vývoje akademických knihoven v České republice a USA, jak je patrné z názvu kapitoly i výše uvedeného textu, není možné pojmout staticky - akademické knihovny se neustále vyvíjí a ačkoli tyto změny započaly často již před více než dvěma desetiletími, ještě zdaleka nebyly dokonány. Text kapitoly tedy bude zaměřen na současné trendy v oblasti akademického knihovnictví, možná východiska pro budoucnost, ovšem reflektovat bude i minulost akademických knihoven.

56 SKENDERIJA, Saša. 2005. Knihovny v nových akademických znalostních prostředích: příspěvek na seminář CASLIN 2005 [online]. Brno : Moravská zemská knihovna, 2005 [cit. 2012-3-15]. Dostupný z: <http://www.mzk.cz/CASLIN05/dokumenty/skenderija.doc>.

57 Termín použit v: SKENDERIJA, Saša. 2005. Knihovny v nových akademických znalostních prostředích : příspěvek na seminář CASLIN 2005 [online]. Brno : Moravská zemská knihovna, 2005 [cit. 2012-3-15]. Dostupný z: <http://www.mzk.cz/CASLIN05/dokumenty/skenderija.doc>.

2.1 SOUČASNÉ TRENDY VE VÝVOJI ROLE A POZICE VYSOKOŠKOLSKÝCH KNIHOVEN V ČESKÉ REPUBLICE A USA V KONTEXTU ZMĚN POSLEDNÍCH DESETILETÍ

S rozvojem a počátkem masivního využívání globální informační sítě, internetu, vyvstaly základní otázky o budoucnosti a potřebnosti knihoven coby institucí uchovávajících, zpracovávajících a poskytujících informace. Akademické knihovny, které do této doby měly na vysokých školách a univerzitách v České republice i USA velice silnou pozici – se špetkou přehánění se dá říci, že právě aktivní využívání knihovního fondu a úzká spolupráce s knihovnou vedla k úspěšnému absolvování studijního programu – byly touto změnou velice silně zasaženy. Akutní ohrožení pozice je donutilo nejen hledat odpovědi na základní otázky jejich budoucí existence, ale i započít dlouhý proces transformace, který ani dnes není zcela ukončen.

Pokud by se vysokoškolský knihovník ptal na význam a potřebnost akademické knihovny před třiceti lety, položil si zřejmě dvě základní otázky, jež navrhl ve své práci R. M. Orr - „Jak (moc) dobré to je?“ a „K čemu to je dobré?“⁵⁸

Odpověď na to, jak dobře slouží knihovna svým uživatelům, pak byla zaměřena na kvalitu fyzické sbírky měřenou počtem svazků a hloubkou pokrytí. Služby byly z větší části neviditelné. Knihovna byla tichým místem určeným k rozjímání učenců a studentů. Otázka významu pak byla zodpovídána dle počtu lidí, kteří do knihovny přišli a našli zde, co hledali⁵⁹.

Pokud by si tyto dvě otázky položil vysokoškolský knihovník dnes, odpověď by čerpal z naprosto odlišných ukazatelů souvisejících se ztrátou důležitosti knihovního fondu a nárůstem důležitosti služeb. Právě tento jev je pro transformaci, jíž české i americké knihovny v uplynulých desetiletích prošly a stále procházejí, jevem zásadním – knihovny již nejsou (nemohou být) prostým prostředníkem mezi knihovním fondem a uživatelem. Právě rozšiřující se portfolio služeb, jež nemají mnoho společného se základní rolí knihoven v „papírovém věku“, je jejich šancí na obrodu a obnovení a udržení pozice v rámci vysokých

58 Tyto dvě základní kvalitativně-quantitativní otázky byly poprvé položeny v článku *Measuring the goodness of library services : A general framework for considering quantitative measures*. Citováno v: DRAKE M. *Academic Libraries Are Alive and Thriving*. *Searcher*. 2007, vol. 15, no. 1, s. 8-12. ISSN 1070-4795.

59 DRAKE M. *Academic Libraries Are Alive and Thriving*. *Searcher*. 2007, vol. 15, no. 1, s. 8-12. ISSN 1070-4795.

škol a univerzit.

Pongracz Sennyey, ředitel knihoven Furmanovy Univerzity (*Furman University*)⁶⁰, vidí jako důsledek vstupu do digitálního věku a zároveň základní důvod transformace rozmělnění vztahů mezi třemi složkami významu slova „knihovna“. Je-li knihovna vnímána jako budova, jako sbírka a jako soubor zaměstnanců a nástrojů, je zřejmé, že zatímco vztahy mezi těmito složkami byly v minulosti pevné a jasně dané, v digitálním věku jsou v mnoha případech poměrně těžko definovatelné. Digitální sbírky nepotřebují budovu knihovny, která takto přestává být centrem jejich poskytování. Tímto se zásadně mění role knihovny jako místa a zároveň i jejích zaměstnanců.⁶¹

Pro nastínění současného stavu vysokoškolských knihoven v České republice a USA se právě Seeneyovo rozdělení na tři základní složky jeví jako ideální – využijí jej tedy a definují současnou roli a pozici českých a amerických vysokoškolských knihoven jako místa, sbírek a zaměstnanců. Pro úplnost bude zařazena rovněž podkapitola o uživatelích vysokoškolských knihoven.

2.1.1 Knihovna jako místo

Význam knihovny coby místa, kde jsou uloženy knihovní sbírky, výrazně klesl a klesá i nadále. Rostoucí význam digitálních dokumentů oproti klasickým „papírovým sbírkám“ má za následek ztrátu základní vazby mezi knihovnou a uživateli – uživatelé již nemusejí nutně docházet do knihovny, aby získali dokumenty, jež ke studiu potřebují.

V odborné literatuře byla role knihovny jako místa mnohokrát diskutována a bylo možno setkat se s mnoha pesimistickými odhady. V současné době je, myslím, již možné říci, že knihovna jako fyzický prostor na vysokých školách a univerzitách nejen nezanikla, ale díky mnoha zásadním změnám se těší rostoucí důležitosti coby centrum služeb a komunitní centrum univerzitních kampusů.

Ken Frazier, ředitel knihovny Wisconsinské Univerzity (*University of Wisconsin*) vidí tento vývoj jako zásadní nejen pro knihovnu samotnou, ale i celou univerzitu. Knihovna se takto více podílí na každodenním životě univerzity a je vysoce ceněna jako komunitní prostor pro výzkum i studium.⁶²

60 Soukromá univerzita ve státě Jižní Karolína (USA). Více informací na webu: <http://www2.furman.edu>.

61 SENNEY P., ROSS L., MILLS C. Exploring the future of academic libraries : A definitional approach. *Journal Of Academic Librarianship*. 2009, vol. 35, no. 3, s. 252. ISSN 0099-1333.

62 DRAKE M. Academic Libraries Are Alive and Thriving. *Searcher*. 2007, vol. 15, no. 1, s. 8-12. ISSN 1070-4795.

Společně s rolí knihovny jako místa se mění i prostory samotné. Méně využívané části sbírek se přesouvají do externích úložišť a prostory knihovny se tak více otevírají jejím uživatelům. Zvětšení otevřeného prostoru přináší mnohé možnosti pro vytváření uživatelsky co možná nejpríznivějšího prostředí.

Řada amerických vysokých škol zařazuje do svých knihoven složky, jež zaručují co největší komfort uživatele a zároveň i co největší prostor pro jejich využití, byť ne k zcela „knihovním“ účelům – počítačové pracovny a učebny, konferenční místnosti, společné studijní prostory multimediální místnosti, společenské prostory, kavárny, případně i kinosály ad.

V České republice prozatím tento trend není natolik silný – knihovny samozřejmě vzhledem k nárůstu digitálních dokumentů zahrnují do své struktury počítačová pracoviště a společné studijní prostory již dnes rovněž patří ke standardu, na specifitější složky jakými jsou například kavárny nebo kinosály však knihovny dosud pohlíží s nedůvěrou. Vzhledem k velmi rychlému vývoji českých akademických knihoven je však možné, že se během několika let budeme v knihovnách pravidelně setkávat i s těmito složkami.

Sennyey ovšem upozorňuje i na úskalí uvolňujícího se prostoru uvnitř knihoven. Kombinace center služeb, pohodlných křesel a kavárny je rozhodně lákavá, ale nemusí nutně zaplnit celý prostor knihovny, uvážíme-li, že proces přechodu mezi tištěným a digitálním ještě zdaleka není u konce. Mnoho amerických knihoven proto v současnosti přichází s myšlenkou naplnit uvolněné prostory kanceláři či centry služeb, jež nepatří do jejich organizační struktury a v lepším případě pouze částečně souvisí s hlavními aktivitami knihovny. Sennyey upozorňuje na nutnost dokonalé koordinace těchto neknihovních struktur, protože v opačném případě hrozí nebezpečí, že se vedle nich prostor knihovny stane pouze další kanceláří s minimálním významem pro uživatele.⁶³

Snaha o přiblížení knihoven jako komunitních center uživatelům má své příznivce, ne všichni odborníci jsou však tomuto trendu nakloněni.

Gayton upozorňuje, že tento přístup může pomoci uživatele udržet, snad i přilákat nové, ovšem mnoho z nich může také odradit. Jeho základním argumentem je tvrzení, že uživatelé nechodí do knihovny jen kvůli knihovním fondům, ale rovněž kvůli tradičně důstojnému a pro studium přátelskému prostředí, jež by knihovnám mělo být vlastní. Zaváděním nových služeb podporující knihovnu coby komunitní centrum je toto prostředí zásadně narušeno.⁶⁴

63 SENNEY P., ROSS L., MILLS C. Exploring the future of academic libraries : A definitional approach. *Journal Of Academic Librarianship*. 2009, vol. 35, no. 3, s. 252. ISSN 0099-1333.

64 GAYTON J. Academic libraries: "Social" or "communal?" : The nature and future of academic libraries. *Journal Of Academic Librarianship*. 2008, vol. 34, no. 1, s. 60-66. ISSN 0099-1333.

2.1.2 Knihovna jako sbírka

Role knihovny se mění společně se změnou fyzické povahy základního statku, jež nabízí k využívání, tedy knihovního fondu. Digitální fondy, jež dříve doplňovaly a dnes již začínají nahrazovat klasické tištěné fondy vysokoškolských knihoven, se samozřejmě stávají středem zájmu těchto knihoven. Faktem však zůstává, že ačkoli se neustále zvyšují finanční investice do těchto typů zdrojů, aby co nejlépe uspokojovaly informační potřeby uživatelů, stává se knihovna coby jejich zprostředkovatel pro uživatele stále méně významnou a nahraditelnou.

Průzkum Asociace vědeckých knihoven (Association of Research Libraries, ARL) dokazuje, že uživatelé (studenti i učitelé) využívají knihovny pro získání potřebných informací jen minimálně – informační potřeby uspokojuje návštěvou knihovny jen zhruba 15% studentů a 10% učitelů, využití online knihovních služeb a zdrojů je pak mezi oběma těmito kategoriemi uživatelů 30-35%.⁶⁵

Studie OCLC z roku 2007 zabývající se tím, jak uživatelé vnímají knihovny v souvislosti informačními zdroji, pak poukazuje na to, že uživatelé navštěvují knihovny kvůli tištěným zdrojům, pokud se však jedná o zdroje digitální, využívají pro jejich získání jiných prostředků – zejména samozřejmě internetových vyhledávačů jako Google či Yahoo.⁶⁶

Sennyey vidí využívání internetových vyhledávačů jako logický jev. Většina uživatelů spojuje digitální zdroje s Internetem. Je pak samozřejmé, že pro jejich vyhledávání nevyužijí OPAC, ale zmiňovaný Google, protože takto jsou zvyklí informace na Internetu vyhledávat.⁶⁷

Přestože je však využívání internetových vyhledávačů namísto knihovních OPACů pro vysokoškolské knihovníky znepokojující, stalo se dozajista jevem, jež nelze potlačit, a proto je zásadní naučit studenty správně je využívat a posuzovat spolehlivost a správnost nalezených zdrojů.

Ačkoli lze na nové služby a nástroje, které internetové vyhledávače přinášejí (např. Google Book Search či Google Library Partner) pohlížet jako na jistou konkurenci, jejich využívání studenty vysokých škol i jejich učiteli a vědeckými pracovníky postrčilo knihovny správným směrem – tedy směrem k vývoji a vylepšování vlastních služeb, jež lépe vyhovují uživatelům. Jak ve své práci poznamenala Susan Gibbons: „Internet a web nemohou nahradit

65 KENNEY, Anne R. *Voting with their fingers : What research libraries can learn from user behavior* [online]. March 2004 [cit. 2012-1-15]. Dostupný z:

http://www.library.cornell.edu/iris/publications/columbia_files/frame.htm.

66 DE ROSA, C. et al. *Perceptions of the libraries and information resources : A report to the OCLC membership* [online]. 2005 [cit. 2012-3-16]. Dostupný z: http://www.oclc.org/reports/pdfs/Percept_all.pdf.

67 SENNEY P., ROSS L., MILLS C. Exploring the future of academic libraries : A definitional approach. *Journal Of Academic Librarianship*. 2009, vol. 35, no. 3, s. 252. ISSN 0099-1333.

akademickou knihovnu, protože, ačkoli se technologie může stát lepším poskytovatelem informací, nemůže nahradit zásadní roli lidí při vytváření, přenosu a šíření znalostí.“⁶⁸

2.1.3 Zaměstnanci vysokoškolských knihoven

Stejně jako se v České republice a USA zásadně změnila role a pozice vysokoškolských knihoven, změnila se samozřejmě i role a pozice jejich zaměstnanců. Zatímco tištěné sbírky svou podstatou a podstatou práce s nimi podporovaly neustálý úzký kontakt se zaměstnancem knihovny, který si takto neustále budoval a dotvářel hluboké znalosti o jejich historii, obsahu i umístění⁶⁹, současné hybridní sbírky, v nichž neustále narůstá poměr digitálních zdrojů, toto neumožňují. Podstata služby vysokoškolského knihovníka i jeho vnímání uživateli se tak naprosto proměnily.

Spolu se sbírkami, službami i vlastními prostory vysokoškolských knihoven se změnily i potřeby uživatelů těchto knihoven. Vycházíme-li ze základního předpokladu, že činnost zaměstnanců knihovny je definována právě těmito potřebami, je zřejmé, že tlak na zaměstnance způsobený právě změnami uživatelských potřeb narůstá.

Zpráva ACRL (Association of College and Research Libraries) z roku 2007 zabývající se základními předpoklady pro vysokoškolské knihovny a knihovníky budoucnosti zahrnuje následující body týkající se budoucnosti této profese jako celku i jednotlivých zaměstnanců:

- sada schopností a dovedností potřebných pro vykonávání povolání se bude nadále dynamicky rozvíjet a rozšiřovat v závislosti na měnící se populaci uživatelů, jimž slouží
- studenti i pedagogové budou vyžadovat stále rychlejší přístup ke službám a širší možnosti tohoto přístupu
- poptávka po službách závislých na nových technologiích neustále poroste
- tendence uživatelů vysokoškolských knihoven považovat se za zákazníky a vyžadovat pro sebe ty nejlepší služby a možnosti zásadně vzrostou⁷⁰

Meredith Farkas, vedoucí oddělení vzdělávacích služeb Portlandské státní univerzity, na svém

68 GIBBONS, Susan. *The academic library and the net gen students : making the connections*. Chicago : American Library Association, 2007. 119 s. ISBN 978-0-8389-0946-1.

69 SENNYEY P., ROSS L., MILLS C. Exploring the future of academic libraries : A definitional approach. *Journal Of Academic Librarianship*. 2009, vol. 35, no. 3, s. 252. ISSN 0099-1333.

70 MULLINS J.L., ALLEN F.R., HUFFORD J.R. *Top ten assumptions for the future of academic libraries and librarians: A report from the ACRL research committee* [online]. April 2007 [cit. 2012-3-16]. Dostupný z: <http://www.ala.org/acrl/issues/value/tenassumptions>.

blogu rozděluje klíčové kompetence současného knihovníka do dvou skupin - základní technické a pokročilé kompetence a definuje nové nároky na vysokoškolské knihovníky digitálního věku.

Mezi základní technické kompetence řadí schopnost bez problémů se orientovat v online médiích a schopnost držet krok a snadno se naučit pracovat s novými technologiemi a to včetně řešení možných problémů. Klíčová je pak dle Meredith Farkas schopnost přivyknout změnám, jež nové technologie přinášejí. Pokročilé kompetence pak zahrnují například řízení projektů, schopnost posoudit a zhodnotit kvalitu a rozsah knihovnických služeb, schopnost vyhodnotit potřeby uživatelů i zaměstnanců v kontextu probíhajících změn či schopnost „přeložit“ tradiční knihovnické služby pro online media.⁷¹

Nové kompetence a nároky na vysokoškolské knihovníky jsou stejné jak pro vysokoškolské knihovníky České republiky, tak USA. Přesto mezi vysokoškolskými knihovníky těchto dvou zemí existují zásadní rozdíly, jež jsou dány nikoli novými požadavky digitálního věku, ale vlastní tradicí akademického knihovnictví obou států.

Přesvědčení, že způsob, jakým bude knihovna fungovat, jak kvalitní služby bude poskytovat a tedy i jaká bude její pověst, závisí především na tom, jací lidé v ní pracují, je v USA velmi silné. Vedení knihovny si proto své zaměstnance velmi pečlivě vybírá. Personál je velmi striktně dělen na tzv. *professional* a *paraprofessional*, tj. na zaměstnance, kteří mají vzdělání v oboru a vykonávají odborné knihovnické práce, a na zaměstnance, kteří nemají toto vzdělání a předmětem jejich činnosti jsou většinou práce pomocného typu (zpracování výpůjček, zařazování vrácených knih apod.). Zvláštní skupinu tvoří lidé s odborným vzděláním v jiných oblastech než knihovní či informační věda. Tyto odborníky můžeme najít například na pozici tzv. *subject librarian*, tedy člověka, který má vzdělání v jiném oboru (přírodní vědy, ekonomie) a v rámci knihovny působí jako odborný poradce.⁷²

Specifickou pozicí je pak v amerických vysokoškolských knihovnách např. tzv. *professor librarian*. Na tuto pozici se dostává knihovník, který se podílí na výzkumu v dané oblasti.

Z následujících odstavců vyplývá, že vysokoškolský knihovník je povolání, jež se v USA těší náležité úctě. Toto je, řekla bych, jeden ze zásadních momentů tak rozdílného postavení vysokoškolských knihovníků v České republice a USA.

71 FARKAS M. Skills for the 21st Century Librarian [online]. *Information Wants To Be Free*. July 2006 [cit. 2012-1-16]. Dostupný z: <http://meredith.wolfwater.com/wordpress/2006/07/17/skills-for-the-21st-century-librarian>.

72 LANDOVÁ, Hana. Knihovny Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill. *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 1 [cit. 2012-3-16]. Dostupný z: <http://www.ikaros.cz/node/2096>. ISSN 1212-5075.

2.1.4 Uživatelé vysokoškolských knihoven

Knihovny vysokých škol slouží rozmanité škále uživatelů, z nichž nejpočetnější skupinu tvoří samozřejmě studenti dané vysoké školy a její pracovníci. Informační potřeby a očekávání obou těchto skupin se však dále proměňují dle podskupin, do nichž se řadí – jiné informační potřeby má student, který právě opustil střední školu, a jiné absolvent, jiné služby bude vyžadovat student denního studia a jiné student studia distančního. Dalšími skupinami, jimž vysokoškolské knihovny slouží, jsou pak výzkumní pracovníci a nelze opomenout ani skupinu uživatelů, jimž slouží vysokoškolské knihovny veřejné, tedy financované ze státního rozpočtu, kteří nejsou v žádném vztahu s vysokou školou. Neal pak zmiňuje novou majoritní skupinu uživatelů, jež se vydělila se vzrůstajícím vlivem techniky a technologie – tzv. uživatele na Webu. Počet těchto uživatelů dynamicky vzrůstá a obsahuje či může obsahovat všechny jejich výše zmíněné skupiny⁷³.

Informační potřeby se rovněž zásadně mění. Místo knihovních fondů, jež byly po dlouhou dobu zásadní pro spokojenost uživatelských skupin, se současná generace uživatelů orientuje spíše na služby. Samozřejmě, knihovní fond nadále zůstává „srdcem“ knihovny, ovšem spokojenost uživatele je dána způsobem, jakým je zprostředkován přístup k tomuto fondu a „přidanou hodnotou“ návazných služeb. Uživatelé chtějí „všudypřítomnost technologií a obsahu a přístup přes síť kdykoli a kdekoli. Chtějí webové služby bez bariér a časového limitu. Chtějí místo pro experimentování a zábavu, ale také privátní prostor – místo kde jsou chráněni v anonymitě. Chtějí podpůrné služby, vhodnou odbornou pomoc, když ji potřebují, a vedení k informační gramotnosti coby celoživotní dovednosti. (...) Právě schopnost uspokojovat tyto požadavky definuje úspěšnost knihovny⁷⁴“.

V současnosti se proto činnost vysokoškolských knihoven soustředí právě na naplnění výše zmíněných potřeb. Tento jev je, vzhledem k tomu, že se tyto potřeby neustále vyvíjí a rozšiřují, provázen nekončící snahou přijít „s něčím novým“ - a je to právě tato snaha, která „povýšila“ uživatele vysokoškolských knihoven na zákazníky a ti se tak stali centrem jejich zájmu.

73 NEAL J. G., What Do Users Want? What Do Users Need? W(h)ither the Academic Research Library?. *Journal of Library Administration*. 2009, vol. 49, s. 463. ISSN 0193-0826.

74 Tamtéž, s. 464.

3. DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM MEZI PŘEDSTAVITELI VYBRANÝCH ČESKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL A PŘEDSTAVITELI JEJICH KNIHOVEN: METODIKA, DISTRIBUCE A ANALÝZA VÝSLEDKŮ

3.1 DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM MEZI PŘEDSTAVITELI VYBRANÝCH KNIHOVEN ČESKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL

3.1.1 Cíle průzkumu

Hlavním cílem průzkumu bylo zmapování pohledu představitelů knihoven českých veřejných vysokých škol na pozici těchto knihoven v organizační struktuře vysokých škol.

Tato otázka je do značné míry subjektivní – závisí na dosavadních zkušenostech a pohledu daného pracovníka. Otázky dotazníku však byly koncipovány tak, aby bylo možné i na základě těchto odpovědí získat představu o současné pozici vysokoškolských knihoven v organizační struktuře veřejných vysokých škol, možnostech posílení této pozice a vlivu této pozice na fungování vysokoškolské knihovny.

Ověřovány byly mimo jiné následující hypotézy:

- Vnitřní organizační struktura knihovny má dle představitelů vysokoškolských knihoven závažnější vliv na fungování vysokoškolské knihovny, než pozice této knihovny v organizační struktuře vysoké školy.
- Spolupráce knihovny s dalšími neknihovními pracovišti vysoké školy má významný vliv na upevnění pozice vysokoškolské knihovny v rámci vysoké školy.
- Intenzivní propojení a komunikace s uživateli má významný vliv na upevnění pozice vysokoškolské knihovny v rámci vysoké školy.

Jednotlivé fáze přípravy a zpracování dotazníku byly provedeny na základě postupů uvedených v odborné literatuře⁷⁵.

3.1.2 Metodika průzkumu

Průzkum na téma *Pozice knihovny v rámci organizační struktury českých veřejných vysokých škol* byl založen na dotazníkovém šetření.

Průzkum probíhal v březnu 2012. Respondenti byli požádáni o vyplnění dotazníku prostřednictvím e-mailu, přičemž tento e-mail obsahoval průvodní dopis a samotný dotazník coby přílohu.

Dotazník byl zpracován pomocí textového editoru OpenOffice Writer.

3.1.3 Struktura dotazníku

Dotazník obsahoval celkem 24 otázky, z nichž 13 (54%) bylo uvedeno jako hlavní otázky a 11 (46%) jako podotázky hlavních otázek.

Dotazník byl rozdělen do čtyř částí – tematických okruhů.

Prvním z nich byl okruh s názvem *Základní informace o knihovně*. Tento okruh zahrnoval identifikační otázky (jméno knihovny, název vysoké školy) a otázky týkající se specifik organizační struktury této knihovny a jejích postavení v rámci dané vysoké školy. Tento tematický okruh obsahoval celkem šest hlavních otázek.

Následoval okruh *Organizační struktura knihovny a její pozice v organizační struktuře vysoké školy*, jehož cílem bylo odpovědět na otázky vlivu pozice v organizační struktuře vysoké školy a vnitřní organizační struktury knihovny na fungování dané knihovny. Tento tematický okruh obsahoval celkem čtyři hlavní otázky a dvě podotázky.

Třetí okruh nesl název *Propojení a spolupráce knihovny s dalšími součástmi vysoké školy*. Cílem tohoto okruhu otázek bylo určit intenzitu spolupráce knihovny s dalšími (knihovními i neknihovními) pracovišti vysoké školy a vliv této spolupráce na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy. Tento tematický okruh obsahoval celkem dvě hlavní otázky a šest podotázek.

Cílem posledního okruhu s názvem *Propojení knihovny s uživateli* bylo určit intenzitu spolupráce knihovny s jejími uživateli a vliv této spolupráce na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy. Poslední tematický okruh obsahoval celkem jednu hlavní otázku a tři podotázky.

⁷⁵ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3.vyd. Praha : Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

Text dotazníku je uveden v příloze č. 1.

3.1.4 Příprava průzkumu

Pro dotazníkový průzkum bylo vybráno celkem 35 vysokoškolských knihoven českých veřejných vysokých škol.

Přednostně byly vybírány centrální knihovny daných vysokých škol. Pouze v případech, kdy na vysoké škole neexistuje centrální knihovna, či tato knihovna plní pouze metodickou funkci, byly vybrány knihovny jednotlivých součástí vysoké školy (nejčastěji centrální fakultní knihovny).

Z celkového počtu 35 knihoven bylo kontaktováno 23 knihoven centrálních, 12 knihoven bylo kontaktováno v rámci tří veřejných vysokých škol, kde centrální knihovna buď neexistuje (Masarykova univerzita, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem), nebo plní jen metodickou a koordinační funkci (Univerzita Karlova v Praze). Ředitelé jednotlivých knihoven těchto vysokých škol spadají pod představitele jednotlivých fakult, případně ostatních pracovišť vysoké školy.

Poněkud sporná byla situace u Knihovny Akademie múzických umění v Praze (dále AMU) – tato centrální knihovna rovněž nemá vlastní fond a plní koordinační a metodickou funkci, jednotlivé knihovny AMU však, na rozdíl od předchozích vysokých škol, přímo spadají pod ředitelku této centrální knihovny. Proto byla Knihovna AMU pro účely průzkumu nakonec zařazena mezi 23 vysokých škol s centrální knihovnou a nebyla kontaktována jednotlivá pracoviště této knihovny, nýbrž samotná knihovna centrální.

Respondenti byli s prosbou o vyplnění dotazníku kontaktováni e-mailem. Tento e-mail obsahoval dopis představitelům vysokoškolských knihoven s prosbou o spolupráci a dotazník coby jeho přílohu. Dotazník byl k e-mailu přiložen ve dvou formátech – formát .doc pro uživatele textového editoru Microsoft Word a formát .odt pro uživatele editoru OpenOffice Writer. Přiložení obou formátů mělo eliminovat možné chyby, jež při testování dotazníku vznikly při uložení formátu .doc editorem OpenOffice Writer. Respondenti byli na možnost chyby upozorněni a byli požádáni o využití formátu odpovídajícího jimi využívanému textovému editoru.

Přímo v textu dotazníku byla znovu uvedena prosba o spolupráci, respondentům byla představena struktura a obsah dotazníku a uveden byl i pokyn k vyplnění dotazníku pomocí textového editoru Microsoft Word a OpenOffice Writer. Uvedeny byly rovněž kontaktní údaje zpracovatele pro případ možných potíží s vyplněním dotazníku. Poté následoval samotný text dotazníku.

Po domluvě s vedoucí práce následovalo tento e-mail vyjádření vedoucí práce a její vlastní prosba o vyplnění tohoto dotazníku. Důvodem tohoto e-mailu bylo zvýšení návratnosti dotazníků.

Předpokládaná návratnost dotazníku byla 50 – 70%.

Na e-mail odpověděl celkem 21 oslovený respondent (60% obeslaných). 1 respondent uvedl, že vzhledem k brzkým změnám v rámci organizační struktury jejich knihovny dotazník nevyplní, 20 respondentů zaslalo zpět vyplněný dotazník. Návratnost dotazníku tedy činila zhruba 57%.

Ačkoli tato návratnost není zcela ideální, považují 57% vrácených a vyplněných dotazníků za vzorek dostatečný ke zmapování dané situace.

3.1.5 Výsledky průzkumu

Z 20 vrácených vyplněných dotazníků patří 15 (75%) z nich osloveným centrálním knihovnám.

Pět dotazníků (25%) bylo vyplněno představiteli knihoven jednotlivých fakult či dalších součástí vysokých škol.

Vzhledem k rozdílnému postavení knihoven fakult či dalších součástí vysoké školy, jsem se rozhodla uvést výsledky pro tyto vysokoškolské knihovny v případech, kde právě toto postavení hraje v odpovědích respondentů významnou roli, jako samostatnou tabulku či graf (příslušně označené) pod hlavní graf dané otázky, případně bude na tyto rozdíly upozorněno v textu.

TEMATICKÝ OKRUH I: ZÁKLADNÍ INFORMACE O KNIHOVNĚ

Otázka č. 1: Název knihovny a Otázka č. 2: Název vysoké školy

Otázky č. 1 a 2 jsou otázky identifikující knihovnu a vysokou školu, do jejíž organizační struktury tato knihovna spadá. Z praktických důvodů jsou odpovědi na tyto otázky uvedeny v jedné tabulce.

V tabulkách pro centrální knihovny a knihovny součástí vysokých škol jsou v levém sloupci uvedeny názvy knihoven, jejichž představitelé vyplnili dotazník, v pravém sloupci je pak uveden název vysoké školy, případně součástí vysoké školy.

Název knihovny i název vysoké školy byly převzaty přímo z textu dotazníku.

Tabulka č. 1: Název knihovny a vysoké školy (centrální knihovny)

Název knihovny	Název vysoké školy
Akademická knihovna Jihočeské univerzity	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Centrum informačních a knihovnických služeb	Vysoká škola ekonomická v Praze
Centrum knihovnických a edičních služeb	Vysoká škola polytechnická Jihlava
Knihovna AMU	Akademie múzických umění v Praze
Knihovna TUL	Technická univerzita v Liberci
Knihovna Univerzity Tomáše Bati	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci	Univerzita Palackého v Olomouci
Knihovna VŠTE	Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích
Studijní a informační centrum	Česká zemědělská univerzita v Praze
Univerzitní knihovna	Ostravská univerzita v Ostravě
Univerzitní knihovna	Univerzita Pardubice
Univerzitní knihovna	Západočeská univerzita v Plzni
Univerzitní knihovna Univerzity Hradec Králové	Univerzita Hradec Králové
Ústav vědecko-pedagogických informací a služeb – Ústřední knihovna	Mendelova univerzita v Brně
Ústřední knihovna Vysokého učení technického v Brně	Vysoké učení technické v Brně

Tabulka č. 2: Název knihovny a vysoké školy (knihovny součástí VŠ)

Název knihovny	Název vysoké školy a její součásti
Knihovna společenských věd TGM v Jíronicích	Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Fakulta humanitních studií, Fakulta sociálních věd a Centrum pro otázky životního prostředí
Knihovna univerzitního kampusu	Masarykova univerzita, Univerzitní kampus

Ústřední knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity	Masarykova univerzita, Filozofická fakulta
Ústřední knihovna Pedagogické fakulty Masarykovy Univerzity	Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta
Fakulta životního prostředí - knihovna	Fakulta životního prostředí Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Otázka č. 3: Ředitel / vedoucí knihovny je přímo podřízen

Cílem této otázky bylo specifikovat postavení knihovny v rámci organizační struktury vysoké školy.

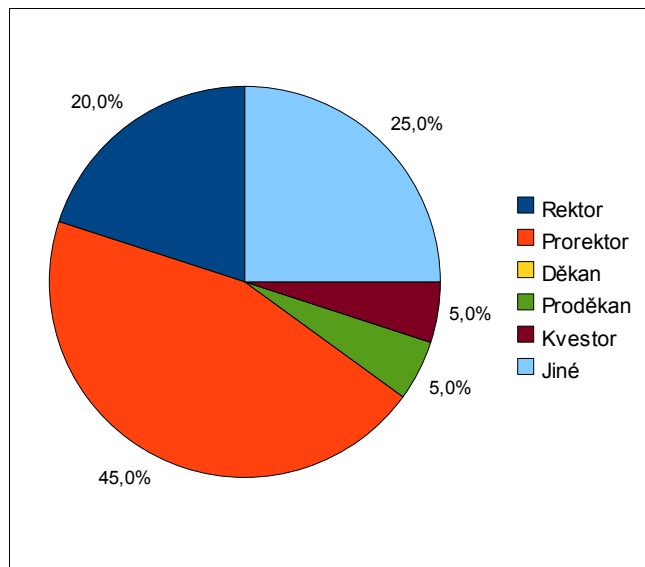
Odpovědi na tuto otázku byly porovnávány s organizačními schémata daných vysokých škol či dalšími materiály, pokud nebylo organizační schéma pro danou instituci dostupné. Důvodem tohoto porovnávání byla možnost nesrovnalostí mezi stavem uvedeným respondenty a stavem uvedeným v těchto materiálech.

Mezi odpověďmi respondentů a dostupnými materiály jednotlivých vysokých škol nebyly nesrovnalosti nalezeny.

Tabulka č. 3: Ředitel / vedoucí knihovny je přímo podřízen

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Rektor	4	20 %
Prorektor	9	45 %
Děkan	0	0 %
Proděkan	1	5 %
Kvestor	1	5 %
Jiné	5	25 %
Celkem	20	100%

Graf č. 1: Ředitel / vedoucí knihovny je přímo podřízen

Nejvyšší počet, 45%, ředitelů centrálních knihoven veřejných vysokých škol je podřízeno prorektorovi, což se dá považovat za standardní a pro tyto knihovny i výhodné řešení.

Překvapující bylo množství knihoven, jež spadají přímo pod rektora – 20%.

Poněkud nestandardním řešením postavení knihovny v rámci organizační struktury vysoké školy se zdá být podřízenost ředitele knihovny kvestorovi. Toto řešení bylo v rámci centrálních knihoven uplatněno jedenkrát – 5%.

Rovněž v jednom případě byla představitelem centrální knihovny vybrána možnost "jiné". V tomto konkrétním případě se jedná o Univerzitu Pardubice, kde je knihovna součástí Informačního centra, a přímým nadřízeným ředitele knihovny je tedy ředitel tohoto centra. Představiteli knihoven součástí vysoké školy byla nejčastěji volena možnost jiné – celkem 3x. Jedenkrát bylo respondentem zvoleno více odpovídajících možností (knihovna spadá pod proděkana a zároveň pod tajemníka fakulty) – tato odpověď byla v rámci zachování přehlednosti do grafu zavedena jako možnost „Jiné“.

Jedenkrát byl jako přímý nadřízený ředitele knihovny součástí vysoké školy uveden proděkan – 5% případů.

Otázka č. 4: Spadají do organizační struktury vaší knihovny další dílčí knihovny (např. dislokovaná pracoviště)?

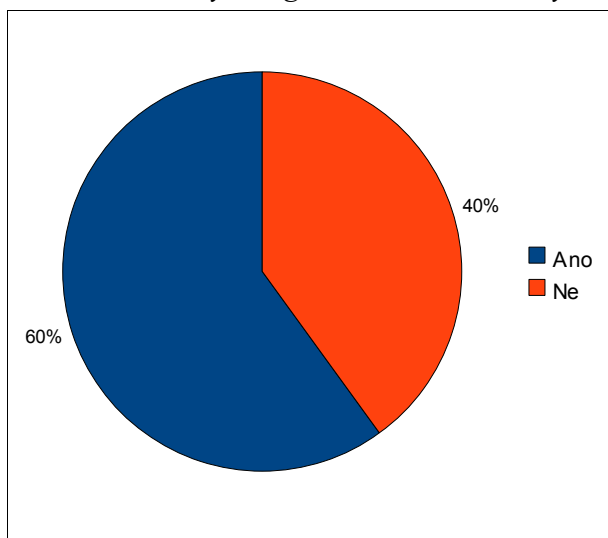
Tato otázka byla zaměřena na zjištění vnitřní organizační struktury dané knihovny. Do dotazníku byla vložena zejména proto, že rozdíly v organizační struktuře dané počtem jednotlivých knihoven či dislokovaných pracovišť spadajících do organizační struktury dané vysokoškolské knihovny by mohly mít vliv na otázky významu vnitřní organizační struktury

knihovny.

Tabulka č. 4: Dílčí knihovny v organizační struktuře vysokých škol

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	12	60
Ne	8	40
Celkem	20	100%

Graf č. 2: Dílčí knihovny v organizační struktuře vysokých škol

12 respondentů (60%) uvedlo, že do organizační struktury jejich knihovny spadají další dílčí knihovny, v 40% případů nebyla centrální knihovna dělena na dílčí knihovny a v jejím rámci nebyla provozována žádná dislokovaná pracoviště.

Možnost „Ano“ neuvedl žádný z představitelů knihoven součástí vysokých škol.

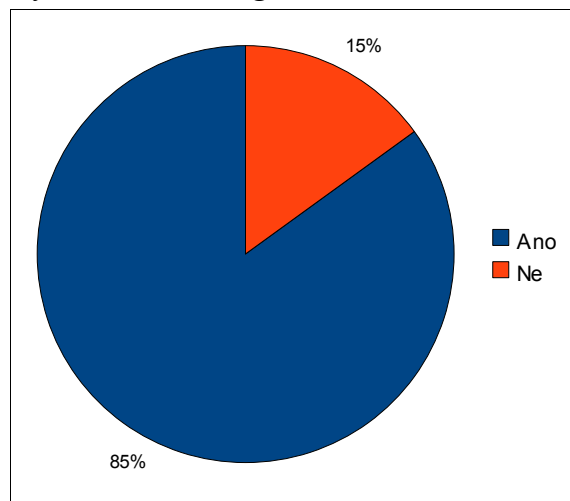
Otázka č. 5: Je vnitřní organizační struktura vaší knihovny dále členěna (na jednotlivá oddělení, pracoviště)?

Tato otázka byla opět zaměřena na vnitřní organizační strukturu knihovny, přičemž se opět předpokládá, že by vnitřní členění knihovny na jednotlivá oddělení mohlo mít vliv na otázky významu vnitřní organizační struktury knihovny. Zároveň se ovšem předpokládá, že vnitřní členění knihovny na jednotlivá oddělení je běžným jevem a odpověď na otázku bude tedy kladná ve většině případů centrálních knihoven i knihoven součástí vysoké školy.

Tabulka č. 5: Vnitřní organizační členění knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	17	85 %
Ne	3	15 %
Celkem	20	100%

Graf č. 3: Vnitřní organizační členění knihovny

Členění knihovny na dílčí oddělení je skutečně velice běžným jevem. Tuto praxi ve své knihovně potvrdilo 85% respondentů. Pouze 3 respondenti (15%) na tuto otázku odpověděli záporně.

Záporně odpověděli konkrétně ředitelé Ústřední knihovny Vysokého učení technického v Brně a Centra knihovnických a edičních služeb Vysoké školy polytechnické Jihlava. Vzhledem k velikosti knihovny se toto zřízení jeví logickým právě u Vysoké školy polytechnické Jihlava, je však velmi zajímavým jevem u knihovny střední velikosti, jakou je knihovna Vysokého učení technického v Brně. Záporně odpověděl rovněž představitel jedné z knihoven součástí vysoké školy – zde je tento jev logickým vzhledem k velikosti těchto knihoven.

Otázka č. 6: Existují v rámci vysoké školy další samostatné knihovny (jež nespadají do organizační struktury vaší knihovny)?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda v rámci vysoké školy existují mimo oslovené knihovny ještě další knihovní pracoviště. Tato otázka se stala východiskem otázky č. 11 a jejích podotázek, na niž odpovídali pouze ti respondenti, kteří na otázku č. 6 uvedli kladnou odpověď.

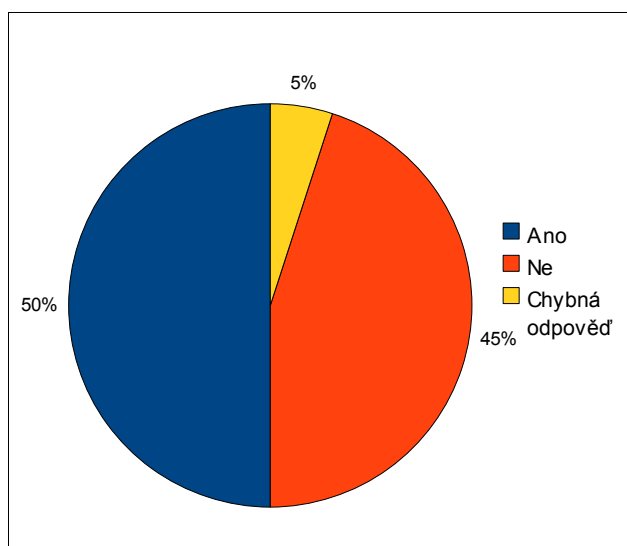
Samozřejmě se předpokládá, že všechny knihovny součástí vysokých škol uvedou kladnou

odpověď.

Tabulka č. 6: Další knihovny v rámci organizační struktury vysoké školy

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	10	50 %
Ne	9	45 %
Chybná odpověď	1	5 %
Celkem	20	100%

Graf č. 4: Další knihovny v rámci organizační struktury vysoké školy

Další knihovní pracoviště, jež nespádají do organizační struktury oslovené centrální knihovny, existují v rámci 50% vysokých škol, v jejichž rámci oslovené knihovny pracují.

V případě knihoven součástí vysoké školy odpověděli kladně čtyři respondenti, jedna odpověď byla vyhodnocena jako chybná – odpověď „Ne“ je pokládána za omyl respondenta při vyplňování dotazníku, neboť v případě dané vysoké školy další knihovní pracoviště, jež nespádají do organizační struktury oslovené knihovny, existují.

TEMATICKÝ OKRUH II: ORGANIZAČNÍ STRUKTURA KNIHOVNY A JEJÍ POZICE V ORGANIZAČNÍ STRUKTUŘE VYSOKÉ ŠKOLY

Otázka č. 7: Jaký vliv má dle Vašeho názoru pozice vaší knihovny v organizační

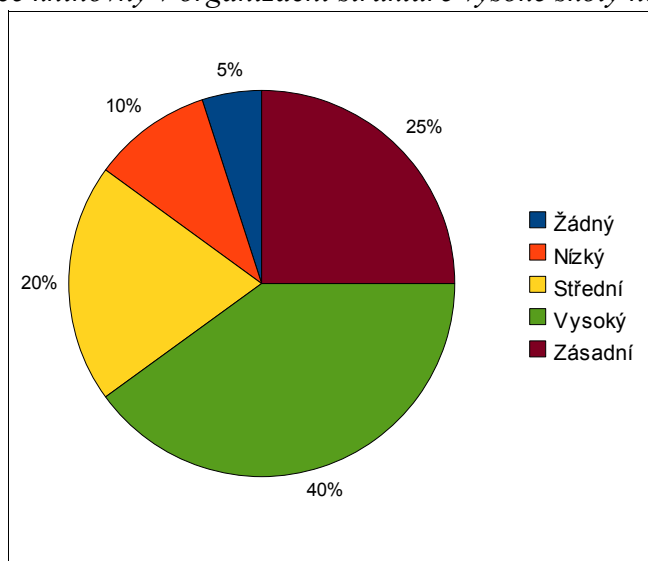
struktury vysoké školy na fungování vaší knihovny?

Tato otázka se zabývá vlivem pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na její fungování. Otázka je do určité míry subjektivní, stejně jako otázky podobného typu v rámci tohoto dotazníku. Předpokládám však, že odpověď bude v těchto případech ovlivněna zejména dosavadními zkušenostmi a subjektivní pocity nebudou hrát v odpovědích významnou roli.

Tabulka č. 7: Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Žádný	1	5 %
Nízký	2	10 %
Střední	4	20 %
Vysoký	8	40 %
Zásadní	5	25 %
Celkem	20	100%

Graf č. 5: Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny

Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy shledává zásadním 25% respondentů, vysokým pak 40% a středním 20% respondentů. Pouze 15% respondentů přikládá pozici knihovny v organizační struktuře vysoké školy nízký (10%) nebo žádný (5%) vliv na fungování této knihovny.

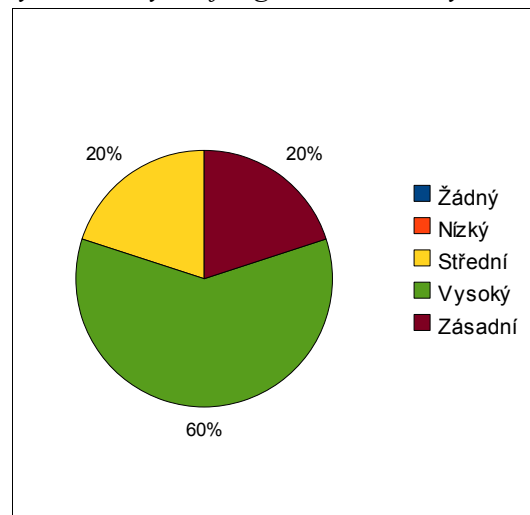
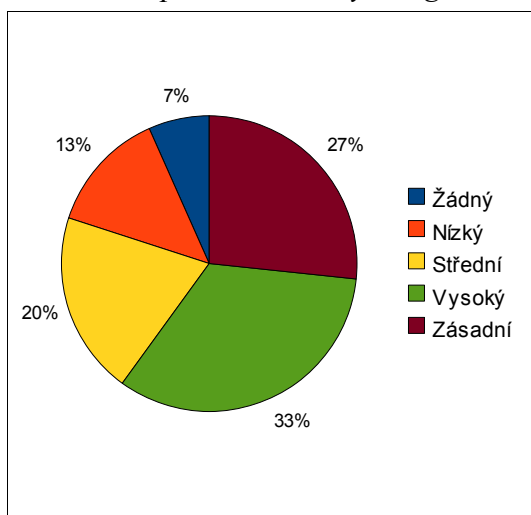
Pro ilustraci situace v knihovnách centrálních a knihovnách součástí vysokých škol předkládám samostatné grafy pro obě kategorie.

*Tabulka č. 8 (centrální knihovny) + Tabulka č. 9 (knihovny součástí VŠ):
Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny*

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Žádný	1	7 %
Nízký	2	13 %
Střední	3	20 %
Vysoký	5	33 %
Zásadní	4	27 %
Celkem	15	100%

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Žádný	0	0 %
Nízký	0	0 %
Střední	1	20 %
Vysoký	3	60 %
Zásadní	1	20 %
Celkem	5	100%

*Graf č. 6 (centrální knihovny) + Graf č.7 (knihovny součástí VŠ):
Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny*

Z jednotlivých grafů pro centrální knihovny a knihovny součástí vysoké školy je patrné, že představitelé knihoven součástí vysoké školy přiznávají pozici knihoven v organizační struktuře vysokých škol vyšší vliv na fungování této knihovny. Tento jev je možné vysvětlit nižším postavením těchto knihoven v organizační struktuře vysokých škol, než je tomu u knihoven centrálních, což může mít za následek složitější prosazování zájmů knihovny u představitelů vysokých škol.

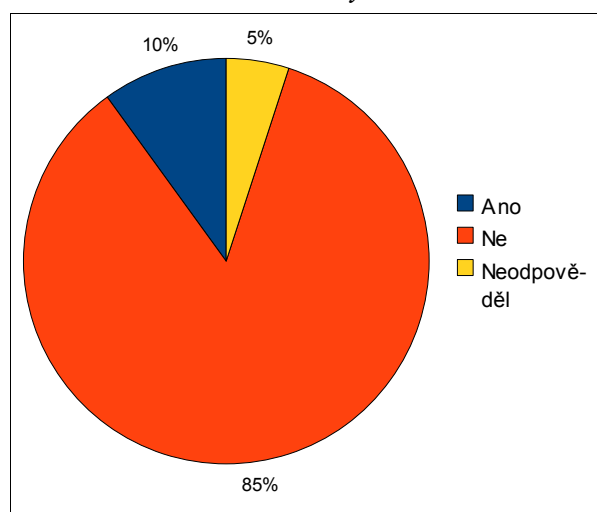
Otázka č. 8: Přispěla by dle Vašeho názoru změna pozice vaší knihovny v organizační struktuře vysoké školy k lepšímu fungování vaší knihovny?

Účelem této otázky bylo zjištění spokojenosti respondentů s postavením knihovny v organizační struktuře vysoké školy. Předpokládá se, že jakýkoli negativní vliv na fungování knihovny je důvodem ke kladné odpovědi.

Tabulka č. 10: Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	2	10 %
Ne	17	85 %
Neodpověděl	1	5 %
Celkem	20	100%

Graf č. 8: Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny

V případě této otázky zvolila většina respondentů zápornou odpověď – změna pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy by dle názoru 85% respondentů nepřispěla lepšímu fungování knihovny. Lze tedy předpokládat, že s postavením knihovny v rámci organizační struktury vysoké školy je tedy většina knihoven spokojena.

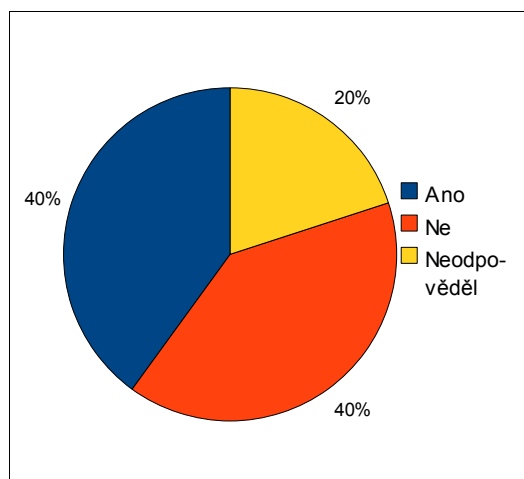
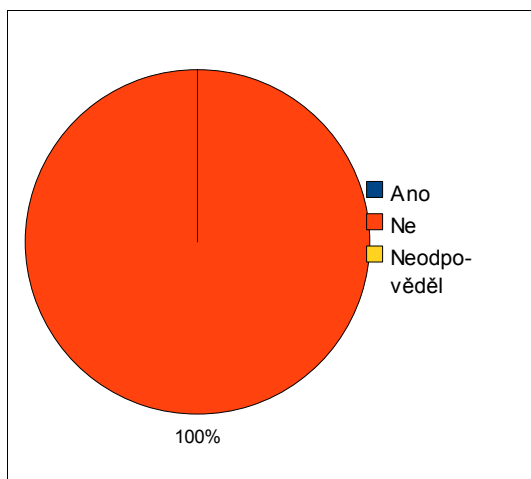
Pro ilustraci situace v knihovnách centrálních a knihovnách součástí vysokých škol předkládám samostatné grafy pro obě kategorie.

*Tabulka č. 11 (centrální knihovny) + Tabulka č. 12 (knihovny součástí VŠ):
Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny*

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	0	0 %
Ne	15	100 %
Neodpo- věděl	0	0 %
Celkem	15	100%

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	2	40 %
Ne	2	40 %
Neodpo- věděl	1	20 %
Celkem	5	100%

*Graf č. 9 (centrální knihovny) + Graf č.10 (knihovny součástí VŠ):
Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny*

Z grafů pro jednotlivé kategorie knihoven vyplývá, že změnu pozice v rámci organizační struktury by uvítaly knihovny součástí vysokých škol (ve 40% případů), oproti 0% kladnému podílu u knihoven centrálních.

Otázka č. 8a: Pokud ano, jaké konkrétní změny byste uvítal/a?

Odpovědi na tuto otázku vyplnili dva představitelé knihoven součástí vysokých škol, což odpovídá počtu kladných odpovědí na otázku č. 8.

Ředitelka Knihovny Univerzitního kampusu by uvítala přímé zařazení knihovny pod prorektora – zařazení pod ředitele účelového zařazení shledává nevyhovujícím.

Ředitelka Ústřední knihovny Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně je přesvědčen, že knihovně by lépe vyhovovalo přímé zařazení pod děkana či některého z

proděkanů fakulty, nikoli její současné zařazení pod tajemníka fakulty. Ve své odpovědi rovněž zmiňuje vhodnost založení knihovní rady.

Otázka č. 9: Jaký vliv má dle Vašeho názoru vnitřní organizační struktura vaší knihovny na její fungování?

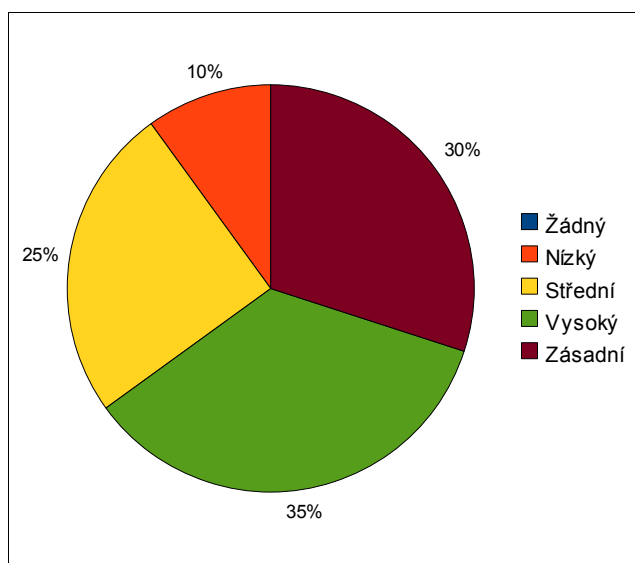
Účelem této otázky bylo zjištění vlivu vnitřní organizační struktury knihovny na její fungování. Tato otázka a otázky č. 10 a 10a byly zařazeny z důvodu potvrzení hypotézy 1:

Vnitřní organizační struktura knihovny má dle představitelů vysokoškolských knihoven závažnější vliv na fungování vysokoškolské knihovny, než pozice této knihovny v organizační struktuře vysoké školy.

Tabulka č. 13: Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Žádný	0	0 %
Nízký	2	10 %
Střední	5	25 %
Vysoký	7	35 %
Zásadní	6	30 %
Celkem	20	100%

Graf č. 11: Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny

Vliv vnitřní organizační struktury knihovny na její fungování označilo jako zásadní 30%

respondentů, jako vysoký pak 35% a jako střední 25% respondentů. Pouze 2 respondenti (10%) pokládají tento vliv za nízký. Žádný z respondentů se nedomnívá, že vnitřní organizační struktura knihovny na její fungování nemá vliv.

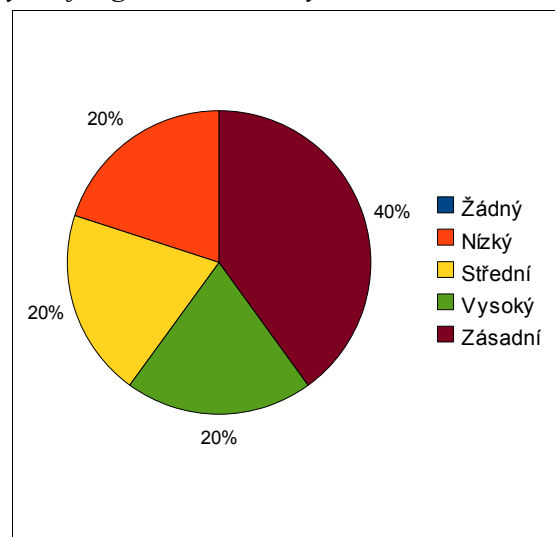
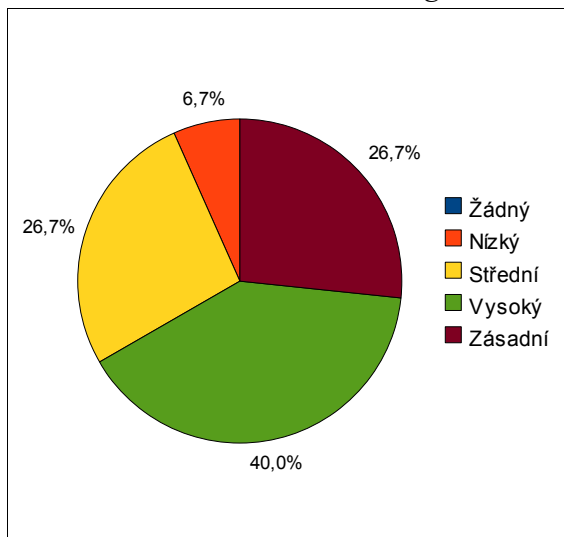
Pro ilustraci situace v knihovnách centrálních a knihovnách součástí vysokých škol předkládám samostatné grafy pro obě kategorie.

*Tabulka č. 14 (centrální knihovny) + Tabulka č. 15 (knihovny součástí VŠ):
Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny*

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Žádný	0	0 %
Nízký	1	6,7 %
Střední	4	26,7 %
Vysoký	6	40 %
Zásadní	4	26,7 %
Celkem	15	100%

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Žádný	0	0 %
Nízký	1	20 %
Střední	1	20 %
Vysoký	1	20 %
Zásadní	2	40 %
Celkem	5	100%

*Graf č. 12 (centrální knihovny) + Graf č. 13 (knihovny součástí VŠ):
Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny*

Jak je z grafů pro jednotlivé kategorie knihoven patrné, nízký význam vnitřní organizační struktury přikládají více představitelé knihoven součástí vysoké školy. Je mezi nimi však i vyšší počet těch, kteří vidí vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny jako klíčový (40%).

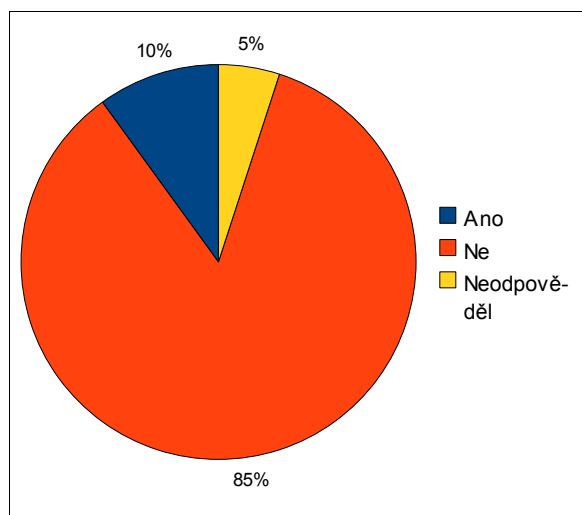
Otázka č. 10: Přispěla by dle Vašeho názoru změna vnitřní organizační struktury vaší knihovny k jejímu lepšímu fungování?

Podobně jako v otázce č. 8 byla pozornost věnována spokojenosti představitelů dotazovaných knihoven s vnitřní organizační strukturou dané knihovny. I zde se předpokládá, že jakýkoli negativní vliv na fungování knihovny je důvodem ke kladné odpovědi.

Tabulka č. 16: Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	2	10 %
Ne	17	85 %
Neodpověděl	1	5 %
Celkem	20	100%

Graf č. 14: Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny

Pouze dva respondenti jsou se současnou vnitřní organizační strukturou své knihovny nespokojeni a uvedli tedy kladnou odpověď. Zbývající respondenti (85%) jsou s organizační strukturou své knihovny spokojeni, jeden respondent otázku nezodpověděl.

Jeden z respondentů, kteří nejsou spokojeni s organizační strukturou své knihovny, patří mezi představitele centrálních knihoven, druhý pak mezi představitele knihoven součástí vysoké školy.

Otázka č. 10a: Pokud ano, jaké konkrétní změny byste uvítal/a?

Na podotázku č. 10a odpověděli dva respondenti (v souladu s odpověďmi na otázku č. 10).

Odpověď se týkala konkrétně Knihovny AMU – ředitelka knihovny by uvítala převedení

fondů tří dílčích knihoven do jediné knihovny centrální, představitel Ústřední knihovny Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně není spokojen s dělením zaměstnanců na provozní a „kancelářské“.

TEMATICKÝ OKRUH III: PROPOJENÍ A SPOLUPRÁCE KNIHOVNY S DALŠÍMI SOUČÁSTMI VYSOKÉ ŠKOLY

Otázka č. 11: Má dle Vašeho názoru intenzivní spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy vliv na upevnění pozice těchto knihoven v rámci dané vysoké školy?

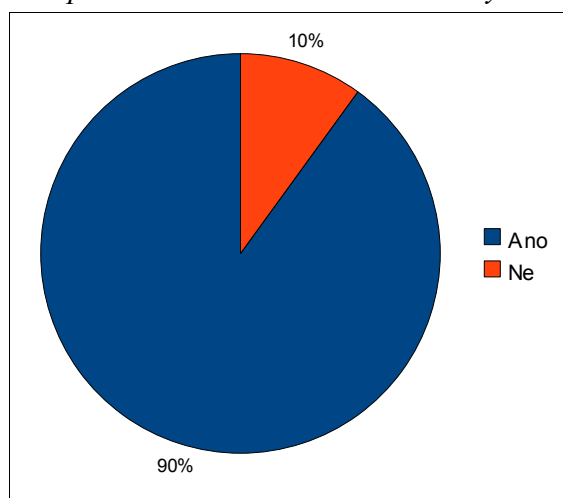
Cílem otázky bylo zjistit, zda má spolupráce knihovny s dalšími knihovními pracovišti dané vysoké školy potenciál upevnit postavení této knihovny v rámci vysoké školy.

Na otázku odpovídali pouze respondenti, kteří odpověděli kladně na otázku č. 6 (v rámci vysoké školy existují další samostatné knihovny, jež nespádají do organizační struktury vaší knihovny), protože mají s tímto typem spolupráce osobní zkušenost.⁷⁶

Tabulka č. 17: Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice této knihovny v rámci vysoké školy

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	9	90 %
Ne	1	10 %
Celkem	10	100%

Graf č. 15: Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy

⁷⁶ Respondent, jenž na otázku č. 6 uvedl chybnou odpověď, na otázku č. 11 neodpovídal.

Pouze jeden z dotázaných (10%) se domnívá, že spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v rámci dané vysoké školy nemá žádný vliv na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy. Ostatní dotázaní existenci tohoto vlivu potvrdili.

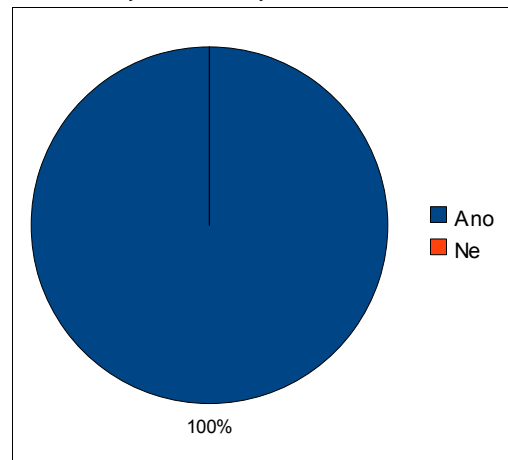
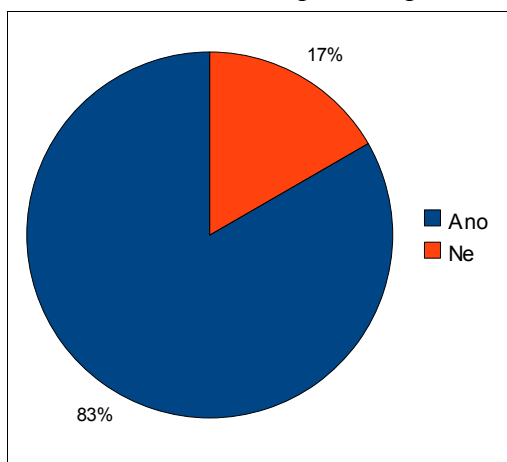
Pro ilustraci situace v knihovnách centrálních a knihovnách součástí vysokých škol předkládám samostatné grafy pro obě kategorie.

*Tabulka č. 18 (centrální knihovny) + Tabulka č. 19 (knihovny součástí VŠ):
Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy
na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy*

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	5	83 %
Ne	1	17 %
Celkem	6	100%

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	4	100 %
Ne	0	0 %
Celkem	4	100%

*Graf č. 16 (centrální knihovny) + Graf č. 17 (knihovny součástí VŠ):
Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy
na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy*

Odpovědi představitelů centrálních knihoven a knihoven součástí vysoké školy se v tomto případě liší jen minimálně. Pouze jediný respondent z řad představitelů centrálních knihoven nepřikládá této formě spolupráce žádný vliv na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy.

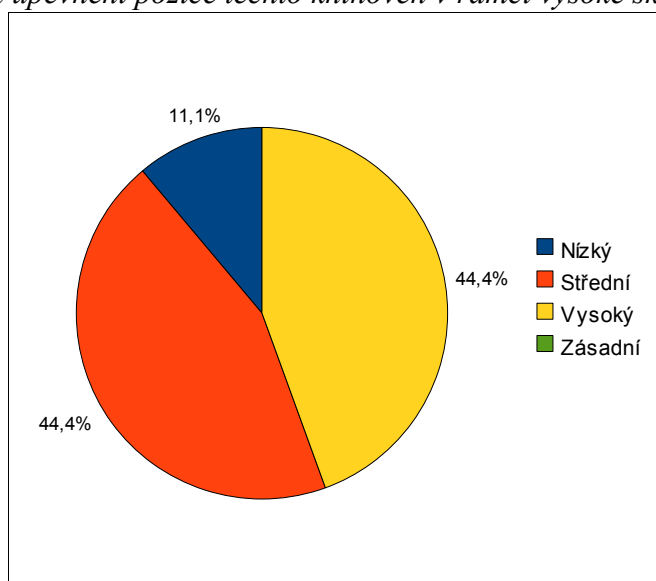
Otázka č. 11a: Pokud ano, jak vysoký tento vliv dle Vašeho názoru je?

Respondenti, kteří odpověděli na předchozí otázku kladně, byli dotázáni na výši tohoto vlivu na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy.

Tabulka č. 20: Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nízký	1	11 %
Střední	4	44,5 %
Vysoký	4	44,5 %
Zásadní	0	0 %
Celkem	9	100%

Graf č. 18: Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy

Žádný z respondentů nepřikládá spolupráci s dalšími knihovnami v rámci vysoké školy zásadní vliv, pouze jeden (11%) ovšem považuje tento vliv za nízký. Cca 44,5% respondentů označilo tento vliv jako střední a stejný počet jako vysoký.

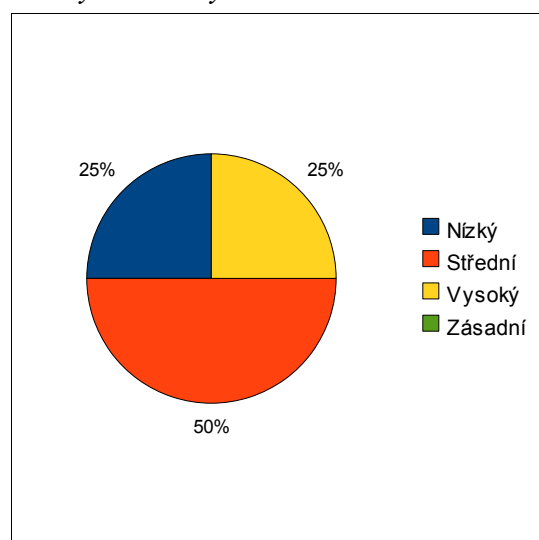
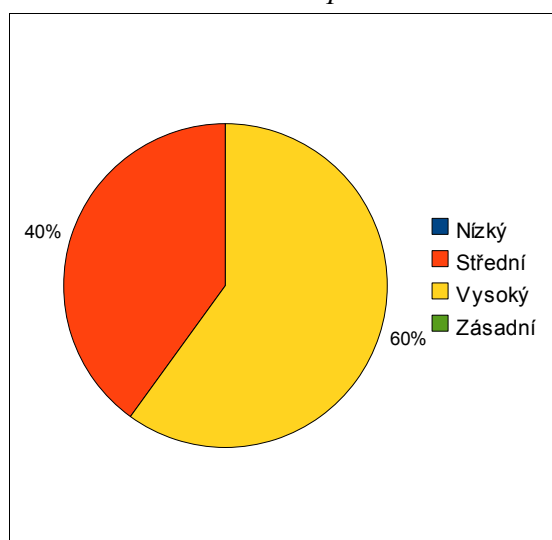
Pro ilustraci situace v knihovnách centrálních a knihovnách součástí vysokých škol předkládám samostatné grafy pro obě kategorie.

*Tabulka č. 21 (centrální knihovny) + Tabulka č. 22 (knihovny součástí VŠ):
Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění
pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy*

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nízký	0	0 %
Střední	2	40 %
Vysoký	3	60 %
Zásadní	0	0 %
Celkem	5	100%

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nízký	1	25 %
Střední	2	50 %
Vysoký	1	25 %
Zásadní	0	0 %
Celkem	4	100%

*Graf č. 19 (centrální knihovny) + Graf č. 20 (knihovny součástí VŠ):
Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění
pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy*

Grafy pro jednotlivé kategorie knihoven poukazují na zajímavý rozdíl – představitelé centrálních knihoven přikládají spolupráci knihovny s dalšími samostatnými knihovnami v rámci vysoké školy vysoký vliv v 60% případů, představitelé knihoven součástí vysokých škol pouze v 25% případů. Mezi představiteli knihoven součástí vysokých škol se rovněž jedenkrát objevil názor, že tento vliv je pouze nízký.

Tento jev je zřejmě možné vysvětlit tím, že knihovny jednotlivých součástí vysoké školy jsou díky nižší pozici v organizační struktuře vysoké školy často poněkud separované od dalších knihoven vysoké školy a na vzájemnou spolupráci těchto knihoven není kladen takový důraz.

Otázka 11b: Jak hodnotíte intenzitu spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy konkrétně v případě vaší knihovny?

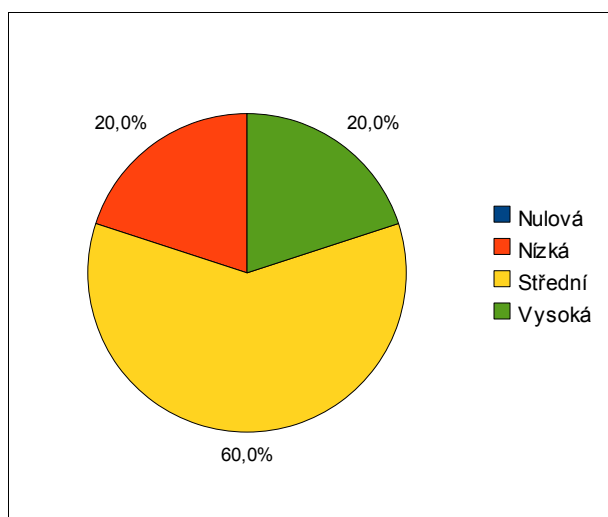
Cílem otázky bylo zjistit intenzitu spolupráce knihoven s dalšími knihovnými pracovišti v

rámcí vysoké školy konkrétně v případě oslovených knihoven.

Tabulka č. 23: Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v konkrétních případech

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nulová	0	0 %
Nízká	2	20 %
Střední	6	60 %
Vysoká	2	20 %
Celkem	10	100%

Graf č. 21: Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v konkrétních případech

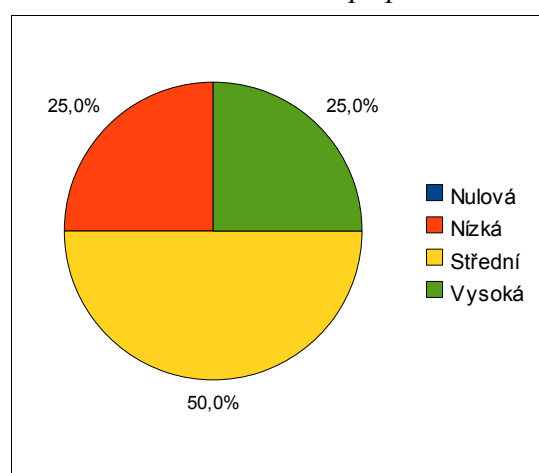
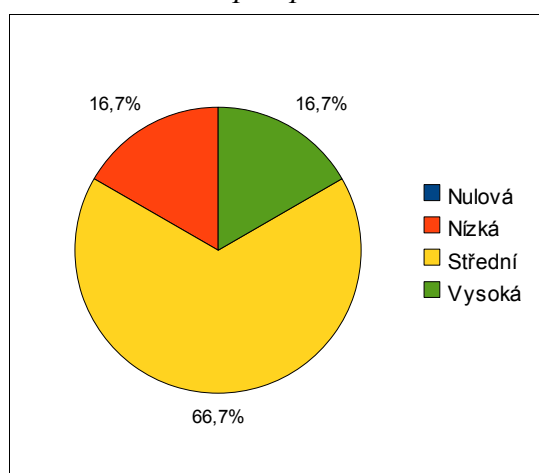
Vysokou míru spolupráce s dalšími knihovnami udržuje pouze cca 16,7% respondentů. Jako střední označilo míru spolupráce cca 66,7% respondentů, mezi něž se řadí právě i 2 ze 3, kteří vnímají vliv spolupráce s dalšími knihovnami v rámci vysoké školy na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy jako vysoký (viz otázka č. 11a). 1 respondent (cca 16,7%), označil intenzitu spolupráce s ostatními knihovnami v rámci vysoké školy jako nízkou, přestože v předchozí otázce vliv této spolupráce na pozici knihovny v rámci vysoké školy rovněž označil za vysoký.

*Tabulka č. 24 (centrální knihovny) + Tabulka č. 25 (knihovny součástí VŠ):
Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v konkrétních případech*

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nulová	0	0 %
Nízká	1	16,6 %
Střední	4	66,6 %
Vysoká	1	16,6 %
Celkem	6	100%

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nulová	0	0 %
Nízká	1	25 %
Střední	2	50 %
Vysoká	1	25 %
Celkem	4	100%

*Graf č. 22 (centrální knihovny) + Graf č.23 (knihovny součástí VŠ):
Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v konkrétních případech*

Procentuální poměry pro jednotlivé kategorie knihoven tentokrát svědčí o mírné převaze centrálních knihoven ve spolupráci s dalšími knihovnami vysoké školy. Odůvodnění v tomto případě může být stejné jako v případě podotázky č. 11a.

Otázka č. 12: Má dle Vašeho názoru intenzivní spolupráce knihovny s dalšími součástmi (neknihovními pracovišti) vysoké školy vliv na upevnění pozice knihovny v rámci dané vysoké školy?

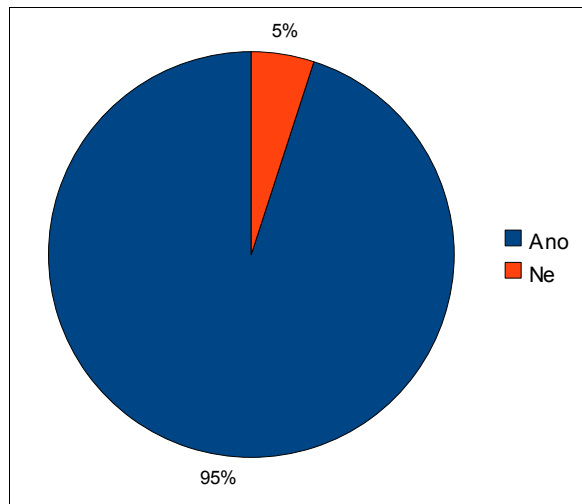
Cílem otázky bylo zjistit, zda respondenti přikládají význam spolupráci knihovny a neknihovních pracovišť vysoké školy jako činiteli upevňujícímu pozici knihovny v rámci dané vysoké školy.

(Na tuto otázku již odpovídali všichni respondenti.)

Tabulka č. 26: Vliv spolupráce knihovny neknižovními součástmi vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	19	95 %
Ne	1	5 %
Celkem	20	100%

Graf č. 24: Vliv spolupráce knihovny neknižovními součástmi vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy

19 (95%) respondentů se domnívá, že spolupráce knihovny s neknižovními pracovišti vysoké školy pozici knihovny v rámci této školy upevňuje. Pouze jeden respondent na otázku odpověděl záporně.

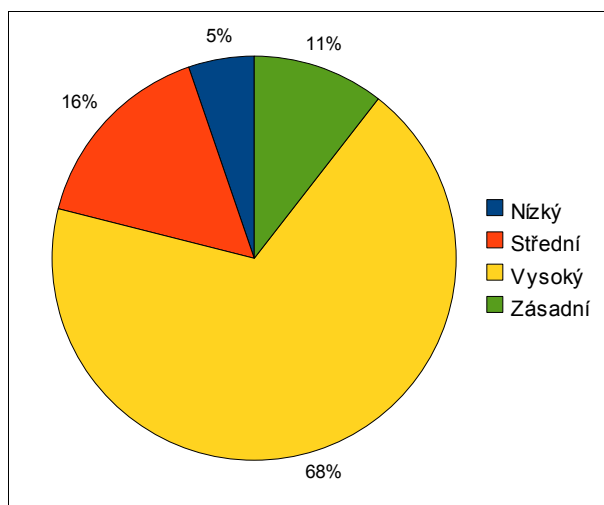
Otázka č. 12a: Pokud ano, jak vysoký tento vliv dle Vašeho názoru je?

Respondenti, kteří odpověděli kladně na předchozí otázku, byli dotázáni na míru tohoto vlivu.

Tabulka č. 27: Míra vlivu spolupráce knihovny neknižovními součástmi vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nízký	1	5 %
Střední	3	16 %
Vysoký	13	68 %
Zásadní	2	11 %
Celkem	19	100%

Graf č. 25: Míra vlivu spolupráce knihovny neknižovními součástmi vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy

68% respondentů uvedlo, že míra tohoto vlivu na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy je vysoká, 11% jej označilo dokonce jako zásadní. Jako střední jej označilo 16% respondentů, pouhých 5% pak jako nízký.

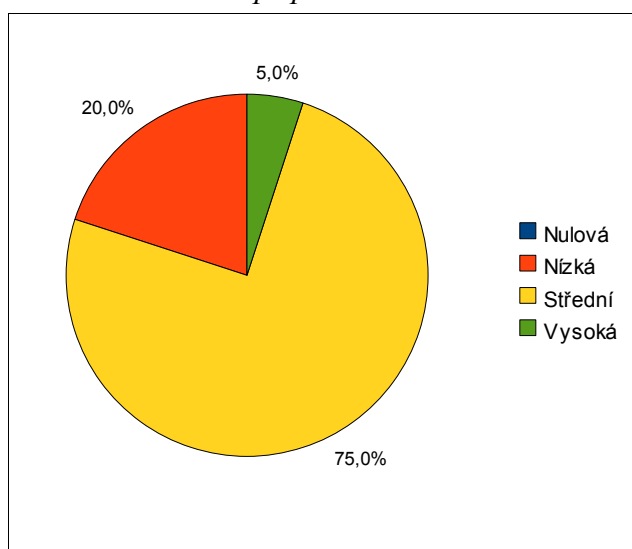
Otázka č. 12b: Jak hodnotíte intenzitu spolupráce s dalšími součástmi (neknižovními pracovišti) vysoké školy konkrétně v případě vaší knihovny?

Respondenti byli dotázáni na míru spolupráce s neknižovními pracovišti konkrétně v případě jejich knihovny.

Tabulka č. 28: Intenzita spolupráce s neknižovními součástmi vysoké školy v konkrétních případech

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nulová	0	0 %
Nízká	4	20 %
Střední	15	75 %
Vysoká	1	5 %
Celkem	20	100%

Graf č. 26: Intenzita spolupráce s neknihovními součástmi vysoké školy v konkrétních případech

75% respondentů hodnotí spolupráci jejich knihovny s neknihovními pracovišti vysoké školy jako střední, 20% respondentů pak jako nízkou. Pouze jeden respondent (5%) míru spolupráce hodnotí jako vysokou.

Odpovědi na tuto otázku jsou velice zajímavými zejména vzhledem k otázce předcházející. Téměř 75% respondentů vidí vliv spolupráce mezi knihovnou a neknihovními součástmi vysoké školy jako vysoký či zásadní, přesto pouze 5% respondentů hodnotí míru spolupráce s nimi jako vysokou. Na dotazovaných vysokých školách tedy dle výsledků existuje další prostor pro rozšíření této spolupráce a zároveň i pro posílení pozice knihovny.

Otázka č. 12c: S jakými dalšími součástmi (neknihovními pracovišti) knihovna udržuje aktivní spolupráci?

Tato podotázka měla zjistit, která konkrétní pracoviště jsou zapojena do spolupráce s danou knihovnou.

Nejčastěji se objevující neknihovní součásti vysoké školy byly tyto:

- jednotlivé katedry a ústavy (14 výskytů)
- centrum informačních technologií (11 výskytů)
- studijní oddělení (6 výskytů).

Méně často byly uváděny následující součásti:

- školní vydavatelství / nakladatelství (4 výskyty)
- oddělení pro výzkum, vývoj a vzdělávání (3 výskyty)
- odbory rektora / prorektora (3 výskyty)

- projektová oddělení (3 výskyty)
- vysokoškolské ústavy (2 výskyty)
- audiovizuální centrum (2 výskyty)
- poradenské centrum (1 výskyt)
- oddělení zahraničních styků (1 výskyt)
- ekonomické a personální oddělení (1 výskyt)
- pracoviště pro pomoc studentům se specifickými nároky (1 výskyt)
- oddělení děkanátu (1 výskyt)

Jedenkrát byla rovněž uvedena spolupráce s akademickým senátem, který je ovšem spíše orgánem než neknihovním pracovištěm.

Jedenkrát byla uvedena odpověď, že coby centrální knihovna tato spolupracuje se všemi odděleními a pracovišti dané vysoké školy.

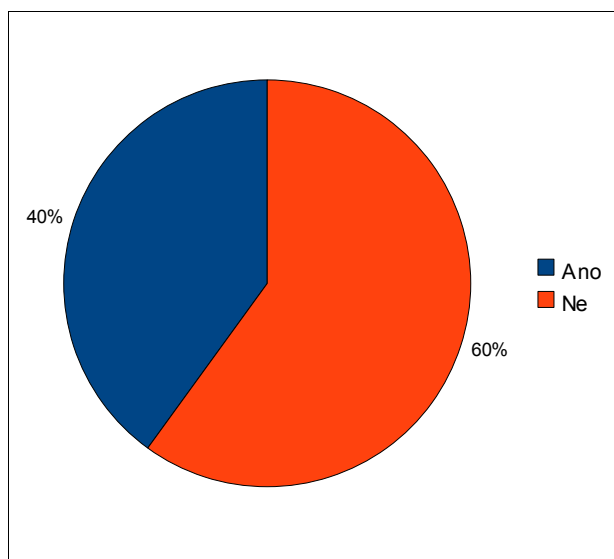
Otázka č. 12d: Existují v rámci vysoké školy orgány (např. výbory, rady), jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a dalšími součástmi (neknihovními pracovišti) vysoké školy? Případně jaké?

Otázka měla zjistit, zda je na českých veřejných vysokých školách běžným jevem existence orgánů (výkonných, poradních), jejichž funkcí (ať již hlavní či vedlejší) je zprostředkování komunikace mezi knihovnou a neknihovními pracovišti vysoké školy.

Tabulka č. 29: Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a dalšími součástmi (neknihovními pracovišti) vysoké školy

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	7	35 %
Ne	13	65 %
Celkem	20	100%

Graf č. 27: Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a dalšími součástmi (neknihovními pracovišti) vysoké školy

Existenci takovýchto orgánů potvrdilo pouze 35% respondentů.

Tito respondenti byli následně požádáni o zapsání názvu orgánů, jež v rámci jejich vysoké školy působí.

Respondenty byla uvedena:

- Knihovní rada (6 výskytů; pod tento výraz jsou započítány i možné obměny v názvu)
- Ediční rada (1 výskyt)

Jeden z respondentů uvedl jako takovýto orgán Knihovnicko-informační centrum Masarykovy univerzity, to je ale spíše pracovištěm univerzity, nikoli výkonným či poradním orgánem (tato odpověď tedy nebyla v tabulce č. 29 a grafu č. 27 zařazena mezi odpovědi kladné).

Jeden z respondentů zdůraznil možnost účastnit se porad kvestora a prorektorů.

TEMATICKÝ OKRUH IV: PROPOJENÍ KNIHOVNY S UŽIVATELI

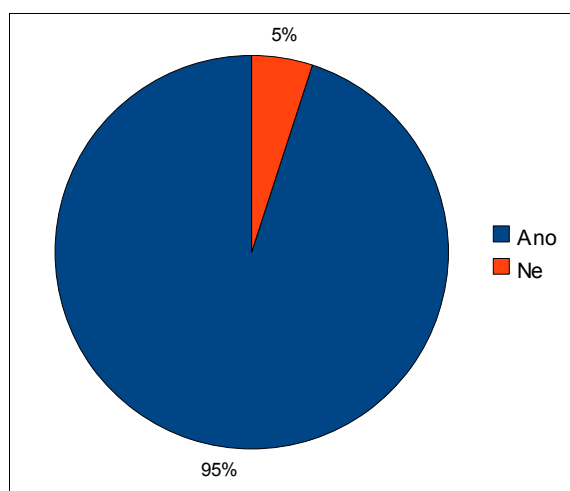
Otázka č. 13: Má dle Vašeho názoru intenzivní komunikace knihovny s jejími uživateli vliv na upevnění pozice knihovny v rámci dané vysoké školy?

Podobně jako v úvodních otázkách tematického okruhu III bylo účelem této otázky určit možný vliv spolupráce knihovny s jejími uživateli na postavení knihovny v rámci vysoké školy.

Tabulka č. 30: Vliv komunikace knihovny s jejími uživateli na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	19	95 %
Ne	1	5 %
Celkem	20	100%

Graf č. 28: Vliv komunikace knihovny s jejími uživateli na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy

Naprostá většina (95%) respondentů odpovědělo kladně a potvrdilo tak vliv spolupráce s uživateli na postavení knihovny v rámci vysoké školy.

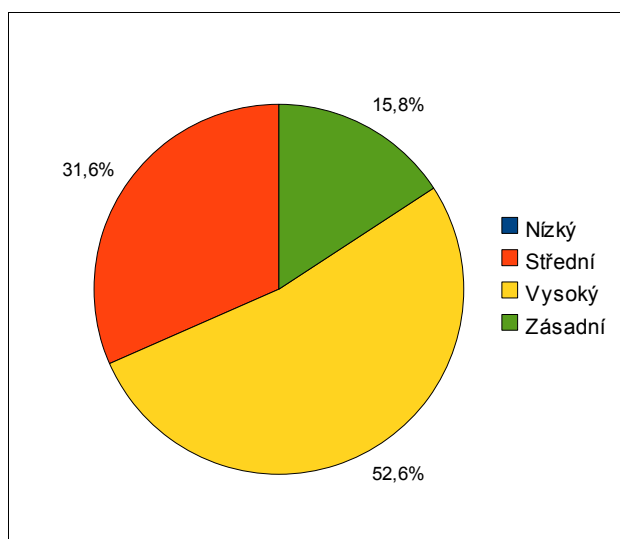
Otázka č. 13a: Pokud ano, jak vysoký tento vliv dle Vašeho názoru je?

Respondenti byli dotázáni na míru tohoto vlivu na posílení pozice knihovny v rámci vysoké školy.

Tabulka č. 31: Míra vlivu komunikace knihovny s jejími uživateli na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nízký	0	0 %
Střední	6	31,6 %
Vysoký	10	53 %
Zásadní	3	15,8 %
Celkem	19	100%

Graf č. 29: Míra vlivu komunikace knihovny s jejími uživateli na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy

Cca 52,6% respondentů označilo tento vliv jako vysoký, cca 31,6% pak jako střední. Pouze cca 15,8% respondentů vidí ve spolupráci s uživateli zásadní faktor pro upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy.

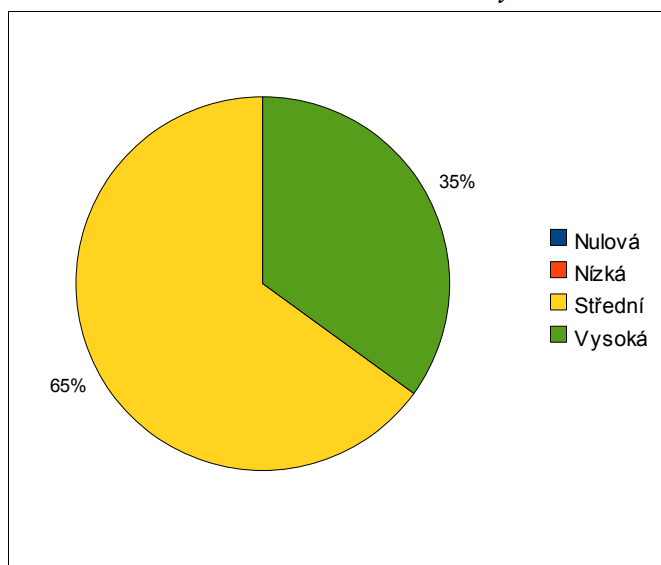
Otázka č. 13b: Jak hodnotíte intenzitu komunikace s uživateli v případě vaší knihovny?

Respondenti byli dotázáni na míru komunikace knihovny s uživateli v konkrétním případě jejich knihovny.

Tabulka č. 32: Intenzita komunikace s uživateli knihovny v konkrétních případech

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nulová	0	0 %
Nízká	0	0 %
Střední	13	65 %
Vysoká	7	35 %
Celkem	20	100,00%

Graf č. 30: Intenzita komunikace s uživateli knihovny v konkrétních případech

Dle výsledků průzkumu udržuje vysokou spolupráci s uživateli 35% knihoven. 65% z nich pak tuto spolupráci označuje jako střední.

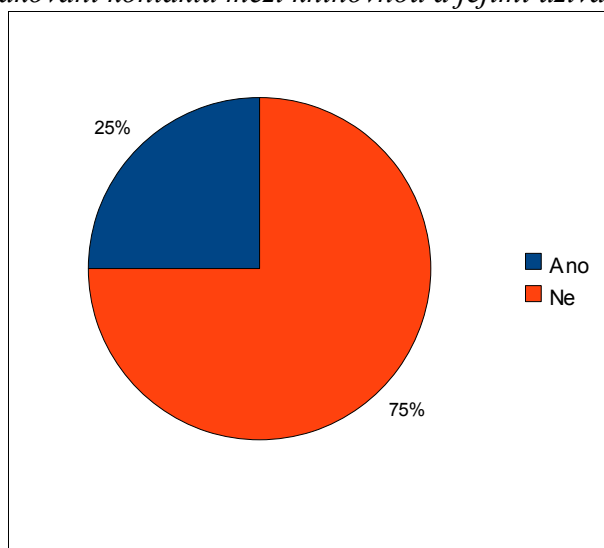
Otázka č. 13c: Existují v rámci vysoké školy orgány (např. výbory, rady), jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a jejími uživateli? Případně jaké?

Stejně jako v případě otázky č. 12d měla tato otázka zjistit, zda je existence orgánů, jejichž hlavní či vedlejší funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a jejími uživateli, běžným jevem.

Tabulka č. 33: Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a jejími uživateli

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	5	25 %
Ne	15	75 %
Celkem	20	100%

Graf č. 31: Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a jejími uživateli

75% respondentů odpovědělo na tuto otázku záporně. Kladně odpovídající (25%) byli dále dotázáni na názvy orgánů, s touto funkcí, jež v rámci vysoké školy existují.

Respondenti uvedli následující odpovědi:

- Knihovní rada (3 výskyty)
- Studentská rada (1 výskyt)
- Akademický senát (1 výskyt)
- SRUPa - Studentská rada Univerzity Pardubice

Za velmi zajímavou pokládám skutečnost, že knihovní rada, ačkoli v otázce č. 12d byla zmíněna celkem 6krát, má v odpovědi na tuto otázku pouze 3 výskyty – toto může znamenat skutečnost, že ve třech případech nejsou oslovení představitelé knihoven přesvědčeni, že by Knihovní rada, jež funguje v rámci jejich vysoké školy, jakkoli napomáhala kontaktu a spolupráci knihovny s jejími uživateli. Stejně tak je zajímavý pouze 1 výskyt Akademického senátu.

3.1.6 Závěry průzkumu

Potvrzení hypotéz

Hypotéza číslo 1 – vnitřní organizační struktura knihovny má dle představitelů vysokoškolských knihoven závažnější vliv na fungování vysokoškolské knihovny, než pozice této knihovny v organizační struktuře vysoké školy – nebyla jednoznačně potvrzena.

Jako doklad tohoto tvrzení předkládám tabulku č. 34, které je syntézou informací uvedených

v tabulkách č. 7 (*Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny*) a 13 (*Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny*).

Tabulka č. 34: Porovnání výsledků tabulek č. 7 a 13.

Možnost	Vliv pozice knihovny v organizační struktuře VŠ	Vliv vnitřní organizační struktury
Žádný	5%	0%
Nízký	10%	10%
Střední	20%	25%
Vysoký	40%	30%
Zásadní	25%	35%
Celkem	100%	100%

Žádný nebo nízký vliv udává u otázky vlivu pozice v organizační struktuře vysoké školy 15% respondentů, střední pak 20% a vysoký či zásadní 65% respondentů. V případě otázky vlivu vnitřní organizační struktury knihovny na její fungování identifikuje tento vliv jako žádný či nízký 10% respondentů, jako střední 25% a jako vysoký či zásadní 65% respondentů.

Jak je tedy patrné, respondenti přikládají vlivu vnitřní organizační struktury knihovny na její fungování mírně vyšší význam, ovšem vzhledem k skutečně minimálnímu rozdílu nemůže být tato hypotéza jednoznačně potvrzena.

Hypotéza číslo 2 – spolupráce knihovny s dalšími neknihovními pracovišti vysoké školy má významný vliv na upevnění pozice vysokoškolské knihovny v rámci vysoké školy – byla v rámci průzkumu potvrzena. 95% respondentů tento vliv potvrdilo, přičemž 79% respondentů hodnotí vliv této spolupráce jako vysoký či zásadní. Jako nízký tento vliv hodnotí pouze 5% respondentů, zbylých 16% respondentů jej hodnotí jako střední.

Hypotéza číslo 3 – intenzivní propojení a komunikace s uživateli má významný vliv na upevnění pozice vysokoškolské knihovny v rámci vysoké školy – byla potvrzena. Tento vliv potvrdilo rovněž 95% respondentů. Za vysoký či zásadní jej pokládá cca 68% respondentů, zbytek respondentů (cca 32%) jej hodnotí jako střední.

Další závěry průzkumu

- Představitelé knihoven součástí vysokých škol přiznávají pozici knihovny v organizační struktuře vysokých škol vyšší vliv na fungování této knihovny.
- 85% respondentů je spokojeno s pozicí „své“ knihovny v rámci vysoké školy.
- Stejně tak je 85% respondentů spokojeno s vnitřní organizační strukturou

„své“ knihovny

- Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a dalšími součástmi (neknihovními pracovišti) vysoké školy není v českých vysokoškolských knihovnách obvyklá – existenci těchto orgánů potvrdilo pouze 40% respondentů.
- Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a jejími uživateli rovněž není obvyklá – existenci takovýchto orgánů potvrdilo pouze 25% respondentů.

3.2 DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM MEZI PŘEDSTAVITELI VYBRANÝCH ČESKÝCH VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL

3.2.1 Cíle průzkumu

Hlavním cílem doplňujícího průzkumu bylo zmapování pohledu představitelů českých veřejných vysokých škol otázky vlivu pozice v organizační struktuře vysoké školy a vnitřní organizační struktury knihovny na fungování dané knihovny.

Ověřována byla následující hypotéza:

- Vnitřní organizační struktura knihovny má dle představitelů vysokých škol závažnější vliv na fungování vysokoškolské knihovny, než pozice této knihovny v organizační struktuře vysoké školy.

Jednotlivé fáze přípravy a zpracování dotazníku byly provedeny na základě postupů uvedených v odborné literatuře⁷⁷.

3.2.2 Metodika průzkumu

Průzkum na téma *Pozice knihovny v rámci organizační struktury českých veřejných vysokých škol* byl založen na dotazníkovém šetření.

Průzkum probíhal v březnu 2012 a respondenti z řad představitelů vysokých škol byli požádáni o vyplnění dotazníku prostřednictvím e-mailu. Tento e-mail obsahoval průvodní dopis, samotný dotazník coby jeho přílohu a druhou přílohu, jež obsahovala oficiální prosbu

⁷⁷ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3.vyd. Praha : Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

vedoucí diplomové práce o vyplnění dotazníku.

Dotazník byl zpracován pomocí textového editoru OpenOffice Writer.

3.2.3 Struktura dotazníku

Vzhledem k předpokládané časové vytíženosti respondentů a snaze o co největší možnou návratnost dotazníku, obsahoval dotazník pro představitele vysokých škol pouze šest uzavřených otázek, přičemž dvě (33%) byly vedeny jako hlavní otázky a čtyři (67%) jako podotázky hlavních otázek.

Na rozdíl od rozsáhlejšího dotazníku pro představitele vysokoškolských knihoven nebyl tento dělen na jednotlivé tematické okruhy.

Dotazník se cele věnoval otázce vlivu vnitřní organizační struktury knihovny a jejího postavení v organizační struktuře vysoké školy na fungování dané knihovny.

Odpovědi na dotazník měly vhodně doplnit odpovědi představitelů vysokoškolských knihoven o pohled jejich přímých nadřízených na tyto základní otázky.

Text dotazníku je uveden v příloze č. 2.

3.2.4. Příprava průzkumu

Pro dotazníkový průzkum bylo vybráno celkem 20 představitelů českých veřejných vysokých škol. Vybrání byli pouze představitelé těch vysokých škol, jejichž ředitelé (či vedoucí) vyplnili dotazník zasláný v rámci předchozího dotazníkového šetření (viz kapitola 3.1). Osloveni byli přímí nadřízení těchto ředitelů (či vedoucích), neboť u nich se předpokládá hlubší znalost knihovny a podmínek, v nichž tato knihovna funguje.

Respondenti byli s prosbou o vyplnění dotazníku kontaktováni e-mailem. Tento e-mail obsahoval průvodní dopis s prosbou o spolupráci, dotazník coby jeho přílohu a druhou přílohu s oficiální prosbou vedoucí diplomové práce o vyplnění dotazníku.

Oficiální prosba vedoucí práce byla k e-mailu přiložena za účelem zvýšení jeho návratnosti.

Dotazník byl k e-mailu přiložen tentokrát pouze ve formátu .doc, neboť se na základě zkušenosti z předchozího dotazníkového průzkumu u respondentů počítalo s využitím textového editoru Microsoft Word. Dalším důvodem pro zařazení dotazníku pouze v tomto formátu byla jistá komplikovanost instrukcí pro vyplnění při zaslání dotazníku ve dvou formátech – tato komplikovanost mohla dle předpokladu v případě představitelů vysokých škol vést k rozhodnutí dotazník nevyplnit.

V textu dotazníku byla znovu uvedena prosba o spolupráci a uveden byl rovněž pokyn k

vyplnění dotazníku pomocí textového editoru Microsoft Word. Uvedeny byly rovněž kontaktní údaje zpracovatele pro případ možných potíží s vyplněním dotazníku. Poté následovaly jednotlivé otázky dotazníku. V jednotlivých otázkách, byl tam, kde to bylo vhodné, uveden přesný název konkrétní knihovny (pro každého respondenta byl tedy dotazník zvlášť upraven), kvůli jednoznačnosti otázky zejména v případě, kdy pod daného představitele spadá více jednotlivých knihoven.

Samotnému odeslání dotazníku danému představiteli vysoké školy předcházela vždy jeden pokus o telefonický hovor s prosbou o spolupráci. Důvodem tohoto telefonického hovoru byla zejména snaha zajistit vyšší návratnost dotazníku. Telefonický kontakt se však podařilo uskutečnit pouze v 25% případech.

Předpokládaná návratnost dotazníku byla vzhledem k vysoké pracovní vytíženosti respondentů pouze mezi 35 až 50%.

Celková návratnost dotazníku činila 65% a předčila tedy návratnost očekávanou. Dotazník vyplnilo a odeslalo emailem devět respondentů. Dvěma respondentům byl na základě domluvy dotazník přečten po telefonu a příslušné odpovědi byly zaškrtnuty zpracovatelem.

3.2.5 Výsledky průzkumu

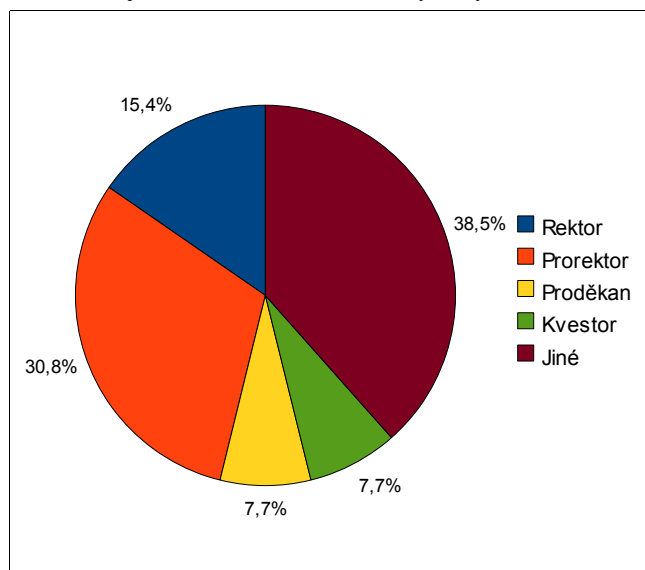
Dotazník vyplnilo celkem 13 přímých nadřízených ředitelů (či vedoucích) vysokoškolských knihoven. Pro upřesnění předkládám tabulku a graf zahrnující funkci představitelů vysokých škol, již dotazník vyplnili, a jejich procentuální zastoupení.

Tabulka č. 35: Představitelé vysokých škol

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Rektor	2	15,4 %
Prorektor	4	30,8 %
Proděkan	1	7,7 %
Kvestor	1	7,7 %
Jiné	5 ⁷⁸	38,5 %
Celkem	13	100%

⁷⁸ Do odpovědi „Jiné“ jsou zahrnuti: tajemník fakulty (2 výskyty), ředitel Správy univerzitního kampusu (1 výskyt; konkrétně v případě přímého nadřízeného ředitelky Knihovny univerzitního kampusu Masarykovy univerzity), ředitel Informačního centra (1 výskyt; konkrétně v případě Univerzity Pardubice) a ředitel Centra pro otázky životního prostředí (1 výskyt; konkrétně v případě Knihovny společenských věd T.G. Masaryka v Jinonicích).

Graf č. 32: Představitelé vysokých škol

Otázka č. 1: Má dle Vašeho názoru pozice *Knihovny*⁷⁹ v organizační struktuře vysoké školy vliv na fungování této knihovny?

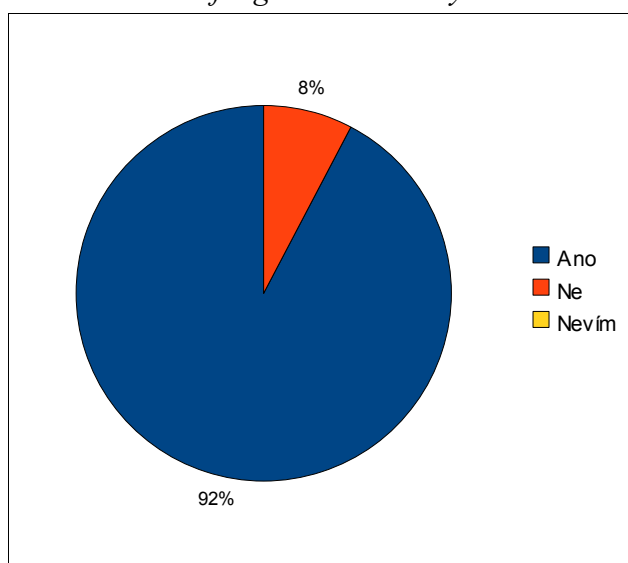
Otázka č. 1 se zabývá existencí vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na její fungování.

Tabulka č. 36: Představitelé VŠ – Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	12	92 %
Ne	1	8 %
Nevím	0	0 %
Celkem	13	100%

⁷⁹ Na tomto místě byl v dotazníku uveden název konkrétní knihovny.

Graf č. 33: Představitelé VŠ – Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny

Vliv na fungování knihovny připisuje její pozici v organizační struktuře vysoké školy 92% respondentů. Pouze jeden respondent tento vliv nezaznamenal.

Výsledky jsou tak srovnatelné s odpověďmi na otázku č. 7 v dotazníku pro představitele vysokoškolských knihoven, kde existenci tohoto vlivu nepotvrdilo 5% respondentů.

Otázka č. 1a: Pokud ano, jak vysoký tento vliv dle Vašeho názoru je?

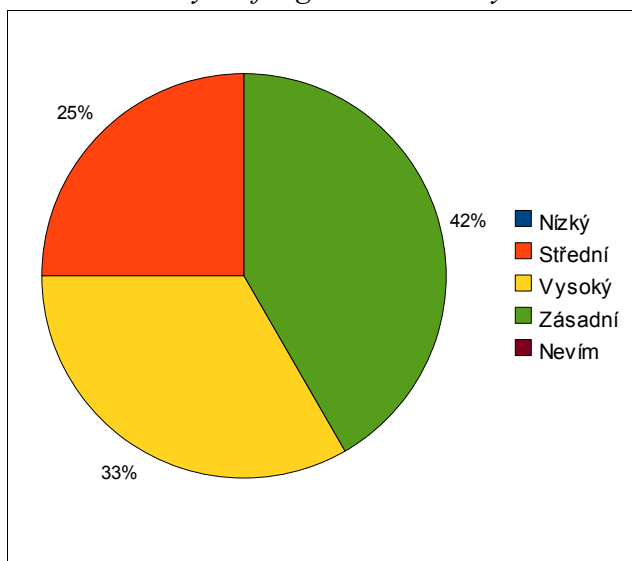
Tato otázka se zabývá mírou vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na její fungování. Na podotázku odpovídali ti respondenti, již odpověděli kladně na předchozí otázku.

Stejně jako u předchozího dotazníku může být odpověď na tuto otázku do jisté míry subjektivní, opět se však předpokládá, že odpověď bude ovlivněna především dosavadními zkušenostmi představitelů vysokých škol a subjektivní pocity nebudou hrát v odpovědích významnou roli.

Tabulka č. 37: Představitelé VŠ – Míra vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nízký	0	0 %
Střední	3	25 %
Vysoký	4	33 %
Zásadní	5	42 %
Nevím	0	0 %
Celkem	12	100%

Graf č. 34: Představitelé VŠ – Míra vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny

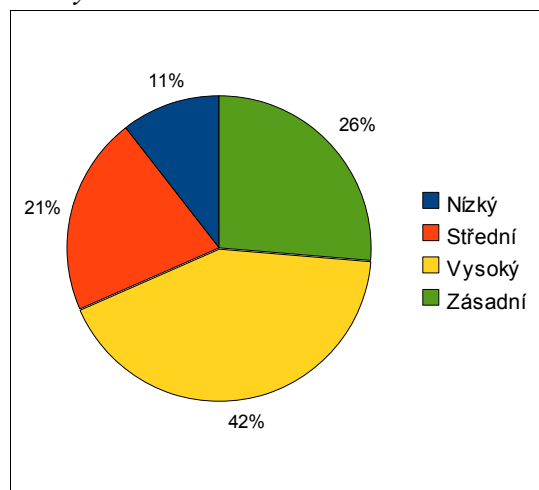
42% respondentů udává míru vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na její fungování coby zásadní, cca 33% pak jako vysokou a 25% jako střední.

Tyto výsledky jsou výrazně odlišné od výsledků u otázky č. 7 dotazníku pro představitele knihoven. Pro porovnání proto předkládám upravenou tabulku a graf s odpověďmi představitelů knihoven.

Tabulka č. 38 + Graf č. 35:

Představitelé VŠ knihoven – Míra vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nízký	2	11 %
Střední	4	21 %
Vysoký	8	42 %
Zásadní	5	26 %
Celkem	19	100%

Jak je z obou grafů patrné, zásadní vliv pozici knihovny v organizační struktuře vysokých škol přiznávají ve větší míře představitelé vysokých škol, nikoli představitelé jejich knihoven. 11% představitelů knihoven pak vliv této pozice vidí jako nízký, zatímco z představitelů vysokých škol tento vliv jako nízký neoznačil žádný.

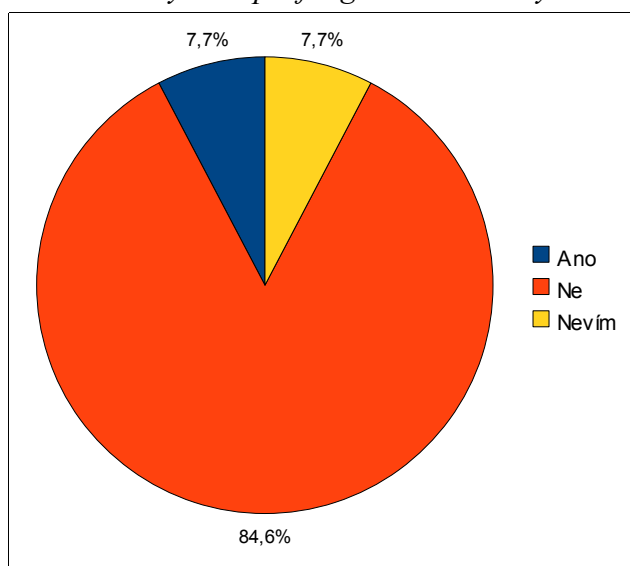
Otázka č. 1b: Přispěla by dle Vašeho názoru změna pozice *Knihovny*⁸⁰ v organizační struktuře vysoké školy k lepšímu fungování této knihovny?

Tato otázka se, stejně jako u dotazníku pro představitele vysokoškolských knihoven, zabývá zjištěním spokojenosti respondentů s postavením dané knihovny v organizační struktuře vysoké školy. Předpokládá se, že jakýkoli negativní vliv na fungování knihovny je důvodem ke kladné odpovědi.

Tabulka č. 39: Představitelé VŠ – Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	1	7,7 %
Ne	11	84,6 %
Nevím	1	7,7 %
Celkem	13	100%

Graf č. 36: Představitelé VŠ – Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny

84,6% respondentů se nedomnívá, že by změna pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy měla pozitivní vliv na její fungování a jsou tedy se současným stavem spokojeni. Pouze jeden respondent (7,7%) se domnívá, že by tato změna pozitivně ovlivnila fungování knihovny, rovněž jeden respondent (7,7%) neví, jak na tuto otázku odpovědět.

Výsledky se ve srovnání s grafem č. 8 dotazníku pro představitele vysokoškolských knihoven výrazně neliší – kladná odpověď byla zaznamenána u 10% respondentů.

⁸⁰ Na tomto místě byl v dotazníku uveden název konkrétní knihovny.

Otázka č. 2: Má dle Vašeho názoru vnitřní organizační struktura *Knihovny*⁸¹ vliv na její fungování?

Otázka se zabývá vlivem vnitřní organizační struktury knihovny na její fungování – respondenti byli vyzváni k potvrzení či vyvrácení existence tohoto vlivu.

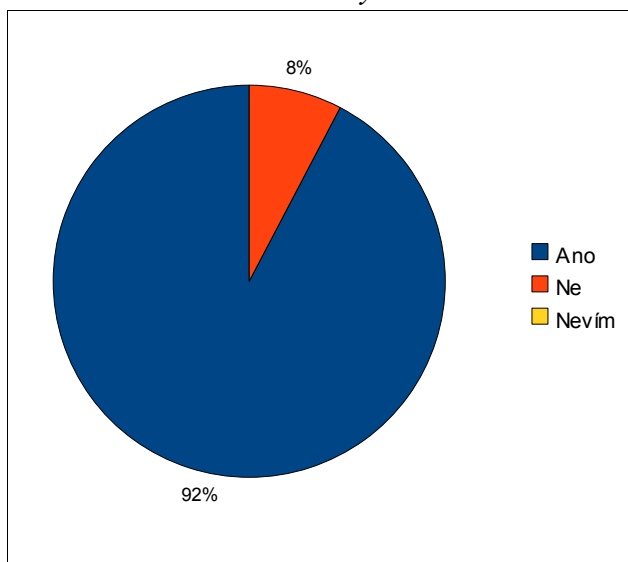
Otázka č. 2 a podotázka č. 2a byly zařazeny za účelem potvrzení hypotézy č. 1:

Vnitřní organizační struktura knihovny má dle představitelů vysokých škol závažnější vliv na fungování vysokoškolské knihovny, než pozice této knihovny v organizační struktuře vysoké školy.

Tabulka č. 40: Představitelé VŠ – Vliv vnitřní organizační struktury knihovny na fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	12	92 %
Ne	1	8 %
Nevím	0	0 %
Celkem	13	100%

Graf č. 37: Představitelé VŠ – Vliv vnitřní organizační struktury knihovny na fungování knihovny

Většina (92%) představitelů vysokých škol uvedlo, že vnitřní organizační struktura knihovny má vliv na její fungování. Pouze jeden respondent (8%) uvedl, že vnitřní organizační struktura vliv na fungování knihovny nemá.

V otázce č. 9 dotazníku pro představitele vysokoškolských knihoven přisuzuje vnitřní organizační struktuře knihovny vliv na její fungování 100% respondentů.

⁸¹ Na tomto místě byl v dotazníku uveden název konkrétní knihovny.

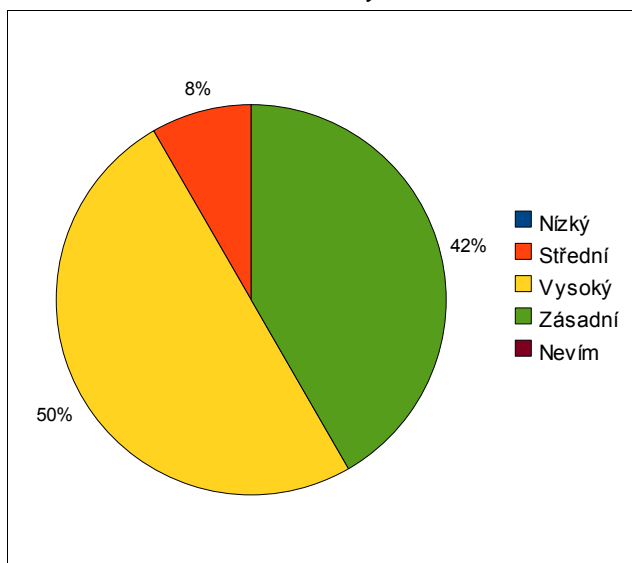
Otázka č. 2a: Pokud ano, jak vysoký tento vliv dle Vašeho názoru je?

Tato otázka se zabývá mírou vlivu vnitřní organizační struktury knihovny na její fungování. Na podotázku opět odpovídali ti respondenti, již odpověděli kladně na předchozí otázku.

Tabulka č. 41: Představitelé VŠ – Míra vlivu vnitřní organizační struktury knihovny na fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nízký	0	0 %
Střední	1	8 %
Vysoký	6	50 %
Zásadní	5	42 %
Nevím	0	0 %
Celkem	12	100%

Graf č. 38: Představitelé VŠ – Míra vlivu vnitřní organizační struktury knihovny na fungování knihovny

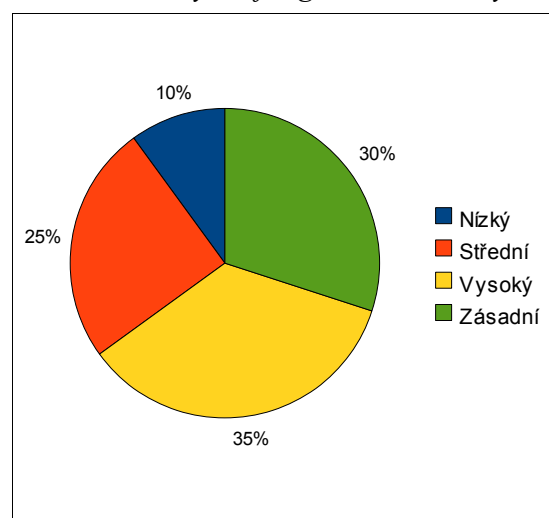

Zásadní vliv na fungování knihovny přisuzuje vnitřní organizační struktuře knihovny 42% respondentů, vysoký vliv pak 50% respondentů. Pouze 8% respondentů jí přisuzuje vliv střední.

Pro porovnání s výsledky dotazníku pro představitele vysokoškolských knihoven předkládám tabulku a graf s jejich odpověďmi.

Tabulka č. 42 + Graf č. 39:
Představitelé VŠ knihoven - Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Nízký	2	10 %
Střední	5	25 %
Vysoký	7	35 %
Zásadní	6	30 %
Celkem	20	100%

Je velice zajímavé, že vysoký či zásadní vliv na fungování vysokoškolské knihovny opět připisují její vnitřní organizační struktuře spíše představitelé vysokých škol (92% respondentů z řad představitelů vysokých škol oproti 65% respondentů z řad představitelů vysokoškolských knihoven). Samozřejmě pohled představitelů vysokých škol není zasazen každodenním provozem knihovny, přesto je však tento výsledek nečekaný.

Otázka č. 2b: Přispěla by dle Vašeho názoru změna vnitřní organizační struktury *Knihovny*⁸² k lepšímu fungování této knihovny?

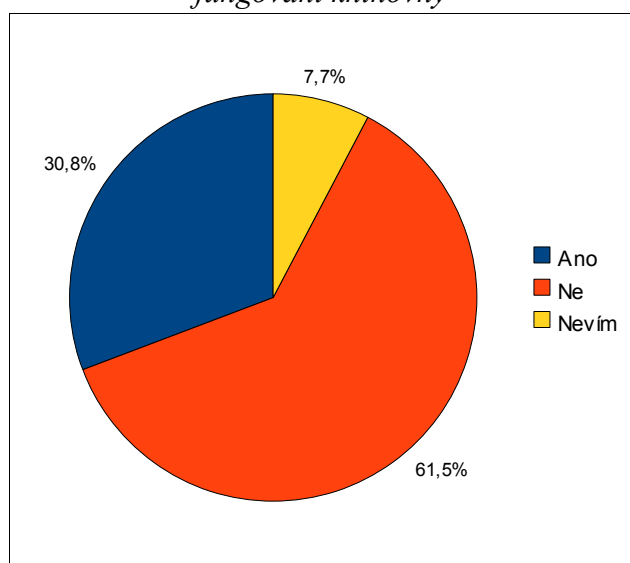
Otázka byla vložena za účelem zjištění spokojenosti respondentů s vnitřní organizační strukturou dané knihovny. Opět se předpokládá, že jakýkoli negativní vliv na fungování knihovny je důvodem ke kladné odpovědi.

Tabulka č. 43: Představitelé VŠ – Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	4	30,8 %
Ne	8	61,5 %
Nevím	1	7,7 %
Celkem	12	100%

⁸² Na tomto místě byl v dotazníku uveden název konkrétní knihovny.

Graf č. 40: Představitelé VŠ – Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny

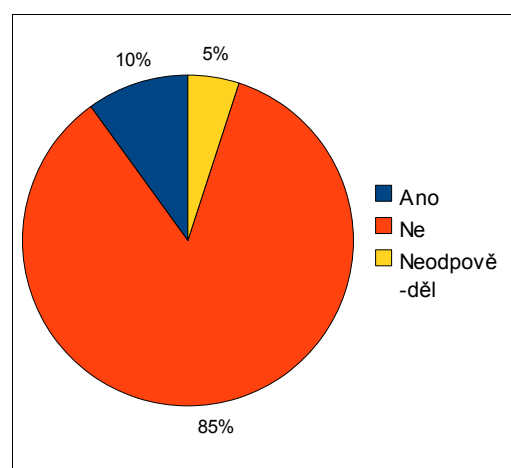

30,8% respondentů se domnívá, že by změna vnitřní organizační struktury knihovny měla pozitivní vliv na její fungování, 61,5% respondentů je pak s vnitřní organizační strukturou knihovny, k níž se dotazník váže, spokojeno. Jeden respondent (7,7%) neví, jak na tuto otázku odpovědět.

Zajímavé je opět porovnání těchto odpovědí s odpověďmi představitelů vysokoškolských knihoven na stejnou otázku (otázka č. 10), proto předkládám tabulku a graf s jejich odpověďmi.

*Tabulka č. 44 + Graf č. 41:
Představitelé VŠ knihoven – Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny*

Možnost	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	2	10 %
Ne	17	85 %
Neodpověděl	1	5 %
Celkem	20	100%

V porovnání s výsledky průzkumu mezi představiteli vysokoškolských knihoven, je s vnitřní organizační strukturou knihovny nespokojen větší počet respondentů (30,8% respondentů z řad představitelů vysokých škol ve srovnání s 10% respondentů z řad představitelů

vysokoškolských knihoven). Samozřejmě i zde může být příčinou větší nadhled představitelů vysokých škol, jenž je dán oproštěním od problémů každodenního provozu knihovny. Zároveň by však právě tento „nezaujatý“ pohled mohl být pro knihovnu přínosem při vytváření co nejlepších možných podmínek jejího fungování.

3.2.6 Závěry průzkumu

Potvrzení hypotézy

Pro účel potvrzení hypotézy – vnitřní organizační struktura knihovny má dle představitelů vysokých škol závažnější vliv na fungování vysokoškolské knihovny, než pozice této knihovny v organizační struktuře vysoké školy – předkládám tabulku č. 45, která je syntézou tabulek č. 36, 37, 40 a 41.

Tabulka č. 45: Syntéza odpovědí na otázky č.1, 1a, 2 a 2a

Možnost	Vliv pozice knihovny v organizační struktuře VŠ	Vliv vnitřní organizační struktury
Žádný	8%	8%
Nízký	0%	0%
Střední	23%	8%
Vysoký	31%	46%
Zásadní	38%	38%
Celkem	100%	100%

Z tabulky vyplývá, že vliv na fungování knihovny přisuzuje pozici knihovny v organizační struktuře vysoké školy a vnitřní organizační struktuře knihovny shodně 92% respondentů.

Liší se však míra vlivu, kterou jim respondenti přisuzují. Jako zásadní či vysoký vidí vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny 84% respondentů, vliv vnitřní organizační struktury pak posoudilo jako zásadní či vysoký 69% respondentů.

Přestože rozdíl obou výsledků není vysoký (15%), přikláním se v tomto případě k závěru, že hypotéza může být potvrzena.

Další závěry

- Zásadní vliv přiznávají pozici knihovny v organizační struktuře vysokých škol ve větší míře představitelé vysokých škol, nikoli představitelé jednotlivých knihoven.
- Zásadní či vysoký vliv na fungování vysokoškolské knihovny připisují její vnitřní

organizační struktura opět ve větší míře představitelé vysokých škol.

4. POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU S VÝSLEDKY OBDOBNÝCH PRŮZKUMŮ PROVEDENÝCH V USA

V rámci přípravy této kapitoly byly prohledány významné oborové bibliografické báze dat (LISA⁸³, LISTA⁸⁴, LLIS⁸⁵), bohužel však nebyl nalezen žádný průzkum provedený v USA, jenž by vhodně doplňoval průzkum provedený v rámci této diplomové práce.

Vzhledem k tomu, že toto téma nebylo v české odborné literatuře dosud zpracováno, zabýval se tento průzkum skutečně základními otázkami pozice knihovny v organizační struktuře českých vysokých škol a nesetkal se proto s vhodným americkým protějškem.

Jednotlivé průzkumy prováděné v USA se zabývají zejména konkrétnějšími otázkami fungování a vývoje vysokoškolských knihoven, jako je využívání knihovny jejími uživateli, spokojenost uživatelů s knihovnou, komunikace knihovny s uživateli či podíl knihovny na programech zvyšování informační gramotnosti studentů ad. Z těchto průzkumů je možné odvodit některé základní odpovědi na otázky pozice knihovny v organizační struktuře vysokých škol v USA, nebyl však nalezen žádný průzkum, jenž by se touto otázkou zabýval cele.

Obecně je tématu pozice vysokoškolské knihovny v organizační struktuře vysokých škol a univerzit v USA v odborné literatuře (nejen v oblasti průzkumů) věnována velmi nízká pozornost. Dle mého názoru je možné se domnívat, že tato skutečnost je dána zejména velmi podobnou situací panující v rámci jednotlivých amerických vysokých škol a univerzit.

Vzhledem k pozici hlavního představitele knihovního systému dané vysoké školy (nejčastěji univerzitní knihovník či jinak pojmenovaná pozice, ovšem s totožnou náplní), která byla identifikována u všech pěti zkoumaných amerických vysokých škol (viz kapitola č. 1.2), je možné předpokládat, že podobná situace panuje u všech amerických veřejných vysokých škol či alespoň ve většině případů.

Stejně tak byla na všech pěti zkoumaných vysokých školách zaznamenána vysoká míra komunikace s uživateli knihovny, vedením vysoké školy i jednotlivými složkami vysoké školy, což dokládá zejména existence mnoha nejrůznějších výborů či rad,

83 Library and Information Science Abstracts

84 Library, Information Science & Technology Abstracts

85 Library Literature & Information Science Full Text

zprostředkovávajících tuto komunikaci, a konkrétní příklady spolupráce knihovny s neknihovními pracovišti vysoké školy.

Lze tedy tvrdit, že pozice knihoven v rámci organizační struktury amerických veřejných vysokých škol, jakož i míra komunikace knihovny s jejími uživateli, vedením vysoké školy a neknihovními pracovišti, upevňující tuto pozici, je ve všech zkoumaných (a velmi pravděpodobně i ostatních) případech amerických veřejných vysokých škol téměř totožná (domnívám se, že je v této souvislosti dokonce možné použít termínu „tradiční“) a nevykazuje tedy potřebu hlubšího zkoumání v odborné literatuře.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se pokusila nastínit a porovnat vývoj a současný stav pozice knihoven v organizační struktuře českých a amerických vysokých škol a univerzit na příkladu vysokých škol veřejných.

Tuto velmi zajímavou, avšak v odborné literatuře dosud jen velmi málo zpracovanou, problematiku jsem se pokusila postihnout z teoretické i praktické stránky.

Pro teoretickou část práce se východiskem stala zejména analýza informací uvedených na webových stránkách jednotlivých českých i amerických vysokých škol a některé zahraniční články, jež se, byť jen velmi okrajově, touto problematikou zabývaly.

První kapitola se zabývá současným stavem vysokoškolských knihoven České republiky a USA v otázce pozice těchto knihoven v organizační struktuře vysokých škol. Představuje české vysoké školství obecně, zabývá se rovněž základním legislativním rámcem, jenž ovlivňuje vysokoškolské knihovny v České republice a podává základní informace o pozici českých vysokoškolských knihoven v organizační struktuře veřejných vysokých škol. Pohled na situaci v USA pak zprostředkovává popis konkrétní praxe pěti vybraných amerických veřejných vysokých škol.

Porovnání současné pozice knihoven v rámci organizační struktury vysokých škol v České republice a USA přineslo zajímavé výsledky. Lze konstatovat, že knihovní systémy českých vysokoškolských knihoven se výrazně neodlišují od jejich amerických protějšků. Rozdíl však tvoří existence pozice univerzitního knihovníka, tedy hlavy celého knihovního systému, v rámci amerických vysokých škol – tato pozice staví knihovnu vysoko v rámci organizační struktury dané vysoké školy a přináší tak možnost lépe prosazovat zájmy knihovny u vedení vysoké školy. V českých podmínkách se této pozici blíží ředitelé centrálních knihoven na těch vysokých školách, kde jiná knihovna kromě centrální neexistuje. Faktorem, jenž však nejvíce ovlivňuje (upevňuje) pozici vysokoškolských knihoven USA je jednoznačně propracovaný systém komunikace knihovny s vedením vysoké školy, jejími uživateli a neknihovními pracovišti dané vysoké školy. Přestože právě existence mnoha orgánů, jejichž účelem je zprostředkování této komunikace, se zdá být pro upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy zásadní, české vysoké školy a jejich knihovny v tomto ohledu výrazně zaostávají.

Druhá kapitola je věnována současným trendům ve vývoji vysokoškolských knihoven v České republice a USA, samozřejmě opět se zaměřením na jejich pozici a roli v rámci

vysokých škol.

Praktickou část práce pak tvoří dvě zprávy o dotazníkovém šetření - mezi představiteli českých veřejných vysokých škol a mezi představiteli jejich knihoven, jež poskytují odpovědi na otázky pozice vysokoškolské knihovny v organizační struktuře vysokých škol. Dotazník tak, řekla bych vhodně, doplňuje informace uvedené v první kapitole, konkrétně její části věnující se českým vysokoškolským knihovnám.

Ze čtyř hypotéz průzkumu byly potvrzeny hypotézy tři:

- Spolupráce knihovny s dalšími neknihovními pracovišti vysoké školy má významný vliv na upevnění pozice vysokoškolské knihovny v rámci vysoké školy.
- Intenzivní propojení a komunikace s uživateli má významný vliv na upevnění pozice vysokoškolské knihovny v rámci vysoké školy.
- Vnitřní organizační struktura knihovny má dle představitelů vysokoškolských knihoven závažnější vliv na fungování vysokoškolské knihovny, než pozice této knihovny v organizační struktuře vysoké školy.

Nepotvrdila se následující hypotéza:

- Vnitřní organizační struktura knihovny má dle představitelů vysokoškolských knihoven závažnější vliv na fungování vysokoškolské knihovny, než pozice této knihovny v organizační struktuře vysoké školy.

Z obou provedených dotazníkových průzkumů vyplývají i další zajímavé závěry, např.:

- Zásadní vliv připisují pozici knihovny v organizační struktuře vysokých škol ve větší míře představitelé vysokých škol, nikoli představitelé jednotlivých knihoven.
- Zásadní či vysoký vliv na fungování vysokoškolské knihovny připisují její vnitřní organizační struktuře opět ve větší míře představitelé vysokých škol.
- 85% respondentů z řad představitelů vysokoškolských knihoven je spokojeno s pozicí „své“ knihovny v rámci vysoké školy.
- Stejně tak je 85% respondentů z řad představitelů vysokoškolských knihoven spokojeno s vnitřní organizační strukturou „své“ knihovny.

Poslední část práce se pak zabývá obdobnými průzkumy provedenými v USA, v tomto případě konkrétně jejich neexistencí. Kapitola se snaží postihnout důvody, proč této problematice v USA není věnována přílišná pozornost.

Diplomová práce tedy v základních aspektech postihuje problematiku pozice knihovny v rámci organizační struktury českých veřejných vysokých škol a nabízí porovnání se situací v USA. Cíl diplomové práce byl tedy dle mého názoru splněn. Přesto toto téma nabízí ještě mnoho prostoru pro další, a nyní již podrobnější, zpracování a já doufám, že se ještě dočká náležité pozornosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. ABOUT.COM. *College Admissions* [online]. About.com, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Explore the UNC Chapel Hill Campus in Photo Tour. Dostupný z: http://collegeapps.about.com/od/phototours/ss/unc-chapel-hill-photo-tour_13.htm.
2. AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *AMU = DAMU + FAMU + HAMU : Akademie múzických umění v Praze : Academy of performing arts in Prague* [online]. Praha : Akademie múzických umění v Praze, ©2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.amu.cz>.
3. AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Statut Akademie múzických umění v Praze ze dne 12.3.2010* [online]. Praha : Akademie múzických umění v Praze, 2010 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.amu.cz/cs/amu/predpisy/vnitri-predpisy/statut-amu>.
4. AKADEMIE VÝTVARNÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Akademie výtvarných umění v Praze* [online]. Praha : Akademie výtvarných umění v Praze, ©2010 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.avu.cz>.
5. AKADEMIE VÝTVARNÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Výroční zpráva o činnosti za rok 2010* [online]. Praha : Akademie výtvarných umění v Praze, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://invenio.nusl.cz/record/71157>.
6. AKADEMIE VÝTVARNÝCH UMĚNÍ V PRAZE. *Statut Akademie výtvarných umění v Praze* [online]. Praha : Akademie výtvarných umění v Praze, [1999] [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.avu.cz/document/statut-akademie-v-%C3%BDtvarn%C3%BDch-um%C4%9Bn%C3%AD-v-praze-62>.
7. ASSOCIATION OF COLLEGE AND RESEARCH LIBRARIES. *Joint statement of faculty status of college and university librarians* [online]. Chicago (Illinois) : Association of Academic Libraries, 2007 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.ala.org/acrl/standards/jointstatementfaculty>.
8. BRŮŽKOVÁ, Alena. *Rámcový projekt implementace modelu učící knihovny na Ústřední knihovnu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Brno, 2011. Diplomová práce (Mgr.). Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2007. 96 s. + 6 s. příl.
9. BUNNETT, Brian; MAINA, Bill; PERKINS Jeff. Redesigning a Library's Organizational Structure. *College & Research Libraries*. 2005, vol. 66, no. 1. p. 41-58. ISSN 0099-0086.
10. BUTCHER, K. S. Decision Making in a Team Environment. *Library Administration and Management*. 1997, vol. 11, no. 4. p. 222-230. ISSN: 0888-4463.
11. ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE. *České vysoké učení technické v Praze* [online]. Praha : České vysoké učení technické v Praze, ©2005 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.cvut.cz>.
12. ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE. *Úplné znění statutu Českého vysokého učení technického v Praze* [online]. Praha : České vysoké učení technické

- v Praze, 2003 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z:
<http://web.cvut.cz/ctu/document/statut/statut01.html>.
13. ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. *Česká zemědělská univerzita v Praze* [online]. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, ©2007 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://czu.cz>.
 14. ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. *Statut České zemědělské univerzity v Praze ze dne 4. října 2011* [online]. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: dl.webcore.czu.cz/file/Kys4NStMRkJJR0k9.
 15. ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. *Výroční zpráva o činnosti České zemědělské univerzity v Praze 2010* [online]. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: dl.webcore.czu.cz/file/cG04WIRLdWI6OTg9.
 16. ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (Zákon o vysokých školách). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39. Dostupný z: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb98111&cd=76&typ=r>.
 17. ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (Zákon o vysokých školách). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39. Dostupný také z: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb98111&cd=76&typ=r>.
 18. ČESKO. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Výroční zpráva o činnosti vysokých škol za rok 2010* [online]. Praha : Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, c2006 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vyrocní-zpráva-o-cinnosti-vysokych-skol-za-rok-2010>.
 19. ČESKO. Zákon č. 257/2001 Sb. ze dne 29. června 2001, o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 98, s. 5683-5688. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2001/sb098-01.pdf>.
 20. ČESKO. MINISTERSTVO KULTURY. Evidence a adresář knihoven evidovaných Ministerstvem kultury a související informace [online]. Praha : Ministerstvo kultury, c2007 [cit. 2012-04-03]. Dostupný z: <http://www.mkcr.cz/images/knihovny/A1.HTM>.
 21. DE ROSA, C. et al. *Perceptions of the libraries and information resources : A report to the OCLC membership* [online]. 2005 [cit. 2012-3-16]. Dostupný z: http://www.oclc.org/reports/pdfs/Percept_all.pdf.
 22. DICKENSON, Don. *How academic libraries help faculty teach and students learn : the 2005 Colorado academic library impact study : a closer look* [online]. Denver : Library Research Service, 2006 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://www.lrs.org/documents/academic/ALIS_final.pdf.
 23. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3.vyd. Praha : Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

24. DRAKE M. Academic Libraries Are Alive and Thriving. *Searcher*. 2007, vol. 15, no. 1, s. 8-12. ISSN 1070-4795.
25. EDUCATION IN UNITED STATES. *Education in Michigan [online]*. Education in United States, ©2011-2012. University of Michigan's Ross School of Business to Deliver Executive MBA Program in Los Angeles. Dostupný z: <http://educationinmichigan.org/2011/12/04/university-of-michigan%E2%80%99s-ross-school-of-business-to-deliver-executive-mba-program-in-los-angeles>.
26. EHS. *EHS Campus connection [online]*. EHS Campus Connection, ©2012 [cit. 2012-04-01]. California Dreamin'... Next Stop: UCLA. Dostupný z: <http://blogs.studenthousing.org/campusconnection/2011/07/26/california-dreamin-next-stop-ucla>.
27. FARKAS M. Skills for the 21st Century Librarian [online]. *Information Wants To Be Free*. July 2006 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://meredith.wolfwater.com/wordpress/2006/07/17/skills-for-the-21st-century-librarian>.
28. FOND ROZVOJE VYSOKÝCH ŠKOL. *FRVŠ*. [online]. Aktualizováno 2012-04-02 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.frvs.cz>.
29. GAYTON J. Academic libraries: "Social" or "communal?" : The nature and future of academic libraries. *Journal Of Academic Librarianship*. 2008, vol. 34, no. 1, s. 60-66. ISSN 0099-1333.
30. GIBBONS, Susan. *The academic library and the net gen students : making the connections*. Chicago : American Library Association, 2007. 119 s. ISBN 978-0-8389-0946-1.
31. GOETSCH L. Reinventing Our Work: New and Emerging Roles for Academic Librarians. *Journal Of Library Administration*. 2008, vol. 48, no. 2, s. 157-172. ISSN 0193-0826.
32. GULBRAAR, Kari. Developing for the new academic library function: knowledge and skills requirements among library personnel. In *Librarianship in the information age : proceedings : the 13th BOBCATSSS Symposium 31 January - 2 February 2005 in Budapest, Hungary*. Budapest : Elte, 2005. s. 39-59. ISBN 9-634637-58-2.
33. HRON, Jan. *Řízení vysokých škol v prostředí globální společnosti [online]*. 2006 [cit. 2012-3-15]. Dostupný z: <http://www.agris.cz/vyzkum/konference-detail.php?iConf=968&iYear=2006&PHPSESSID=bb>.
34. JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ. *Janáčkova akademie múzických umění v Brně [online]*. Brno : Janáčkova akademie múzických umění v Brně, [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.jamu.cz>.
35. JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ. *Vnitřní předpis Janáčkovy akademie múzických umění v Brně ze dne 17. června 2009 : Statut Janáčkovy akademie múzických umění v Brně [online]*. Brno : Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2009 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://dokumenty.jamu.cz/download.php?filename=dokumenty%2Fpublic%2FVnit%2FDn%2FA1_p%2FDedpisy/S-Statut-%2A3%2Finnost%20od%201.1.2010.pdf.

36. JEŘÁBKOVÁ, Eva. *Služby knihoven veřejných vysokých škol v České republice zaměřené na zahraniční studenty : analýza současného stavu*. Praha, 2011. 81 s, 8 s. příl. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví, 2011.
37. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích* [online]. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, ©2012 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.jcu.cz>.
38. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Úplné znění statutu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích ze dne 24.11.2011* [online]. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://www.jcu.cz/documents/internal_doc/statut-jihoceske-univerzity-v-ceskych-budejovicich/view.
39. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Výroční zpráva o činnosti 2010* [online]. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://shv.jcu.cz/documents/annual_report/folder.2004-07-15.1863871332/2010/vyrocnizprava-o-hospodareni-ju-za-rok-2010/view.
40. KENNEY, Anne R. *Voting with their fingers : What research libraries can learn from user behavior* [online]. March 2004 [cit. 2012-1-15]. Dostupný z: http://www.library.cornell.edu/iris/publications/columbia_files/frame.htm.
41. KOGUAN LAW SCHOOL OF SHANGHAI JIAO TONG UNIVERSITY. *Koguan Law school of Shanghai Jiao Tong university* [online]. Shanghai : Koguan Law school of Shanghai Jiao Tong university, ©2009 [cit. 2012-04-01]. International programs : University of California Berkeley Law school. Dostupný z: <http://law.sjtu.edu.cn/International/Detail12194.aspx>.
42. LANDOVÁ, Hana. *Knihovny Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill. Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 1 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.ikaros.cz/node/2096>. ISSN 1212-5075.
43. LE, B.; MUGRIDGE, R., RIDDLE, J. The value of faculty recognition programs for libraries: more than just "good will". *Library Administration and Management*, 2005, vol. 19, issue 2, p. 75-81. ISSN: 0888-4463.
44. LOŠŤÁKOVÁ, Dana. *Od fakultních knihoven ke knihovně centrální* [online]. Olomouc : Knihovna Univerzity Palackého, [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: http://ciks.vse.cz/download/kvsk_05.ppt.
45. MATUSZKOVÁ, Alena. *Integrace uživatelů a služeb ve vysokoškolských knihovnách*. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví, s. 25. Dostupná také z univerzitního digitálního archivu (URI): http://digitool.is.cuni.cz/R/-?func=dbin-jump-full&object_id=723263&silo_library=GEN01.
46. MASARYKOVA UNIVERZITA. *Masarykova univerzita : Česká republika* [online]. Brno : Masarykova univerzita, ©2006-2012 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://muni.cz>.
47. MASARYKOVA UNIVERZITA. *Statut Masarykovy univerzity : Úplné znění ze*

- dne 9. května 2006 [online]. Brno : Masarykova univerzita, 2006 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.rect.muni.cz/statut/titul-statut.htm>.
48. MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ. *Mendelova univerzita v Brně* [online]. Brno : Mendelova univerzita v Brně, aktualizováno 2012-04-05 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.mendelu.cz>.
49. MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ. *Výroční zpráva o činnosti Mendelovy univerzity v Brně 2010* [online]. Brno : Mendelova univerzita v Brně, 2011[cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://www.mendelu.cz/dok_server/slozka.pl?id=23337;download=79429.
50. MULLINS J.L., ALLEN F.R., HUFFORD J.R. *Top ten assumptions for the future of academic libraries and librarians: A report from the ACRL research committee* [online]. April 2007 [cit. 2012-3-16]. Dostupný z: <http://www.ala.org/acrl/issues/value/tenassumptions>.
51. NEAL J. G., What Do Users Want? What Do Users Need? W(h)ither the Academic Research Library?. *Journal of Library Administration*. 2009, vol. 49, s. 463. ISSN 0193-0826.
52. OLIVAS, Antonia; McCURLEY, Henry. Working Across Divisional Lines: How One Large University Library Cross-Trains and Works as a Whole. *Library Administration and Management*. 2006, vol. 20, no. 2. p. 81-84, 89. ISSN: 0888-4463.
53. OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ. *Ostravská univerzita v Ostravě* [online]. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, ©2006-2012 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://osu.cz>.
54. OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ. *Výroční zpráva, Ostravská univerzita v Ostravě, 2010* [online]. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, 2011[cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://rektorat.osu.cz/dokumenty/vz/zprava2010.pdf>.
55. OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ. *Statut Ostravské univerzity v Ostravě ze dne 1. července 2005* [online]. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, 2005 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://projekty.osu.cz/mentor/OUvnitnripredpisy.pdf>.
56. PARSCH, Janet H.; BAUGHMAN, M. S. Towards Healthy Organizations: The use of Organization Development in Academic Libraries. *The Journal of Academic Librarianship*. 2010, vol. 36, no. 1. p. 3-19. ISSN 0099-1333.
57. PROCHÁSKOVÁ, I.; RAMAJZLOVÁ, B. Vztah vysokoškolských knihoven ke Knihovnímu zákonu a jejich role v systému českých knihoven. In: Knihovny současnosti 2004: sborník z 12. konference, konané ve dnech 14. - 16. září 2004 v Seči u Chrudimi. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. ISBN 80-86249-30-1.
58. RGK CENTER FOR PHILANTHROPY AND COMMUNITY CENTER. *RGK center* [online]. RGK Center, ©2010. The University of Texas at Austin. Dostupný z: <http://www.rgkcenter.org/programs/ISE/ut>.
59. ROBERTSON M.J. Exploring academic library users' preferences of delivery methods for library instruction : webpage, digital game and other modalities.

60. SÁHA, Petr. *Záměry Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně v oblasti aplikovaného výzkumu a podpory inovací* [online]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně : Zlín, 2008 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://ris.utb.cz/fileadmin/user_upload/zamery_UTB_prorektor.pdf.
61. SENNYEY P., ROSS L., MILLS C. Exploring the future of academic libraries : A definitional approach. *Journal Of Academic Librarianship*. 2009, vol. 35, no. 3, s. 252. ISSN 0099-1333.
62. SKENDERIJA, Saša. 2005. Knihovny v nových akademických znalostních prostředích: příspěvek na seminář CASLIN 2005 [online]. Brno : Moravská zemská knihovna, 2005 [cit. 2012-3-15]. Dostupný z: <http://www.mzk.cz/CASLIN05/dokumenty/skenderija.doc>.
63. SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ. *Slezská univerzita v Opavě* [online]. Opava : Slezská univerzita v Opavě, ©2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.slu.cz>.
64. SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ. *Úplné znění statutu Slezské univerzity v Opavě ze dne 12. října 2010* [online]. Opava : Slezská univerzita v Opavě, 2010 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://www.slu.cz/slu/cz/dokumenty/zakladni-dokumenty-su/statut/06-statut-su-12_10_2010.pdf.
65. SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ. *Výroční zpráva o činnosti Slezské univerzity v Opavě za rok 2010* [online]. Opava : Slezská univerzita v Opavě, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://www.slu.cz/slu/cz/dokumenty/vyrocnizpravy-a-dlouhodobyzamer/docs/vz_o_cinnosti_2010.
66. TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI. *Technická univerzita v Liberci* : www.tul.cz [online]. Liberec : Technická univerzita Liberec, ©2012 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.tul.cz>.
67. TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI. *Organizační struktura* [online]. Liberec : Technická univerzita Liberec, [2011][cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <https://www.tul.cz/verejnost/organizacni-struktura>.
68. TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI. *Úplné znění statutu Technické univerzity v Liberci ze dne 7. dubna 2010* [online]. Liberec : Technická univerzita Liberec, 2010 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.tul.cz/studenti/dokument-2000.html>.
69. THOMSON REUTERS. *Top University Rankings 2011-2012* [online]. ©2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2011-2012/north-america.html>.
70. UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ. *Organizační a vnitřní řád Univerzity Hradec Králové* [online]. Hradec Králové : Univerzita Hradec Králové, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Documents/Organiza%C4%8Dn%C3%AD%20a%20vnit%C5%99n%C3%AD%20%C5%99%C3%A1d%20UHK.pdf>.
71. UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ. *Univerzita Hradec Králové* [online].

Hradec Králové : Univerzita Hradec Králové, ©2010-2012 [cit. 2012-04-06].
Dostupný z: <http://www.uhk.cz>.

72. UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ. *Úplné znění statutu Univerzity Hradec Králové ze dne 31. května 2011* [online]. Hradec Králové : Univerzita Hradec Králové, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/o-univerzite/uredni-deska/uredni-deska-uhk/Documents/Statut%20UHK.pdf>.
73. UNIVERZITA JANA EVANGELISTY PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. *Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem* [online]. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2008 [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <http://www.ujep.cz>.
74. UNIVERZITA JANA EVANGELISTY PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. *Statut Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem ze dne 5. listopadu 2010* [online]. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2010 [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <http://www.ujep.cz/userfiles/file/StatutUJEP051110.doc>.
75. UNIVERZITA JANA EVANGELISTY PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. *Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem* [online]. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, ©2008 [cit. 2012-04-03]. Knihovny. Dostupné z: <http://www.ujep.cz/cz/podle-cinnosti/knihovny.html>.
76. UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. *Universitas Carolina : Univerzita Karlova v Praze* [online]. Praha : Univerzita Karlova v Praze, aktualizováno 2012-04-06 [cit. 2012-04-06]. Ústřední knihovna Univerzity Karlovy. Dostupné z: <http://www.cuni.cz>.
77. UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. *Úplné znění statutu Univerzity Karlovy v Praze ze dne 30. června 2006* [online]. Praha : Univerzita Karlova v Praze, 2006 [cit. 2012-04-06]. Ústřední knihovna Univerzity Karlovy. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-2537-version1-01UK3zUZ.pdf>.
78. UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. *Universitas Carolina : Univerzita Karlova v Praze* [online]. Praha : Univerzita Karlova v Praze, aktualizováno 2012-04-03 [cit. 2012-04-03]. Ústřední knihovna Univerzity Karlovy. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-2200.html>.
79. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.upol.cz>.
80. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. *Úplné znění statutu Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 13. března 2009* [online]. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty/Statut_UP_V_zneni.pdf.
81. UNIVERZITA PARDUBICE. *Univerzita Pardubice* [online]. Pardubice : Univerzita Pardubice, [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <http://www.upce.cz>.
82. UNIVERZITA PARDUBICE. *Úplné znění statutu Univerzity Pardubice ze dne 13. prosince 2010* [online]. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2010 [cit. 2012-04-06]. Organizační struktura. Dostupné z: <http://www.upce.cz/deska/dokumenty/statut-upa.html>.

83. UNIVERZITA PARDUBICE. *Univerzita Pardubice* [online]. Pardubice : Univerzita Pardubice, aktualizováno 2008-11-14 [cit. 2012-04-03]. Organizační struktura. Dostupné z: <http://www.upce.cz/univerzita/org-uspor/org-schema.html>.
84. UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ. *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně* [online]. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, ©2000-2012 [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <http://web.utb.cz>.
85. UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ. *Úplné znění statutu Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně ze dne 7. července 2009* [online]. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009 [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: http://web.utb.cz/cs/docs/statut_utb09.pdf.
86. UNIVERSITY OF CALIFORNIA BERKELEY. *Berkeley – Executive Vice Chancellor and Provost* [online]. Berkeley (California) : University of California Berkeley, 2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.berkeley.edu/admin/pdf/provost.pdf>.
87. UNIVERSITY OF CALIFORNIA BERKELEY. *Berkeley : University of California* [online]. Berkeley (California) : University of California Berkeley, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.berkeley.edu>.
88. UNIVERSITY OF CALIFORNIA BERKELEY. *University of California Berkeley libraries* [online]. Berkeley (California) : University of California Berkeley, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://lib.berkeley.edu>.
89. UNIVERSITY OF CALIFORNIA LOS ANGELES. *Academic Senate* [online]. Los Angeles (California) : University of California Los Angeles, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Committee on Library and Scholarly Communication. Dostupný z: <http://www.senate.ucla.edu/committees/library>.
90. UNIVERSITY OF CALIFORNIA LOS ANGELES. *LAUCLA : The Librarians Association of the University of California, Los Angeles* [online]. Los Angeles (California) : University of California Los Angeles, aktualizováno 2012-03-12 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://unitproj.library.ucla.edu/la UCLA>.
91. UNIVERSITY OF CALIFORNIA LOS ANGELES. *UCLA* [online]. Los Angeles (California) : University of California Los Angeles, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.ucla.edu>.
92. UNIVERSITY OF CALIFORNIA LOS ANGELES. *UCLA Library* [online]. Los Angeles (California) : University of California Los Angeles, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://library.ucla.edu>.
93. UNIVERSITY OF MICHIGAN. *All about Michigan* [online]. Ann Arbor (Michigan) : University of Michigan, ©2012 [cit. 2012-04-01]. U-M facts and figures. Dostupný z: <http://mmd.umich.edu/forum/michigan.php#a2campus>.
94. UNIVERSITY OF MICHIGAN. *CRLT- Center for Research on Learning and Teaching* [online]. Ann Arbor (Michigan) : University of Michigan, ©2011 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.crlt.umich.edu>.
95. UNIVERSITY OF MICHIGAN. *University of Michigan* [online]. Ann Arbor (Michigan) : University of Michigan, ©2011 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.umich.edu>.

96. UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA AT CHAPEL HILL. *Administrative Board of the Library : 2011-2012 Annual Report* [online]. Chapel Hill (North Carolina) : University of North Carolina at Chapel Hill, 2011 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://faccoun.unc.edu/wp-content/uploads/2012/03/ABL2012.pdf>.
97. UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA AT CHAPEL HILL. *The University of North Carolina at Chapel Hill* [online]. Chapel Hill (North Carolina) : University of North Carolina at Chapel Hill, 2011 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.unc.edu>.
98. UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA AT CHAPEL HILL. *UNC University Libraries* [online]. Chapel Hill (North Carolina) : University of North Carolina at Chapel Hill, 2011 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.lib.unc.edu>.
99. UNIVERSITY OF TEXAS AT AUSTIN. *Common data set 2009-2010 : General information* [online]. Austin (Texas) : University of Texas at Austin, 2010 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: http://www.utexas.edu/academic/ima/sites/default/files/CDS_UT_Austin2009-10%20%28Final%29.pdf.
100. UNIVERSITY OF TEXAS AT AUSTIN. *University of Texas at Austin* [online]. Austin (Texas) : University of Texas at Austin, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.utexas.edu>.
101. UNIVERSITY OF TEXAS AT AUSTIN. *University of Texas libraries* [online]. Austin (Texas) : University of Texas at Austin, ©2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupný z: <http://www.lib.utexas.edu>.
102. ÚSTAV PRO INFORMACE VE VZDĚLÁVÁNÍ. *Statistická ročenka školství 2010/11 – Výkonové ukazatele : kapitola L* [online]. Ústav pro informace ve vzdělávání [cit. 2012-04-03]. Dostupný z: <http://www.uiv.cz/clanek/730/2127>.
103. VETERINÁRNÍ A FARMACEUTICKÁ UNIVERZITA BRNO. *Úplné znění staututu Veterinární a farmaceutické univerzity Brno ze dne 20. května 2011* [online]. Brno : Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vfu.cz/uredni-deska/statut/uz-statut-vfu-2011-05-20.pdf>.
104. VETERINÁRNÍ A FARMACEUTICKÁ UNIVERZITA BRNO. *Veterinární a farmaceutická univerzita Brno* [online]. Brno : Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vfu.cz>.
105. VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA. *VŠB - TUO* [online]. Ostrava : Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vsb.cz>.
106. VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA. *Statut Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava* [online]. Ostrava : Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 2011 [cit. 2012-04-06]. Organizační struktura. Dostupný z: http://www.vsb.cz/innet/cs/okruhy/management-kvality/dokumenty/rizene-systemove-dokumenty/vp/VP_06_006.pdf.
107. VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. *Úplné znění statutu Vysoké školy ekonomické v Praze* [online]. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2010 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vse.cz/predpisy/230>.

108. VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. *VŠE : Vysoká škola ekonomická v Praze* [online]. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, ©2000-2012 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vse.cz>.
109. VYSOKÁ ŠKOLA CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ V PRAZE. *Úplné znění statutu Vysoké školy chemicko- technologické v Praze ze dne 28. listopadu 2006* [online]. Praha : Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, 2006 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vscht.cz/document.php?docId=1640>.
110. VYSOKÁ ŠKOLA CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ V PRAZE. *Vysoká škola chemicko- technologická v Praze* [online]. Praha : Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, ©2009 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vscht.cz>.
111. VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA. *Organizační struktura VŠPJ platná od 1.1.2012* [online]. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2012 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <https://www.vspj.cz/soubory/download/id/667>.
112. VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA. *Statut Vysoké školy polytechnické Jihlava ze dne 27. ledna 2011* [online]. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <https://is.vspj.cz/soubory/download/soubor/434>.
113. VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA. *VŠPJ : Vysoká škola polytechnická Jihlava* [online]. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <https://www.vspj.cz>.
114. VYSOKÁ ŠKOLA TECHNICKÁ A EKONOMICKÁ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Organizační řád Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích : Aktualizovaná podoba ve znění dodatků* [online]. České Budějovice : Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://www.vstecb.cz/data/1317295708565organizacni_rad_aktualni_2011.pdf.
115. VYSOKÁ ŠKOLA TECHNICKÁ A EKONOMICKÁ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Statut Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích ze dne 1. srpna 2008* [online]. České Budějovice : Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2008 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: https://is.vstecb.cz/do/5610/uredni_deska/predpisy/Statut_VSTE.tx.
116. VYSOKÁ ŠKOLA TECHNICKÁ A EKONOMICKÁ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *VŠTE : Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích* [online]. České Budějovice : Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vstecb.cz>.
117. VYSOKÁ ŠKOLA UMĚLECKO-PRŮMYSLOVÁ V PRAZE. *Statut Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze ze dne 17. 10 2011* [online]. Praha : Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://www.vsup.cz/attachments/3404_408_statut_VSUP_2011.pdf.
118. VYSOKÁ ŠKOLA UMĚLECKO-PRŮMYSLOVÁ V PRAZE. *Výroční zpráva o činnosti Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze za rok 2010* [online]. Praha : Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://www.vsup.cz/attachments/2751_2751_948_VZC_2010.pdf.
119. VYSOKÁ ŠKOLA UMĚLECKO-PRŮMYSLOVÁ V PRAZE. *Vysoká škola*

umělecko-průmyslová v Praze : VŠUP [online]. Praha : Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze, [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vsup.cz>.

120. VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ. *Úplné znění statutu Vysokého učení technického v Brně ze dne 5. ledna 2011* [online]. Brno : Vysoké učení technické v Brně, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.vutbr.cz/uredni-deska/vnitri-predpisy/vnitri-predpisy-vut-f19049/statut-vut-v-brne-d39809/uplne-zneni-statutu-vut-v-brne-z-5-1-2011-p41912>.
121. ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI. *Organizační řád Západočeské univerzity v Plzni* [online]. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: http://www.zcu.cz/pracoviste/olp/Organizacni_struktura_ZCU/60R-2011_Org-rad_ZCU_01-01-2012.pdf.
122. ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI. *Úplné znění statutu Západočeské univerzity v Plzni ze dne 30. září 2008* [online]. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2008 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.zcu.cz/pracoviste/olp/vnitri-predpisy/statut.pdf>.
123. ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI. *Západočeská univerzita v Plzni* [online]. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, ©2011 [cit. 2012-04-06]. Dostupný z: <http://www.zcu.cz>.

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obrázek č. 1: Kampus Kalifornské univerzity v Berkeley s jeho dominantou, Sather Tower, v popředí
- Obrázek č. 2: Kampus Kalifornské univerzity v Los Angeles
- Obrázek č. 3: Centrální část kampusu v Ann Arbor, Michiganská univerzita
- Obrázek č. 4: Kampus Texaské univerzity v Austinu
- Obrázek č. 5: Kampus Univerzity Severní Karolíny v Chapel Hill, Manningova síň

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

SEZNAM TABULEK:

- Tabulka č. 1: Název knihovny a vysoké školy (centrální knihovny)
- Tabulka č. 2: Název knihovny a vysoké školy (knihovny součástí VŠ)
- Tabulka č. 3: Ředitel / vedoucí knihovny je přímo podřízen
- Tabulka č. 4: Dílčí knihovny v organizační struktuře vysokých škol
- Tabulka č. 5: Vnitřní organizační členění knihovny
- Tabulka č. 6: Další knihovny v rámci organizační struktury vysoké školy
- Tabulka č. 7: Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Tabulka č. 8: Centrální knihovny - Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Tabulka č. 9: Knihovny součástí VŠ - Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Tabulka č. 10: Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny
- Tabulka č. 11: Centrální knihovny - Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny
- Tabulka č. 12: Knihovny součástí VŠ - Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny
- Tabulka č. 13: Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny
- Tabulka č. 14: Centrální knihovny - Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny
- Tabulka č. 15: Knihovny součástí VŠ - Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny
- Tabulka č. 16: Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny
- Tabulka č. 17: Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice této knihovny v rámci vysoké školy
- Tabulka č. 18: Centrální knihovny - Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy

- Tabulka č. 19: Knihovny součástí VŠ - Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Tabulka č. 20: Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Tabulka č. 21: Centrální knihovny - Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Tabulka č. 22: Knihovny součástí VŠ - Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Tabulka č. 23: Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v konkrétních případech
- Tabulka č. 24: Centrální knihovny - Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v konkrétních případech
- Tabulka č. 25: Knihovny součástí VŠ - Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v konkrétních případech
- Tabulka č. 26: Vliv spolupráce knihovny neknihovními součástmi vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Tabulka č. 27: Míra vlivu spolupráce knihovny neknihovními součástmi vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Tabulka č. 28: Intenzita spolupráce s neknihovními součástmi vysoké školy v konkrétních případech
- Tabulka č. 29: Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a dalšími součástmi (neknihovními pracovišti) vysoké školy
- Tabulka č. 30: Vliv komunikace knihovny s jejími uživateli na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy
- Tabulka č. 31: Míra vlivu komunikace knihovny s jejími uživateli na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy
- Tabulka č. 32: Intenzita komunikace s uživateli knihovny v konkrétních případech
- Tabulka č. 33: Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a jejími uživateli

- Tabulka č. 34: Porovnání výsledků tabulek č. 7 a 13.
- Tabulka č. 35: Představitelé vysokých škol, kteří se zúčastnili průzkumu
- Tabulka č. 36: Představitelé VŠ – Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Tabulka č. 37: Představitelé VŠ – Míra vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Tabulka č. 38: Představitelé VŠ knihoven – Míra vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Tabulka č. 39: Představitelé VŠ – Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny
- Tabulka č. 40: Představitelé VŠ – Vliv vnitřní organizační struktury knihovny na fungování knihovny
- Tabulka č. 41: Představitelé VŠ – Míra vlivu vnitřní organizační struktury knihovny na fungování knihovny
- Tabulka č. 42: Představitelé VŠ knihoven - Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny
- Tabulka č. 43: Představitelé VŠ – Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny
- Tabulka č. 44: Představitelé VŠ knihoven – Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny
- Tabulka č. 45: Syntéza odpovědí na otázky č.1, 1a, 2 a 2a

SEZNAM GRAFŮ:

- Graf č. 1: Ředitel / vedoucí knihovny je přímo podřízen
- Graf č. 2: Dílčí knihovny v organizační struktuře vysokých škol
- Graf č. 3: Vnitřní organizační členění knihovny
- Graf č. 4: Další knihovny v rámci organizační struktury vysoké školy
- Graf č. 5: Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Graf č. 6: Centrální knihovny - Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Graf č. 7: Knihovny součástí VŠ - Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny

- Graf č. 8: Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny
- Graf č. 9: Centrální knihovny - Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny
- Graf č. 10: Knihovny součástí VŠ - Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny
- Graf č. 11: Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny
- Graf č. 12: Centrální knihovny - Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny
- Graf č. 13: Knihovny součástí VŠ - Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny
- Graf č. 14: Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny
- Graf č. 15: Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice této knihovny v rámci vysoké školy
- Graf č. 16: Centrální knihovny - Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Graf č. 17: Knihovny součástí VŠ - Vliv spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Graf č. 18: Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Graf č. 19: Centrální knihovny - Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Graf č. 20: Knihovny součástí VŠ - Míra vlivu spolupráce knihovny s dalšími samostatnými knihovnami vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Graf č. 21: Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v konkrétních případech
- Graf č. 22: Centrální knihovny - Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými knihovnami v konkrétních případech
- Graf č. 23: Knihovny součástí VŠ - Intenzita spolupráce s dalšími samostatnými

- knihovny v konkrétních případech
- Graf č. 24: Vliv spolupráce knihovny neknižovními součástmi vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Graf č. 25: Míra vlivu spolupráce knihovny neknižovními součástmi vysoké školy na upevnění pozice těchto knihoven v rámci vysoké školy
- Graf č. 26: Intenzita spolupráce s neknižovními součástmi vysoké školy v konkrétních případech
- Graf č. 27: Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a dalšími součástmi (neknižovními pracovišti) vysoké školy
- Graf č. 28: Vliv komunikace knihovny s jejími uživateli na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy
- Graf č. 29: Míra vlivu komunikace knihovny s jejími uživateli na upevnění pozice knihovny v rámci vysoké školy
- Graf č. 30: Intenzita komunikace s uživateli knihovny v konkrétních případech
- Graf č. 31: Existence orgánů (rad, výborů) v rámci vysoké školy, jejichž funkcí je zprostředkování kontaktu mezi knihovnou a jejími uživateli
- Graf č. 32: Představitelé vysokých škol, kteří se zúčastnili průzkumu
- Graf č. 33: Představitelé VŠ - Vliv pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Graf č. 34: Představitelé VŠ - Míra vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Graf č. 35: Představitelé VŠ knihoven - Míra vlivu pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na fungování knihovny
- Graf č. 36: Představitelé VŠ - Vliv změny pozice knihovny v organizační struktuře vysoké školy na lepší fungování knihovny
- Graf č. 37: Představitelé VŠ - Vliv vnitřní organizační struktury knihovny na fungování knihovny
- Graf č. 38: Představitelé VŠ - Míra vlivu vnitřní organizační struktury knihovny na fungování knihovny
- Graf č. 39: Představitelé VŠ knihoven - Vliv vnitřní organizační struktury na fungování knihovny
- Graf č. 40: Představitelé VŠ - Vliv změny vnitřní organizační struktury knihovny na lepší fungování knihovny

Graf č. 41: Představitelé VŠ knihoven - Vliv změny vnitřní organizační struktury
knihovny na lepší fungování knihovny

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník pro představitele vysokoškolských knihoven

Příloha č. 2: Dotazník pro představitele vysokých škol